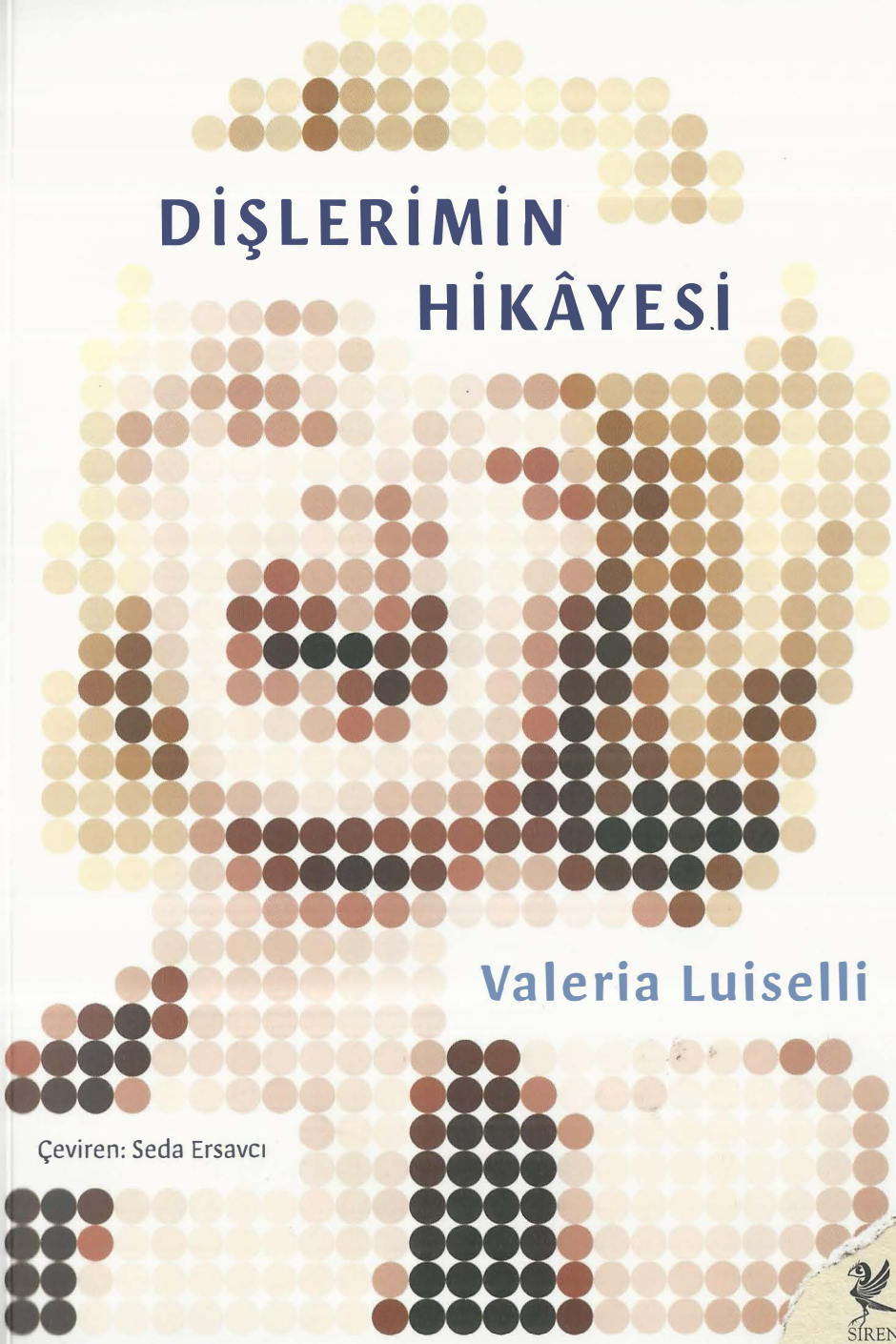
Valeria Luiselli

DİŞLERİMİN HİKÂYESİ

SİREN

DİŞLERİMİN HİKÂYESİ

Valeria Luiselli

Çeviren: Seda Ersavcı

SİREN

Valeria Luiselli

1983 yılında Meksika'da dünyaya geldi. Diplomat olan babasının görevi nedeniyle çocukluğu ABD, Güney Kore, Kosta Rika ve Güney Afrika gibi ülkelerde geçti. Liseyi Hindistan'da bitiren Luiselli, felsefe dalındaki lisans öğreniminin bir kısmını Meksika'da, bir kısmını ise İspanya ve Fransa'da tamamlamış, yüksek lisansına sonradan ders de verdiği Columbia Üniversitesi'nde devam etmiştir. İlk romanı *Kalabalıkta Yüzler* (çeviren: Seda Ersavcı) ile *LA Times*'ın Art Seidenbaum İlk Roman Ödülü'ne layık görülen Valeria Luiselli'nin öykü ve makaleleri *New York Times*, *McSweeney's*, *Brick*, *Granta* ve *New Yorker* gibi mecralarda yayımlanmıştır. *National Book Foundation*'ın 2014 yılında belirlediği, gelecek vaat eden '35'inden Genç 5 Yazar'dan biri olan Luiselli, çağdaş Latin Amerika edebiyatının yeni kuşak kalemlerinin arasında kendine özgü sesiyle sivrilmiş ve pek çok dile çevrilen eserleriyle özellikle ABD ve İngiltere'de övgü toplamıştır.

Valeria Luiselli, adeta mimari bir yaklaşımla tasarladığı *Kalabalıkta Yüzler*'i takip eden romanı *Dişlerimin Hikâyesi*'yle Uluslararası Dublin Edebiyat Ödülü adayları arasına girmiştir. Luiselli, *Dişlerimin Hikâyesi*'nde kurmaca ile gerçekliğin sınırlarını müthiş bir oyunbazlıkla bulandırmakla kalmaz, retorik sanatını da masaya yatırır. Bu şenlikli, sürprizli ve usta işi roman, kurmacanın olanaklarını hayranlık uyandıracak bir biçimde kullanmasıyla eleştirmenlerden tam not almıştır.

Valeria Luiselli bugün New York şehrinde yaşamaktadır.

Seda Ersavcı

1982'de Ankara'da doğdu. Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi, İspanyol Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdikten sonra Universitat Autònoma de Barcelona'da Karşılaştırmalı Edebiyat ve Edebiyat Teorisi yüksek lisansı ve doktorası yaptı. İngilizce ve İspanyolcadan çeviriler ve editörlük yapmaktadır. Belli başlı çevirileri arasında Jack Kerouac-Allen Ginsberg'den *Mektuplar* (İthaki Yayınları) Marcelo Figueras'tan *Kamçatka* (Doğan Kitap) Susana Fortes'ten *Robert Capa'yı Beklerken* (Doğan Kitap) Rodrigo Rey Rosa'dan *Sağırlar* (Sel Yayınları) Félix Francisco Casanova'dan *Vorace'nin Yeteneği* (İthaki Yayınları) Roberto Bolaño'dan *Lümpen Roman* (Can Yayınları) Carlos María Dominguez'den *Kâğıt Ev* (Jaguar) ve Valeria Luiselli'den *Kalabalıkta Yüzler* gibi eserler yer almaktadır.

La historia de mis dientes

© Valeria Luiselli, 2013

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Siren Yayınları'na aittir. Kaynak gösterilerek yapılacak kısa alıntılar haricinde, yayıncının izni olmaksızın, hiçbir yolla çoğaltılamaz ve paylaşılamaz.

Siren Yayınları - Roman
Sertifika No: 16232
ISBN: 978-605-5903-66-4
Birinci Baskı: Eylül 2017

Yayın Yönetmeni: Sanem Sirer
Yayın Danışmanı: Erol Aydın
Çeviren: Seda Ersavcı
Kapak Tasarım: Nazlım Dumlu
İç Tasarım: Adem Şenel

Baskı: Yaylacık Matbaası
Fatih Sanayi Sitesi, No: 12/197-203
Topkapı, İstanbul. Tel: 212 567 80 03
Sertifika No: 11931

Asmalı Mescit Mah. Ensiz Sokak No. 9/312
Beyoğlu-İSTANBUL
t *(212) 243 45 65* **f** *(212) 251 05 32*
www.sirenyayinlari.com
info@sirenyayinlari.com
sireninsesi.blogspot.com

Dişlerimin Hikâyesi

VALERIA LUISELLI

Çeviren: Seda Ersavcı

BİRİNCİ KİTAP

HİKÂYE

(Giriş, Gelişme, Sonuç)

Bir adama, sırf babasının adı böyle olduğundan John ismi verilebilir; bir kasaba, Dart adındaki başka bir yerin ağzında yer aldığından Dartmouth adını alabilir. Gelgelelim John adlı kişinin mevzubahis ismi babasıyla paylaşmasının sözcüğün anlamı ile hiçbir alakası yoktur, hatta Dartmouth sözcüğünün dahi Dart ağzında yer almak ile herhangi bir alakası bulunmaz.

— J.S. Mill

Dünyanın en iyi müzayedecisiyim ama kimse bilmez, çünkü ihtiyatlıyımdır. Adım Gustavo Sánchez Sánchez, gelgelelim herkes bana Otoban der, beni sevdiklerinden olsa gerek. İki kadeh rom içtikten sonra Janis Joplin taklidi yapabilirim. Kısmet kurabiyesi yorumlayabilirim. Tıpkı Kristof Kolomb gibi bir yumurtayı masanın üstünde dikine durdurabilirim. Japonca sekize kadar sayabilirim: ichi, ni, san, shi, go, roku, shichi, hachi. Sırtüstü yüzebilirim.

Bu, benim dişlerimin hikâyesi; koleksiyon eşyası, aldıkları isimler ve radikal geri dönüşümler üzerine kaleme almış olduğum ve gelecek kuşaklara bırakacağım bilimsel bir inceleme. Tüm hikâyelerdeki gibi bu da "Giriş" bölümüyle başlıyor, ardından "Gelişme" ve sonrasında "Sonuç" geliyor. Gerisi ise, bir arkadaşımın dediği gibi, safi edebiyat: yani mesel, mübalağa, kinaye, eksilti, dolaylama; yahut parabol, hiperbol, alegori, vesaire, vesaire. Sonra neyin geldiğini ben de bilmiyorum. Muhtemelen gözden düşme, ölüm ve ardından, ölümün peşi sıra şöhret. Gelgelelim o noktada artık ilk ağızdan söz söylemek bana düşmeyecek. Ölü bir adam olacağım; mutlu ve imrenilecek bir adam.

Kimileri şanslı, kimileri karizmatiktir. Bende az biraz ikisinden de var. Amcam Solón Sánchez Fuentes -kıyak İtalyan kravatları satan bir adamdır bu arada kendisi- güzellik, güç ve

erken yaşta elde edilen başarı gibi şeylerin gelip geçici olduğunu, bunların insanın omuzlarına ağır bir yük bindirdiğini ve yokluklarına pek az kişinin katlanabildiğini söylerdi. Böylesi dertlerim yok, geçici özelliklere sahip değilim. Tüm özelliklerim kalıcı benim. Karizmamı, tıpkı kıyak İtalyan kravatım gibi Solón Amca'ma borçluyum; amcam, soylu bir adama dönüşmek için bu hayatta kıyak bir İtalyan kravatından başka bir şeye ihtiyacımız olmadığını söylerdi.

Rüzgârlı Güzel diye bilinen Pachuca kasabasında doğmuşum; dört dişim varmış ve bedenim tepeden tırnağa incecik, simsiyah ayva tüyleriyle kaplıymış. Şikâyetçi değilim; çünkü diğer amcamın, Eurípides López Sánchez'in dediği gibi çirkinlik insanın karakterini yontan bir şeydir. Babam beni görünce gerçek oğlunu yan odadaki çiçeği burnunda annenin çaldığını düşünmüş. Beni kendisine teslim eden hemşireye geri vermek için çeşitli yöntemlere -şantaj, gözdağı, bürokrasi- başvurmuş. Gelgelelim annem daha görür görmez beni kollarına alıvermiş: Kıpkırmızı, şiş ve minnacık bedenimle sudan çıkmış Çirkin Balık misali hastane yorganımın üstünde çırpınıp duruyormuşum. Annem her tür rezilliği yazgısı olarak görmeye alışıkmış meğer. Babam buna alışık değilmiş.

Hemşire, annemle babama ağzımda dört dişle doğmamın ülkemizde nadir görülen bir durum olduğunu, ama diğer ırklar arasında çok da sıra dışı sayılmadığını açıklamış. Natal diş deniyormuş bunlara.

Hemen savunmaya geçen babam, "Hangi ırklar mesela?" diye sormuş.

"Kafkas ırkları bayım," demiş hemşire.

"Ama bu çocuk zift gibi kara," demiş babam.

"Genetik, Bay Sánchez, çok tanrılı bir bilimdir," demiş kadın.

Bu, babamı bir nebze avutmuş yahut yıldırmış olmalı ki nihayetinde kalın, pazen bir battaniyeye taco misali sarmalanmış halde beni kollarına alıp eve götürmeye razı gelmiş.

Birkaç aya kalmadan Ecatepec'e taşınmışız. Annem başka evlere temizliğe giderdi burada. Babam kendi tırnaklarını bile temizlemezdi. Tırnakları kalın, pürüzlü, kapkaraydı. Yerdi tırnaklarını, öyle kısaltırdı. Kaygı bozukluğu değildi sebebi; tembelliğinden, kibirinden böyle yapardı. Ben masa başında ev ödevlerimi yaparken o, 4-A'da oturan ve tetanozdan ölen komşumuz Julio Cortázar'dan anneme yadigâr kalan yeşil kadife koltuğa gömülür ve vantilatör karşısında sessizce tırnaklarını incelerdi. Bay Cortázar'ın çocukları babalarından kalan eşyaları almaya geldiğinde bize papağanını ve bu yeşil kadife koltuğu bırakmıştı; papağan Criterio, birkaç hafta içinde, sanıyorum ki kahrından öldü, koltuğaysa her akşam babam kurulur oldu. Adam büsbütün kopuk halde tavandaki rutubet lekelerine bakar, yerel bir kanal olan Radio Educación'u dinler ve teker teker tırnaklarını yerdi.

Küçük tırnakla başlardı. Bir köşesine üst ve alt ön dişlerini geçirir, incecik bir parçayı ayırır ve ayırdığı o yarım ay şeklindeki fazlalılığı tek hamlede koparırdı. Kopardıktan sonra onu birkaç saniye ağzında tutar, diliyle yuvarlar, ardından tükürürdü ve fırlayan tırnak doğruca benim ödev defterimin üstüne düşerdi. Dışarıda köpekler havlardı. Ben, kalemimin ucunun yalnızca birkaç milimetre ötesindeki o ölü ve kirli tırnağa bakakalırdım. Sonra çevresine bir daire çizer, harflerin bu daireye denk gelmemesine özen göstererek ödevlerimi yapmaya devam ederdim. Vantilatörün oluşturduğu hava akımından kaynaklı bir meteor yağmuru misali gökten tırnaklar düşerdi Scribe defterimin üzerine: yüzükparmağı, ortaparmak, işaretparmağı ve başparmak tırnakları. Sonra diğer el. Harflerimi babamın uçan pisliklerinin sayfada oluşturduğu küçük, dairesel kraterlerin etrafına

yerleştirirdim. Ödevim bittiğinde tırnakları bir araya toplar ve pantolonumun cebine atıverirdim. Sonra, odamda, yastığımın altındaki bir zarfa koyardım hepsini. Koleksiyonum çocukluğum boyunca birkaç zarfı dolduracak kadar genişledi. Bu da böyle bir anı işte.

Babamın ağzında hiç diş kalmadı artık. Tırnağı da kalmadı, yüzü de: İki sene önce cesedi yakıldı ve vasiyeti üzerine annemle ben küllerini Acapulco Körfezi'ne serpiştirdik. Bundan bir sene sonra annemi Rüzgârlı Güzel Pachuca kasabasına, kız ve erkek kardeşlerinin yanına gömdüm. Senede bir defa, tercihen pazar günleri oraya gidiyorum. Pachuca'da hemen her zaman yağmur yağıyor ve neredeyse yaprak bile kıpırdamıyor.

Gelgelelim hiçbir zaman mezarlığa kadar gitmiyorum, polene alerjim var, mezarlıklar da çiçek kaynıyor. Otobüsten yakın bir yerde, gerçek boyutlu dinozor heykellerinin süslediği o göz alıcı refüjde iniyorum. Ayaklarım şişinceye, bitap düşünceye değin bu uysal fiberglas yaratıkların arasında dikiliyor, Göklerdeki Babamız Duası'nı okuyor ve hemen her zaman sırılsıklam oluyorum. Sonra çocukluk defterlerindeki krateler misali yuvarlak su birikintilerine basmamaya özen göstererek tekrar karşıya geçiyor, otobüsün gelip beni yeniden terminale götürmesini bekliyorum.

Çalışma hayatına Aceites ile Metales'in köşesindeki Rubén Darío gazete bayinde atıldım. Sekiz yaşındaydım; süt dişlerim çoktan dökülmüştü. Yerlerini, her biri farklı yöne bakan kürek gibi koca koca dişler almıştı.

İlk arkadaşım Rubén Darío'nun eşi Azul'du, gerçi benden yirmi yaş büyüktü, o ayrı. Rubén Darío onu eve kapamıştı. Adam her sabah saat on birde elime anahtarları tutuşturup beni eve, Azul'un ne yaptığına bakmaya, dışarıdan bir ihtiyacı olup olmadığını sormaya yollardı.

Azul'u hemen her seferinde iç çamaşırlarıyla yatağa uzanmış bir halde bulurdum ve Bay Unamuno onun üzerinde debeleniyor olurdu. Bu Bay Unamuno, Radio Educación'da program yapan yaşlı hergelenin biriydi. Programı hep aynı cümleyle açardı: "Ben Unamuno: Her daim bitik, sempatik ve eklektik, solcu romantik." Salak herif.

Ben odaya girince Bay Unamuno bir sıçrayışta kadının üstünden kalkar, kahve lekeli gömleğini pantolonunun içine sokar ve beceriksizce fermuarını çekerdi. Ben bu esnada yere bakardım; bazense göz ucuyla yatakta yatan, tavana bakan ve parmak uçlarını yarı çıplak karnında gezdiren Azul'u süzerdim. Artık giyinmiş ve gözlüklerini takmış olan Unamuno yanıma gelir, avucunun içiyle alnıma bir şaplak atardı.

"Kimse sana kapı çalmayı öğretmedi mi asfalt böceği?"

Azul beni savunurdu: "Adı Otoban, benim arkadaşım o." Ve sonra şaşırtıcı ölçüde uzun ve sivri olan köpek dişlerini gözler önüne seren tok bir kahkaha patlatırdı.

Bay Unamuno nihayet endişe ve vicdan azabından kıvranarak arka kapıdan sıvıştıktan sonra Azul çarşafı bir süperkahraman pelerini misali omuzlarına atar ve beni yatağa çağırırdı. "Haydi gel, mini bilardo oynayalım seninle," derdi. Oyun bittikten sonra bana bir dilim ekmek ve pipetli poşet su verir, sonra yeniden gazete bayine sepetlerdi. Suyu yolda içip bitirir ve pipeti, daha sonra kullanmak üzere, pantolonumun cebine koyardım. Nihayetinde on binden fazla pipet biriktirdim böyle böyle, yeminle bak.

Rubén Darío, "Azul ne yapıyordu?" diye sorardı döndüğümde.

Onu ele vermez, masum bir yalan uydurup dallandıra budaklandıra anlatırdım:

"İkinci dereceden kuzeninin çocuğunun vaftiz töreninde giyeceği cüppenin söküğünü dikmek için iğneye iplik geçirmeye çalışıyordu."

"Hangi kuzeni?"

"Söylemedi."

"Sandra olmalı ya da Berta. Al bakalım bahşişini, şimdi doğru okula."

İlkokulu, ortaokulu ve liseyi hiç göze batmadan, gayet iyi notlarla bitirdim, ortalığı karıştıran tiplerden değilim zira. Yoklama yapılırken bile ağzımı açmazdım; çarpık dişlerimi görmelerinden korktuğumdan değil de, ihtiyatlı olduğumdan. İşte bu, giriş bölümüydü. Bitti.

Yirmi yaşımı doldurduğumda, sanıyorum tam da ihtiyatlı olduğumdan, Morelos Yolu üzerindeki bir meyve suyu fabrikasında güvenlik görevlisi olarak çalışmak için bir iş teklifi aldım. On dokuz sene çalıştım orada. Hepatit yüzünden işe gitmediğim altı haftayı, iki kez kanal tedavisi olmamı gerektiren korkunç çürük sebebiyle izin aldığım üç günü ve tatil iznimi kullandığım haftaları çıkardığımızda tamı tamına on sekiz sene, üç ay boyunca o fabrikada güvenlik görevlisi olarak çalıştım.

Gelgelelim günlerden bir gün, şarkıcı Napoleón'nun dediği gibi kader ağlarını ördü. Pastörize Operatörü, benim kırkıncı yaş günümde, DHL'den gelen orta boylu ve tıknaz kuryeyle görüşürken panik atak geçirdi. Hayatında hiç panik atak geçiren birini görmemiş olan Polimer Satış Müdürü Sekreteri bu orta boylu kuryenin Pastörize Operatörü'ne saldırdığını zannetti; zira adamcağız ellerini boğazına götürmüş, mosmor kesilmiş, gözlerini kısmış ve bacaklarını iki yana açıp sırtüstü devrilivermişti.

Müşteri Hizmetleri Müdürü bana bu orta boylu kuryeyi durdurmamı söyledi. Emri yerine getirerek soluğu doğruca bu sözde şüpheli şahsın yanında aldım. Tam o esnada kapıdan içeri gi-

ren ve fabrika şoförlerinden biri olan eski dostum, iş arkadaşım Perro zanlıyı yakalamama yardım etmek üzere koşa koşa geldi. Copun ucunu kaba etine değdirmemle -doğru dürüst vurmamıştım bile- zavallı adam iki gözü iki çeşme ağlamaya başladı. Perro tabii ki adamı bıraktı, sadist falan değildi ne de olsa. Adamcağızın koluna girip dışarı çıkardım. Derken Müşteri Hizmetleri Müdürü bana derhal geri dönmemi ve nefes alamadan yerde yatan Pastörize Operatörü'yle ilgilenmemi emretti. Pastörize Operatörü'nün yanına diz çöktüm, başını kollarımın arasına aldım ve daha iyi bir çözüm bulamadığımdan adamcağız sakinleşinceye dek ona usulca sarıldım.

Ertesi gün Müdür beni ofisine çağırdı ve terfi edeceğimi söyledi.

"Güvenlik görevlileri ikinci sınıf insanlardır," dedi baş başayken, "ama sen birinci sınıf bir adamsın."

Üst düzey yöneticiler bundan böyle kendime ait bir masam ve sandalyem olmasını uygun görmüş, ihtiyacı olan personeli avutma görevi bana verilmişti. Başta fikri gülünç buldum. Gelgelelim patronlarım günümüzde tüm büyük şirketlerde çalışanların ruhsal ve psikolojik durumlarından sorumlu bir eleman olduğunu açıkladı.

"Şirket elemanlarının Şahsi Kriz Yönetimi'nden siz sorumlu olacaksınız," dedi Müdür, sık dişçiye giden insanlara özgü o hafif kötücül gülümsemeyle.

Aradan iki hafta geçti, Pastörize Operatörü izinli olduğundan doğrusu fabrikada teselli ihtiyacı duyan kimse yoktu. İşe yeni bir güvenlik görevlisi, sevgi kelebeği misali bütün günü insanlarla sohbet etmeye çalışarak geçiren Hochimín López adlı şişman bir adam alındı: İhtiyat ve sağduyu pek az kişinin kıymetini bildiği ve herkesin öğrenmesi gereken özellikler esasen. Yeni mevkimden seyrediyordum onu, bakışlarımda hoşnutsuzluktan

çok küçümseme vardı sanıyorum. Bana yüksekliği ayarlanabilir, döner bir sandalye ve bir çekmecesinde binbir çeşit paket lastiğiyle ataş olan bir çalışma masası vermişlerdi. Her gün pantolonumun cebine bir lastik ve bir ataş atıp eve götürdüm. Sağlam bir koleksiyonum oldu böyle böyle.

Gelgelelim, tam da Napoleón'un dediği gibi, hayat kadife taç yapraklardan ve pembe bulutlardan ibaret değildi. Kimi çalışanlar, özellikle de Müşteri Hizmetleri Müdürü, bana sırf bön bön etrafa bakayım diye maaş ödendiğinden yakınmaya başladı. Hatta çalışanlardan bazıları bu dümeni Pastörize Operatörü ile birlikte çevirdiğimizi, böylece o bir ay ücretli izne çıkarken benim terfi olduğumu iddia etti: Başkalarının bahtına göz diken sefillerin uydurduğu tipik saçmalıklar işte.

Bir genel toplantının ardından Müdür, sırf bir şeylerle meşgul olayım ve bu arada da çalışanlar arasında çıkabilecek olası krizlerle baş edebilmemi sağlayacak beceriler edineyim diye beni birtakım kurslara göndermeye karar verdi.

Böylece seyahat etmeye başladım. Engin tecrübeler edindim. Tüm ülkeyi, hatta tüm kıtayı enine boyuna dolaşıp çeşitli kurs ve atölyelere katıldım. Bir nevi kurs koleksiyoncusuna dönüştüm de denebilir pekâlâ: İlkyardım, Anksiyete Kontrolü, Beslenme ve Diyet Alışkanlıkları, Atılganlık ve Saldırganlık, Yaratıcı Yöneticilik, DOS, Yeni Maskülenlik, Nörolinguistik Programlama, Cinsel Çeşitlilik. Hakikaten altın çağımı yaşıyordum. Fakat her güzel şey gibi bu da bitti.

Meksika Ulusal Özerk Üniversitesi'nde, Felsefe ve Edebiyat Fakültesi'nde almak zorunda olduğum bir ders sonun başlangıcı oldu. Dersi Müdür'ün kızı veriyordu, dolayısıyla mesleğimi tehlikeye atmadan reddetmem mümkün değildi. Kabul ettim. Dersin adı, ne yazık ve ne fena ki Doğaçlama Temas Dansı idi.

İlk alıştırma Jeanette'in "Porque te vas" yahut "Por qué te vas"[1] şarkısına -zira bu bir soru muydu yoksa yanıt mı, hiçbir zaman emin olamadım- çift olarak bir koreografi uydurmamızı gerektiriyordu. Partnerim Sıska lakaplı, ne güzel ne de çirkin bir kadıncağızdı. Bu Sıska kıçını başını kıvıra kıvıra, Tongolele misali, egzotik bir direk dansı yapıyordu karşımda; bense şarkının takibi imkânsız ritmiyle parmak şıklatıyordum. O, katiyen ritmi umursamıyordu. Ellerini bedenimde gezdiriyor, saçımı okşuyor, düğmelerimi açıyordu. Ben inatla ritmi yakalamaya çalışarak parmaklarımı şıklatmaya devam ettim. Şarkı bittiğinde Sıska resmen çiçek açmıştı, bense kurbağa yavrusunu andıran testislerimle tüm yapraklarımı dökmüş, Felsefe ve Edebiyat Fakültesi'nin parke zemininde yarı çıplak vaziyette dikiliyordum. Bu da böyle bir anı işte.

Yiğitliğe leke sürmemek adına Sıska'yı yemeğe davet etmekten başka şansım yoktu. Ondan sonracığıma, efendime söyleyeyim falan derken hamile kaldı. Evlendik. Meyve suyu fabrikasındaki işimden istifa ettim çünkü Sıska modern dansa karşı Tanrı vergisi bir yeteneğim olduğunu düşünüyordu. Eşinden ziyade onun şahsi projesine dönüştüm. Sıska, sadece beyazların gittiği, eğitim vermekten çok öğrencilerine ne denli özel olduklarını aşılama derdindeki meymenetsiz Meksiko kolejlerinden birinde okumuştu. Fakat, üniversitedeyken tüm bunlara başkaldırdığını söylüyordu. Hint kültürüne merak salmış, Budist ve vejetaryen olmuştu. İyi niyetli, sarışın, beyaz bir Meksika vatandaşıydı sizin anlayacağınız. Şayet müstakbel bir dansçı olarak yeterince para kazanamazsam birikimleriyle bana maddi destek sağlayabilirdi (babasının birikimleriyle yani). Günün birinde dişlerimi de yaptırabilirdik pekâlâ. Karşı çıkmadım. Farolito Caddesi, 3

1 İspanyolcada "Porque te vas" ifadesi "Çünkü Gidiyorsun" anlamına gelirken, "porque" sözcüğü ayrı yazıldığında ve aksan aldığında aynı cümle bir soru cümlesine dönüşerek, "Neden gidiyorsun" anlamına gelir. (ç.n.)

Numara'da bir daire tuttuk. Alışılageldiği üzere, gayet kısa süre içinde, Sıska balina gibi oluverdi.

Onca şevkle, tutkuyla dans etmeme, bedenimin kusursuzluğuna rağmen modern dansçı olarak iş bulamadım kendime. Düşen İkarus, Alternatif Boyut, Kozmik Irk, hatta adından da anlaşılacağı üzere son derece açık görüşlü olan ve tüm dünyayı aralarına kabul eden Açık Alan gibi dans gruplarında seçmelere katıldım. Koca bir hiçten ibaretti hepsi. Neredeyse FolkSanatı'na kabul edilecektim ama benim yerime solucan benizli şişko bir delikanlıyı aldılar.

Bir süre, Napoleón'un dediği gibi tutuşmak nedir bilmeyen yeşil bir dal, kök salmak nedir bilmeyen bir ağaç misali dolandım durdum. Masörlük yaptım, bisiklet tamircisi olarak çalıştım ve ardından El Parnaso adlı bir kitapçının önünde dondurma sattım. Bir işte iki, en fazla üç hafta dayanabiliyordum. Sıska ile iki haftadır aynı evde gül gibi yaşayıp gidiyorduk ki -salondan mutfağa geçerken terliklerimi sürümemeye, gün içinde jambon dilimleri, yoğurt yahut krema araklamak üzere buzdolabının kapağını kaç kez açtığımı fark ettirmemeye ve banyoda kaba saba sesler çıkarmamaya özen gösteriyordum- bir gün bana, "Buraya kadar, Otoban," dedi.

"Nereye kadar? Ne?"

"Buraya kadar, bitti."

Kendimi meşgul edeyim diye üniversitedeki derslere dinleyici olarak yolladı beni. Hiç değilse dersleri seçmeme izin vermişti. Klasik Filoloji derslerine girdim; Roma Tarihi oldum olası ilgimi çekmiştir, bir de Çağdaş Edebiyat derslerine katıldım, baba olacaksam oğluma ya da kızıma günümüze ait hikâyeler anlatabilmem şarttı. İyi bir öğrenci olup olmadığımı bilmiyorum ama, dedikleri gibi, kendimi geliştirdim en azından. Roman yazarlarına hiçbir zaman kanım kaynamadı ama kimi şairler, hele

de Bay Montaigne'den, Bayan Woolf'a ve Bay Chesterton'a varana değin deneme yazarları ilgimi çekiyordu doğrusu. Fakat her şeyden çok klasiklere dadandım. Hepsini okudum, yeminle bak. Favorim Gaius Suetonius Tranquillus'tu, onu hâlâ yatmadan önce, hemen her gece okuyorum.

Gazeteyi de baştan sona okumaya başladım; özellikle de iş dünyasının kapıları yüzüme bir bir kapandığında ve kendimi sersefil hissettiğim günlerde. Bir sabah, Felsefe ve Edebiyat Fakültesi'nin kantininde ağzındaki tüm dişleri baştan yaptıran bir yazar hakkında bir şeyler okudum. Bu yazar, bu pahalı tedavi masraflarını karşılayabilmişti çünkü bir kitap yazmıştı. Tek bir kitap. Geleceğin önümde apaçık uzandığını gördüm. Para biriktirmeye karar verdim. Şayet bu yazar bozuntusu ağzını baştan düzdüyse ben de aynısını, hatta daha iyisini yapabilirdim. Yazıyı kesip cüzdanıma koydum. Hâlâ bir tılsım misali yanımda taşırım onu.

19 Eylül 1985'de, tam da *El Economista*'da yazan astrolog Julián Herbert'in öngördüğü üzere Meksiko'da büyük bir deprem oldu. Ayrıca Hospital General La Raza'da Siddhartha Sánchez Tostado dünyaya geldi. Sıska, oğlumuza bu adı koymuştu, gerçi ara ara aşka gelip Buda yahut Küçük Buda dediği de oluyordu. Sanatçı Yoko Ono var ya hani, işte ben onun adını, Yoko'yu seviyordum, oldum olası hem Japon kültürüne hem de Beatles'a hayrandım. Ama çocuğumuz erkek olduğundan Sıska'nın önerisini kabul etmek zorunda kaldım. Böyle anlaşmıştık. Siddhartha sağlıklı doğdu, öyle göze batan bir özelliği falan da yoktu. Güzel bir bebekti diyemeyeceğim ama çirkin de değildi. Bu konuda söyleyeceklerim bu kadar.

Küçük Buda emeklemeye başladığında ve Sıska nihayet doğum sonrası depresyonundan çıktığında arkadaşım Perro'yu

eve, yemeğe davet ettim. Sıska bize kahve ikram etti. Perro birkaç gün önce şu sonradan gelen güvenlik görevlisi Hochimín'e rastladığını söyleyeyinceye değin gayet keyifli bir akşam geçiriyor, eski günleri yad ediyorduk. Bir barda rastlamıştı ona; pahalı bir kravat takıyormuş, yanında da çok hoş bir kadın varmış.

"Bunu nasıl becermiş?" diye sordum Perro'ya, boğazıma bir yumru gibi oturan kıskançlığı gizlemeyi başararak.

"Müzayedeci olmuş," dedi.

"Bu mu yani?" diye sordum. Kahvem boğazımdan geçmeyecekti az kalsın.

Perro durumu anlattı. Görünüşe bakılırsa bu müzayedeciler pek saygın insanlardı. Üstelik, Hochimín'in isteyen herkesin bu işi yapabileceğini iddia ettiğini söylüyordu. Sadece yetenek gerekiyormuş, hepsi bu. Bunu da o kendini beğenmiş herif söylemiş: "Yetenek gerekiyor," demiş. Fakat işi öğrenmek ve tekniği geliştirmek için çeşitli kurslar varmış. Ben fabrikadan ayrıldıktan sonra Hochimín, Müdür'den, buhran geçirebilecek iş arkadaşlarına yardım etmek üzere kurslara gitme izni istemiş; benim gibi olmak istediğinden herhalde. Onu bir ilkyardım kursuna yollamışlar sadece ama Hochimín boş zamanlarında Meksiko'daki Zona Rosa'da bir müzayede kursuna devam etmiş. Bir ay sonra fabrikadaki işinden istifa edip Colonia Portales'de araba müzayedeleri düzenlemeye başlamış. İşler iyi gidiyormuş. "Hepimizin aldığının toplamından fazla para giriyor cebine," dedi Perro.

Ertesi gün metroya atladım ve Zona Rosa'ya doğru yürüdüm; müzayede, mezat, müzayedeci yahut benzeri bir şey yazan bir ilan arayışıyla sokak sokak gezdim. Başarısız geçen birkaç saatin ardından, açlıktan ölmüş halde Kore yemekleri yapan bir lokantaya girdim ve lokantanın spesiyelitesi olan kimçi'den söyledim.

Lokantanın bir köşesinde hayalet kılıklı bir oğlan gitar çalıyor, Balderas metro istasyonunda sevdiği kadını gözden kaybe-

den bir adam hakkında, insanın diline dolanan şu şarkılardan birini söylüyordu. Abuk sabuk saatlerde yemek yediğiniz zaman üzerinize çullanan o amansız melankoliyi bastırma çabasıyla gazete karıştırmaya başladım.

Şanslı bir adam olduğumu daha önce de söylemiştim. Ne idüğü belirsiz bir sebze parçasını çiğnerken, muhtemelen maruldu, gözlerim el yazısıyla yazılmış ve mekânın duvarlarından birine bantla tutturulmuş bir ilana takıldı. Kaderim, şahane bir el yazısıyla beni çağırıyordu: "Müzayede sanatı. Başarı garantili. Yushimito Yöntemi." Garson hesabı getirirken adresi bir peçetenin üzerine yazıverdim.

Yoğunlaştırılmış müzayede sanatına giriş kursu her gün saat üçten akşam dokuza kadar olmak üzere bir ay sürdü; dersler Londres Caddesi'ndeki Japon-Kore berberi Hair Charisma'nın arka odasında yapılıyordu. Aslen Japon olan üstadın adı Bay Oklahoma'ydı; zira ABD'de, Oklahoma'da müzayede eğitimi almıştı. Asıl adı Kenta Yushimito, Batılı adıysa Carlos Yushimito'ydu. Büyük adamdı doğrusu; tam bir zarafet timsali, hem seçkin hem saygın. İhtiyatın ete kemiğe bürünmüş haliydi.

Gerek karakterim gerekse üstadıma ve mesleğime duyduğum saygı, beni Üstat Oklahoma'nın müzayede sanatı sırlarını ifşa etmekten alıkoyuyor. Fakat şu kadarını açıklayabilirim: Üstada göre dört tip mezat vardır: çembersel, eliptik yani eksiltili, parabolik ve hiperbolik. Mezatçının başarısı uyguladığı yöntemde eksantrikliğin (dış merkezlik) izafi değerine (epsilon), yani konik kısmın çemberden (açık arttırmaya sunulan obje) sapma derecesine bağlıdır. Değer skalası şu şekildedir:

Çembersel yöntemde epsilon sıfırdır.
Eliptik yöntemde epsilon sıfırdan büyük fakat birden küçüktür.
Parabolik yöntemde epsilon birdir.
Hiperbolik yöntemde epsilon birden büyüktür.

Zamanla Üstat Oklahoma'nın müzayede yöntemlerine ancak yıllar sonra uygulamaya geçirdiğim bir kategori daha ekledim. Alegorik yöntem; dış merkezliği (epsilon) sonsuzdur ve rastlantısal yahut zaruri değişkenlere bağlı değildir. Bu yöntem, elbette, kendisinin onayından geçti, hatta şunu da gururla söyleyebilirim ki üstat kendi çalışma programı külliyatına benim yöntemimi de ekledi.

İlk karşılaşmamızda Üstat Oklahama karşımızda bir berber koltuğunda oturuyordu. Bize öğrettiği ilk ve aynı zamanda en ilginç yöntem olan parabolik yöntemi anlatmak için bir makası açık arttırmaya soktu. Gayet kısa ve basit bir hikâye anlatarak makasın fiyatını bir güzel arttırdı. Bir berber makasından söz ediyorum burada. Karşısında ellerimizde defter ve kalemlerimizle oturuyorduk, onun müşterisi değil de öğrencisi olduğumuzun gayet bilincindeydik, zaten kursun fahiş fiyatını da bir güzel ödemiştik. Gelgelelim Üstat çekmecenin birinden bir makas çıkardı ve içimizden biri cüzdanını açıp da 750 peso ödeyinceye değin resmen beynimizi ütüledi.

Üstat Oklahoma her dersin sonunda bu hayattaki en önemli şeyin insanın kendi kaderini kendi eliyle çizmesi olduğunu söylerdi. Belli belirsiz bir gülümseme ve aklından ne geçirdiğini hiç mi hiç açık etmeyen surat ifadesiyle gözlerini bize dikerdi. Sonra, gözlerimizi kapatıp derin derin nefes alıp verir, Japonca sekize kadar sayardık ve ders biterdi. Başımızı hafif öne eğip birbirimizi saygıyla selamlayarak vedalaşırdık.

Belli bir amacım, çizili bir kaderim vardı benim: Tıpkı kitabı sayesinde dişlerini yaptıran o yazar gibi ben de dişlerimi yaptırabilmek için müzayedeci olacaktım. Bu bir yana, artık hayatı boyunca şişman olacak olan Sıska'yı terk edebilmek için yaptıracaktım dişlerimi. Ve sonrasında da yeni biriyle, belki Vane'yle

veya Vania'yla ya da Vero'yla, kurstaki en çekici üç kızdan biriyle evlenebilmek için.

Sıska'nın sadece şişko değil, kötü niyetli ve baskıcı olduğunun da farkına varmıştım. Etrafa sidik damlaları sıçrıyor diye oturarak işemek ve horluyorum diye koltukta uyumak zorunda bırakıyordu beni. Çıplak ayak dolanmamı yasaklamıştı; neymiş efendim, ayaklarım terliyormuş da ayak izi lekeleri bırakıyormuş parkelerde. Öfkelendiğinde bana Gustapa, hatta bazen Gestapo diyordu. Geceleri uyuyamadığımda Vania'nın bana, "Kralsın," Vane'nin "Bebeğim," Vero'nunsa, "Aslanım," dediğini hayal ediyordum. Yatakta huzursuz ve tedirgin, bir o yana bir bu yana dönüp duruyor -kralsın, bebeğim, aslanım- ve müzayedeci olarak beni bekleyen parlak geleceği ve yepyeni dişlerimi düşünüyordum.

Üstat Yushimito'nun kursunda gösterdiğim azim, ihtiyat ve disiplin sayesinde Amerika'da, Missouri Mezat Okulu'nda ileri düzey mezat kursu için iki haftalık burs kazandım. Herkesin gözünü diktiği New York bursunu ise makası satın alan oğlan kazandı. Bu duruma içerlediğimi söyleyemem, hak etmiştir eminim.

Missouri Kursu beklentilerimi karşılamadı, zira odağı hayvan satımıydı, ne ki yine de o zahmete değerdi çünkü Amerika'da İngilizcemi epey ilerlettim ve döndüğümde sular seller gibi konuşur hale geldim, hatta çat pat Fransızca bile öğrenmiştim, yeminle bak. Ayrıca alegorik yöntemi Missouri'de akıl edip geliştirdim. Tekniğini tamamen parlak zekâma borçluyum elbette ama büyük üstadımızın ve country şarkıcısı Leroy Van Dyke'ın her gün verdiği vaazlardan da esinlenmiştim doğrusu. Bu adamın sadece adını duymak bile bende ayağa kalkıp alkışlama arzusu uyandırıyor.

Müzayedeci olmak isteyen ve her gününü çiftliğinin ahırında hayvanlarıyla pratik yaparak geçiren Arkansaslı bir çocuğun hikâyesini anlatan lonca marşımızı, "Mezatçı" şarkısını Üstat Van Dyke bestelemişti. Annesiyle babası çocuklarının yeteneğini fark edince onu mezat okuluna yolluyordu. Ardından şu nakarat geliyordu:

Evet, 25 dolar geldi, 30 dolar 30
30 dolar verecek misin bana 30
Yok mu 30 dolara arttıran, 30 verecek misin bana 30
Kim arttıracak ha 30'a?

Bu nakaratın ardından çocuk büyüyor, erişkin bir birey oluyordu. Bir müzayedeci, bir *mezatçı*ydı artık. Sonrasındaysa beni neredeyse gözyaşlarına boğan o bölüm geliyordu:

Ülke çapına yayılıyor ünü.
Koymadı elinden geleni ardına, yapacak çok şeyi var daha.
Bir uçak alması gerekti, dünyayı gezmeliydi.
Şimdi buraların en iyisi.
Haydi durup alkışlayalım bu yiğidi.
Gelmiş geçmiş en iyi müzayedeci çünkü kendisi.

Sonra yine nakarat geliyordu.

Leroy Van Dyke'ın, aynı zamanda en sevdiğim film *What Am I Bid?*'in jenerik müziği de olan "Mezatçı" şarkısını dinlemek bana alegorik yöntemimi geliştirmek ve iyileştirmek için gereken tüm gücü, tüm enerjiyi aşıladı diyebilirim. Mesleğimin bir açığı olduğunu fark ettim; o açığı kapama görevi de bana düşüyordu elbette. Rakamlar yahut parçaların maddi ve manevi değerini belirleme konusunda ne kadar becerikli olursa olsun, satışa sunduğu eşyalar hakkında kayda değer bir laf edebilen bir müzayedeci yoktu; zira ya umurlarında değildi sattıkları ya da

kimsenin ne sattığı konusunda en ufak bir fikri yoktu. Nihayet Üstat Oklahoma'nın yılgınlık ve keder içinde tekrarladığı cümlenin ne anlama geldiğini kavramıştım ve ben, yeni yöntemimle, o cümleyi mezat tarihinin tozlu sayfaları arasına gömecektim: "Biz mezatçılar arz ve talep cennet ve cehenneminin ücretli elçileriyiz sadece." Elçiymiş, hadi canım sen de! Müzayede sanatında devrim yapacaktım. Sadece sefil bir eşya satıcısı değildim ben, her şeyden önce güzel hikâyelere âşık bir adam, iyi bir hikâye koleksiyoncusuydum. Söyleyeceklerim bu kadar.

Amerika'dan dünyayı fethetmeye ve yeni dişlerime uzanan yolu açmaya hazır halde döndüm. İlk olarak evde özel bir mezat düzenledim. Sıska'nın mobilyalarının bir kısmını kendime yeni mobilyalar alabilecek, üstüyle de yeni dairemin bir aylık kirasını karşılayabilecek fiyata sattım. Tanrı'ya çok şükür, Sıska'nın bir daha yüzünü bile görmedim, gelgelelim Siddhartha'yı da yıllarca görmedim ve sanıyorum o günden sonra içimde bir şeyler ölüverdi.

Kendimi işe verdim. Sonra Vero'yla evlendim. Cuauhtémoc'ta araba mezatı düzenledim. Boşandım, Vania'yla evlendim. Leroy Van Dyke kadar sık seyahat etmeye başladım. Bu seyahatler sırasında açık arttırmalardan oldukça makul fiyata aldığım parçalar biriktirdim. Bir kez daha boşandım. Bratislava'da antika, Costa Azul'da gayrimenkul, Tokyo'da hediyelik eşya mezatları düzenledim. Mezat düzenlemeye devam ettim. Vane'yle evlendim ve yine boşandım - prostat patlak gösterinceye kadar böyle devam ettim, sonrasında, mezatları değil ama kadınları saymayı bıraktım. Mücevher, ev, antika sanat eserleri, çağdaş sanat eserleri, şarap, büyükbaş hayvan, kitap ve daha büyük çaplı, esasen uyuşturucu tacirlerine ait olup da el konmuş gayrimenkuller sattığım mezatlar düzenledim. Morton'da, Christie's'de, Sotheby's'de, Dorotheum'da, Tajan'da, Grisebach'da ve Waddington's'da mezatlar düzenledim. Kafeslediğim milyonerlerin parasını bir tok-

mak hareketiyle ceplerime dolduruyordum: Satıyorum, satıyorum, sattım.

Ne ki sonradan görmenin biri değilim ben. Miami'de veya New York'ta eminim kendime on daire alabilirdim ama onun yerine, Ecatepec'te, güzeller güzeli Disneylandia Caddesi'nde yan yana iki arazi almayı tercih ettim; yerli malına yatırım yapmak gerektiğini bilirim çünkü. Sanıyorum ikisinin toplamı dönümlerce arazi ediyordu ama bu zahmete girmeye lüzum görmedim, kılı kırk yarmaya meraklı da değilim.

Bu arazilerden birine, dördüncü kat için yer bırakmaya özen göstererek üç katlı bir ev diktim. "Bitişik mülk" olarak geçen yanındakine ise dünyayı gezerken topladığım eşyaları saklayabileceğim bir ardiye yaptırdım. Bu ardiyenin karşısına da müzayede evimi inşa ettim. Günün birinde bu iki binayı birbirine bağlayan bir asma köprü yapacaktım, planını çizmiştim bile. Sonrasındaysa müzayede evimi üstatlarımın şerefine Oklahoma-Van Dyke evi olarak halka açacaktım. Geriye sadece son rötuşlar, bir iki ufaktefek ayrıntı ve belediyeden alacağım iskan izni kalmıştı.

Hikâyemi zorlu eğitimimin ve mezata olan doğal yeteneğimin gerek bana gerekse topluma sağladığı faydaları sıralayarak bitirmem yakışık almaz. Biyografime Miami'ye, araba mezatına gitmek zorunda kaldığım bir hafta sonu seyahatinde, içinde doğup büyüdüğüm kepazeliğe karşı verdiğim uzun mücadelenin nihayet sona erdiğini eklemek istiyorum, o kadar.

Bir pazar gecesi, otuz yedi kamyoneti başarılı bir şekilde açık arttırmada sattıktan sonra elime geçen yüklü çekle, birkaç meslektaşımı da yanıma alarak Little Havana'daki bir karaoke barında düzenlenen kaçak mal müzayedesine gittim. Meslektaşlarım bir gece önce birtakım Arjantinli gazetecilerle tanışmış ve kadınlarla bu barda buluşmak üzere sözleşmişti. Bana bu zahmete değeceğini söylemişlerdi. Pazar günleri hovardalık yapmak

yahut çalışmak gibi bir âdetim yoktur aslında, ama işte, otel odamdaki klima çalışmadığından onlarla gitmeye karar verdim. Sırf bu yüzden gittim bak, yeminle.

Neyse ki gazeteci kadınlar fena halde akşamdan kalma bir vaziyette geldi, Tanrı beni böylelikle günahtan sakındı. Müzayede başladığında beni alışverişe teşvik edecek hiçbir şey olmadığını geçirdim içimden, zira satılan her şey beşinci sınıftı: hangi Amerikalı politikacıya ait olduğunu bile bilmediğim bir saat, Kübalı bir milyardere ait birkaç puro, adının sanının duyulduğuna bile ihtimal vermediğim, 30'lu yıllarda Küba'ya seyahat etmiş bir yazarın mektupları. Çekimi harcamak gibi bir niyetim yoktu doğrusu, gelgelelim küçük şeylerin tanrısı birdenbire cenneti ayaklarımın altına seriverdi. Cennet pahalıdır gerçi. Little Havana'da düzenlenen bir müzayedede, pazar günü yalnızlığının kuytularında onları bulacağımı kim bilebilirdi, ama bak sen şu işe: Yeni dişlerim karşımda duruyordu işte öylece.

Müzayedecinin havaya kaldırdığı küçük, cam muhafazanın içinde beni bekliyorlardı ve ne olsa beğenirsiniz, Marilyn Monroe'dan başkasına ait değildi bu kutsal dişler. Aynen öyle, Hollywood diva'sının dişleriydi bu karşımdakiler. Herhalde diva'lar sigara içtiğinden olsa gerek, sararmış, küflenmiş ve belki biraz eğri büğrü bir halleri vardı. Ama önemi yoktu. Marilyn'in dişleriydi onlar. Müzayedeci açılışı yaptığında herkesi bir heyecan sardı, ortam gerildi. Arjantinli gazetecilerden biri de dahil olmak üzere, birkaç kadın dişlere göz dikti. Şişman ve demode giyimli bir adam bar masasına bir tomar para koydu ve puro yakmak için ayağa kalktı, sanıyorum gözümüzü korkutmaya çalışıyordu. Ama ben ayak direttim ve kazandım: Dişleri, dişlerimi aldım.

Dişleri alma konusunda öyle bir maharet sergiledim ki Arjantinli gazetecilerden biri -en korkunçları, saçı boyanmaktan

mısır püskülüne dönmüş, yanakları sarkık sarkık bir kadın- müzayede hakkında bir makale yazdı, bu makale internette bile yayınlandı. Hiç şüphesiz bu başarımı kıskanmıştı, zira o da dişlere göz dikmişti, dolayısıyla da kısa ve çarpıtılmış bir yazı kaleme aldı. Bu bile umurumda olmadı. Ne önemi var ki, diye düşündüm, o kendi kendini yerken, ben yemeğimi Marilyn Monroe'nun dişleriyle yiyeceğim.

Meksika'ya döner dönmez, Meksiko'nun en iyi diş kliniğinin ve diş deposu Il Miglior Fabbro'nun sahibi meşhur dişçi Bay Luis Felpe Fabre'ye yeni dişlerimi taktırdım. Eski dişlerimden on tanesini, ne olur ne olmaz diye, sonrası için sakladım.

Ameliyattan çıktığım andan itibaren, aylar boyunca, kendimi gülümsemekten alıkoyamadım. Herkese o ışıltılı, yeni gülümsememi gösteriyor, bir aynanın yahut vitrinin önünden geçerken yansımama bakıyor, şapkamı kaldırıp kendi kendimi selamlıyor ve kendime tebessüm ediyordum. İnce ve sarsak bedenim, bir parça anlamsız hayatım yeni dişlerimle ağırlık ve anlam kazanmıştı. Bendeki şans kimsede yoktu doğrusu, hayatım bir şiirdi resmen ve günün birinde muhakkak birisi dişlerimin otobiyografisini yazacaktı, hiç şüphem yoktu buna. Hikâyenin sonu.

在一個人的頭上的每一個齒比鑽石更有價值。

[İnsanın her bir dişi,
tek bir pırlantadan daha değerlidir.]

İKİNCİ KİTAP

HİPERBOLİK

Bir gösterge ile anlamı ve göndergesi arasındaki ilişki şöyledir: Göstergeye belirli bir anlam, anlama belirli bir gönderge karşılık gelirken, belirli bir göndergeye (bir nesneye) ait tek gösterge yoktur.[2]

— Gottlob Frege

2 Çeviri: Savaş Kılıç. (ç.n.)

2011'e geldiğimizde Meksikalılar kafayı yemişti. Herkes birbiriyle savaş halindeydi ve felaketin sınırında yaşarken genel bir kayıtsızlık, burukluk duygusu hakimdi. Birkaç yıldır müzayede düzenlemek üzere davet almamıştım ve sanıyorum bunun sebebi biz Meksikalıların kovadaki yengeçlerden farksız olmamızdı, başka bir izaha gerek yok herhalde. Kullanmaya kullanmaya yeteneğim köreldi. Bu yetmezmiş gibi, Meksika'nın Meksikalılara rağmen çok güzel bir yer olduğunu fark edince seyahat etmeyi de bıraktım. Bana kalırsa Meksika dışında sözünü etmeye değer tek yer Paris; gelgelelim Campeche, Paris'i havada karada ezer geçer. Bu konuda diyeceklerim bu kadar.

Paramı olsa olsa modern mezatçıların süslü laflar ve şarlatanlıklarla fazla değer biçtiği objeler alacağım seyahatlerle çarçur edeceğime, son birkaç yılımı kaderin karşıma çıkardığı yahut mahallenin hurdalığında bulduğum eşyaları toplayarak geçirdim; güzel bir binaydı bu hurdalık, üstelik sahibi Jorge Ibargüengoitia sadık bir müşteri olduğum için bana özel muamele çekiyordu. Uluslarası seyahatlerden topladıklarıma bu yerel koleksiyonlar da eklenince takdire şayan bir birikimim oldu doğrusu. Günün birinde evimde büyük bir mezat düzenleyeceğimi, hazinemi onu hak edenlere, incelikli ve önemli kişilere sunacağımı biliyordum.

Gelgelelim vakit ve emek istiyordu bu daha. Ardiyeyi müzayede evine bağlayacak olan asma köprüyü bitirmem, imar izni almam, müzayede katılımcıları için rahat sandalyeler edinmem ama her şeyden önce Koleksiyon Kataloğumu hazırlayacak birini bulmam gerekiyordu. Dünyanın en iyi müzayedecisi olmak için hem çok para hem de beşeri sermaye gerekti.

İnsan şanslıysa kümesindeki horoz bile yumurtlar, diyor Napoléon şarkıda. Günlerden bir gün, Santa Apolonia Kilisesi'nin rahibi Peder Luigi Amara beni görmeye geldi. Küresel krizin etkisiyle bana kilisesinin ekonomik buhranın pençesine düştüğünü anlattı. Bir müzayedeci olarak acil yardımım gerekiyordu ve bana da -en azından ruhani anlamda- faydası olacağını düşündüğü bir proje öneriyordu. Ne yalan söyleyeyim, küresel kriz beni de biraz etkilemişti ve Peder Luigi'nin, kilisesinde bir müzayede düzenlediğimiz takdirde kazanacağımızı iddia ettiği paraya ihtiyacım vardı.

Peder Luigi'nin planı basitti. Santa Apolonia Kilisesi ayda bir kez mahallenin yaşlıları için bir ayin düzenliyordu; Dingin Alacakaranlık, Tatlı Alacakaranlık ya da sadece Alacakaranlık mıydı neydi, iç karartıcı ve tahmin edilebilir bir şeydi, neyse ne.

Pazar günü, yaşlılar için ayda bir düzenlenen bu ayin yapılacaktı. Peder Luigi'nin dediğine göre bu insanların pek çoğu varlıklı ailelerden geliyordu. "Yaşlı olabilirler ama maddi durumları gayet iyi," dedi Peder. "Onlardan 'mangırs' alabilmek için bu toplaşmadan da bu ayinden de en iyi biçimde faydalanmalıyız," dedi; aynen böyle; para kelimesini İngilizceye öykünerek, hem de sonuna bir de "s" harfi ekleyip çoğul yaparak söylemişti. Bu bunak kalantor cemaatine gerek benim gerekse kilise için bağış toplama amacıyla koleksiyonumdan parçalar satacaktık: Gelirin yüzde otuzu bana, yüzde yetmişi Santa Apolonia'ya gidecek şekilde.

Açıkçası Peder Luigi'nin tek katkısının kilise olduğunu göz önünde bulundurunca durum başta bana pek adil gelmedi; dolaylı olarak katılımcıları o getiriyor sayılırdı tabii ve sayıca fazlaydılar belki ama önünde sonunda bunak ve sarsak ihtiyarlardı her biri. Böyle bir katılımcı kitlesiyle iyi bir müzayede olanağı yok gibi bir şeydi aslında. Gelgelelim Peder varlığımın bu dermansız ruhları ne denli sevindireceğini, bu sayede kendi ruhumu da kurtaracağımı üzerine basa basa anlatmıştı bir kere. Cehennem diye bir şey olup olmadığından emin değilim ama pişman olmaktansa sağlamcı davranmak gerektiğine inananlardanım. Ayrıca Peder Luigi, tam da bu duruma uygun bir müzayede yöntemi olan hiperbolik müzayede düzenleme talebimi hiç tereddütsüz kabul ediverdi.

"Elbette, Otoban, mübalağa Kutsal Ruh'un yüce kudretini yaymanın en etkin yollarından biridir."

"Mübalağa demedim," diye yanıtladım, "hiperbolik dedim." Konik kısımdan sapma değerinin sıfırdan büyük olduğu hikâyeler anlatabileceğimi açıkladım ona. Başka bir deyişle, şanlı Quintilianus'un dediği gibi, müzayedeye sunulan objelerin değerini "gerçeğin sınırlarını zarifçe aşarak" belirleyebileceğimi açıkladım. Gerçek objelerle ilgili gerçek hikâyeler anlatacaktım ama bu hikâyeler çok daha iyi açıklanmış, iyice *aydınlatılmış* olacaktı. Peder Luigi artık beni dinlemiyordu. Tüm meslektaşları gibi o da söylemeniz gerektiğini düşündükleriyle söylediklerinizi örtüşmediğinde ağzınızdan çıkanlara kulak asmayan biriydi.

Birkaç gün kilisede düzenlenecek olan ve yaşlıların katılacağı bir müzayedeye ne tarz eşyaların uygun düşeceğine kafa yordum. Saatlerimi ardiyede geçiriyor, koleksiyonumu inceliyor, notlar alıyordum. Bir gece sabaha karşı, her gece yaptığım gibi Gaius Suetonius Tranquillus'un *On İki Caesar'ın Yaşamı*'nı okurken aklıma harika bir fikir geldi. Koleksiyonumda Doktor Luis

Felipe Fabre'nin Marilyn'in dişlerini ağzıma yerleştirebilmek için çektiği eski dişlerim de yer alıyordu. Tek başlarına pek de değerli sayılmazlardı ya, her biri için Suetonius'vari hikâyeler anlattığım takdirde işin rengi şüphesiz değişirdi. Uydurma hikâyeler olmayacaktı bunlar, sadece sevdiğim yazarların birtakım hikâyelerini bambaşka objelere uyarlayıverecektim, hepsi bu.

Ertesi sabah Peder Luigi'ye telefon edip diş koleksiyonumdan söz ettim. Başta pek hevesli olduğunu söyleyemeyeceğim ama John Lennon'un azı dişlerinden birinin kısa süre önce Omega Müzayede Evi'nde 32 bin dolara satıldığını söyledikten sonra nihayet kabul etti. Anlaşılan Lennon'un kâhyası olan Dot Jarlett adındaki adam dişi şarkıcının yatağının yanındaki komodinin üzerinde bulmuş ve gerçek bir Lennon hayranı olan kızına hediye etmek üzere saklamıştı. Kızıysa azı dişini elli sene sakladıktan sonra Omega'ya satmıştı. Her ne kadar müzayede 16 bin dolardan açılsa da diş nihayetinde 32 bin dolara gitti. Ağzımla kuş tutsam da benim mütevazı dişlerimin şanlı Lennon'unkiler kadar etmeyeceğini biliyordum bilmesine ama hiperbolik yöntemle her birinin değerini büyük ölçüde arttırabilirdik işte. Peder Luigi çok heyecanlanmadı fakat teklifimi yine de kabul etti. Ruhban sınıfı da dahil olmak üzere kamu hizmetindeki adamlar böyledir işte: Kafaları kendileriyle öylesine meşguldür ki başkalarının hayatına en ufak bir merak duymazlar.

Anlaşmaya varmadan önce son bir ikileme düşüp bocaladım. Koleksiyonumun en nadide parçalarından birini halka açmak benim için çok da kolay olmayacaktı. Ayrıca bu parçayı kendi büyük müzayedeme saklamayı tercih ederdim. Ama nihayetinde kabul ettim tabii, kötü kalpli bir adam da değilim sonuçta. Hem bir de aklıma, ışıl ışıl bir akşam, Üstat Oklahoma'nın, bize İmparator Pertinax'ın 193 senesindeki ölümünün ardından muhafız kıtasının tüm Roma İmparatorluğu'nu, yeminle bak, parabolik açık arttırmayla satışa çıkardığını anlattığını hatırladım. Bu

hikâyenin ışığında kaderin karşıma çıkardığı bu ufacık zorluk karşısında pes etmek edepsizlik olurdu. Nokta.

Peder Luigi Amara müzayedenin düzenleneceği pazar sabahı erkenden evime geldi. Kapı çaldığında henüz tam ayılamamıştım, dişlerimi bile fırçalamamıştım daha. Sanıyorum Peder Luigi bu halimi birkaç saate gerçekleşecek olan müzayedenin heyecanına yordu:

"Son dakikada beni yarı yolda bırakmayacaksın, değil mi?" dedi, devasa kapıdan sokağa çıkarken.

"Ne o, Peder?" dedim, "Hain kurta benzer bir halim mi var?"

"Yok, ondan değil de," dedi ve ne anlama geldiğini bir türlü kestiremediğim için bozma cüreti gösteremediğim bir sessizliğe gömüldü.

Yolda acıktık, dolayısıyla Bayan Magalita Arriola'nın tezgâhında *atole* içmek üzere durduk ve kiliseye kadar içecek-lerimizi yudumlaya yudumlaya yürüdük. Kilisenin kapısına geldiğimizde bıyıklarının uçları *atole* damlalarıyla pembeye çalan Peder Luigi bir kez daha aynı soruyu sordu:

"Beni yarı yolda bırakmayacaksın, değil mi?"

"Hiç şüpheniz olmasın Peder, ben kararlı bir adamım."

"Bak, Otoban, kolay olmayacağını biliyorum ama sen iyisi mi kiliseyi pençesine düştüğü bu vahşi kapitalizmden kurtarmamız gerektiğini aklından çıkarma, olur mu? Hem bu sırada ruhunu da arındırmış olacaksın. Anlaşıldı mı?"

"Anlaşıldı, Peder ama neden dönüp dolaşıp aynı şeyleri söylüyorsunuz?"

"Aynı şeyleri söylemiyorum. Sadece bu insanların sırf seni görmeye geldiğinin altını çizmek istiyorum Otoban, beklentileri de hayli yüksek. Fildişi kulende yaşadığın için belki farkında

değilsin ama buradaki pek çok kişi senin bir efsane olduğunu düşünüyor. Burada herkes seni tanıyor."

"Gururumu okşuyorsunuz Peder, buyrun, çekinmeyin, devam edin."

"Gelgelelim kimilerinin seni öyle ille de delicesine sevmediğini, hatta bazılarının senden nefret ettiğini de hesaba katmalısın."

"Durumu biraz allayıp pulladığınızı fark etmiştim zaten, kim nefret ediyormuş mesela benden?"

"Mesela oğlun."

"Siddhartha gelecek mi?"

"Elbette."

"Ama siz bana sadece zengin ihtiyarların geleceğini söylemiştiniz. Dişleri onlara satacaktım, böyle anlaşmıştık. Siddhartha genç bir çocuk daha, müzayedeyle ne ilgisi olur ki?"

"Evet ama efsanevi koleksiyonundan bir parçayı satışa sunacağını duyunca gelip seni görmek istedi. İnsanlarda merak uyandırıyorsun."

"Ben ciddi bir müzayedeciyim. Kimsenin palyaçosu falan değilim."

"Kimsenin sana böyle bir şey dediği yok, bu da nereden çıktı şimdi? Yalnızca kilisenin krizde olduğunu ve satış yapmak gerektiğini unutmamanı istiyorum, o kadar."

"Bunu daha önce de söylediniz zaten."

"Açık arttırmayı nasıl yöneteceğini düşündün mü?"

"Ben bir profesyonelim, Peder."

"Pekâlâ, Otoban."

"Tek bir şey soracağım, Peder. Kırmızı Başlıklı Kız masalının tersten okunuşunu biliyor musunuz?"

"Efendim Otoban?"

"Müzayedelerden önce hep bunu anlatırım, dilimin çözülmesini sağlar, çenemi açar. Belki benimle beraber söylemek istersiniz."

"Nasıl bir şey?"

"Şöyle: Izımrık ılkılşab zık adnamro udroyürüy, la-la-la, nedina truk idleg."

"Çok güzel, Otoban, çok güzel, aferin. Sen devam et ve onu çeyrek geçe kutsal eşya odasından kiliseye gir. Ben o sırada ayinde olacağım. Ayin on buçukta bitiyor. Kutsal eşya odasında seni yardımcılarımdan biri karşılayacak ve imzalaman için bir kontrat verecek. Sadece formalite. Sonra müzayedeyi yöneteceğin vaiz kürsüsüne kadar eşlik edecek sana. Anlaştık mı?"

"Kıtşalna Peder."

"O dediğinden. Tamam."

"Baksanıza Peder, çocuk iyi biri mi?"

"Kim?"

"Siddhartha tabii ki."

"Çalışkan biri."

"Ne ile meşgul?"

"Senin gibi, bekçilik gibi bir iş yapıyor o da. Meyve suyu fabrikasının yanındaki galeride küratör olarak çalışıyor."

"Bak sen şu işe. Babam hep genetiğin çok tanrılı bir bilim olduğunu söylerdi."

Sakalını ovuştura ovuştura yürüyen Peder Luigi kemerli kapının altında gözden kayboldu. Her zaman söz dinleyen biri olmuşumdur. Saat onu çeyrek geçinceye değin kilisenin önündeki yarı ıssız meydanda Kırmızı Başlıklı Kız masalını kendime tersten anlata anlata dolandım durdum: "Eyeren nusroyidig ızımrık ılkılşab zık, eyeren? Nimennaküyüb evine gidiyorum."

Kilisenin kapısından küçük gruplar halinde içeri giren cemaatin arasında çok geçmeden Siddhartha'nın yüzü belirdi: Piç kurusu adeta hık demiş burnumdan düşmüştü. Onu Sıska'yı terk ettiğimden beri görmüyordum; pis domuz, muhtemelen intikam için yasaklamıştı oğlumu görmemi. Ama üzerime düşeni her zaman yerine getirdim: On sekiz sene boyunca her ay çocuğun masrafları için bir çek gönderdim, sonra bıraktım, onlara daha fazla bakmama gerek yoktu ne de olsa.

Göz ucuyla Siddhartha'nın kiliseden içeri girdiğini gördüğüm an elimin ayağımın birbirine dolanmaya başladığını hissettim. Avuçlarımdan soğuk terler boşanıyor, kasıklarım ve kalçam titriyordu, delicesine bir işeme ve kaçıp gitme arzusu duydum. Kendi oğlum beni yolumdan böylesi saptırabilir miydi yani? Bir bahçeye çöküp üstatlarımın, Üstat Oklahoma, Carlos Kenta Yushimito ve emsalsiz Leroy Van Dyke'ın imgelerine sığındım. Asil bir adamım ben, dedim kendi kendime, derin nefes alarak. "Lisa rib mımada neb," dedim yüksek sesle. Emsalsiz Otoban'ım ben. Naboto! Dünyanın en iyi müzayedecisiyim, kötü bir baba olmadım, iki kadeh rom içtikten sonra Janis Joplin taklidi yapabilirim, tıpkı Kristof Kolomb gibi bir yumurtayı masanın üstünde dikine durdurabilirim, sırtüstü yüzebilirim. Oklahoma bir makası açık arttırmayla sattı, imparatorun muhafız kıtası ise Roma'yı. Ben de hiç şüphesiz onlarla aynı düzeyde olduğuma göre bu rezil adamlara değerli dişlerimi satabilirim pekâlâ. Ichi, ni, san, shi, go, roku, shichi, hachi: Ev arnos truk ninennaküyüb enive nedig ne emritsek aloy udluyok... Ev uno rib lezüg idey!

Kutsal eşya odasında kendisini Emiliano Monge olarak tanıtan uzun ince, mağrur papaz yardımcısı bekliyordu beni. İmzalayıp mühürlemem gereken bir kontrat uzattı.

"Kontrat İngilizce Bay Sánchez, kusura bakmayın lütfen, ama isterseniz sizin için İspanyolcaya çevirebilirim."

"İyi de deniz feneri, ben İngilizce biliyorum zaten. Peki ama neden İngilizce?"

"Bilmiyorum efendim."

Sayfaları teker teker imzaladıktan sonra dolmakalemi elimde pervane gibi çevirmeye başladım, derken papaz yardımcısı Monge geldi ve bana eliyle dışarı çıkmamı işaret etti.

Kilise tıklım tıklımdı. İçerisi buram buram talk pudrası kokuyordu. Vaiz kürsüsüne doğru ilerlerken sağ elimi gözüme siper edip tüm salona uzun uzadıya baktım ama kalabalığın arasında Siddhartha'nın yüzünü seçemedim. Çekine çekine çıktığım vaiz kürsüsünün arkasında, katlanabilir alüminyum sehpanın üzerinde diş koleksiyonum sıraya dizilmiş duruyordu. Bir gün önce bir ulak dişleri kiliseye getirmiş, dişlerim geceyi kilisede geçirmişti. Kederle arkamı döndüm onlara. Peder Luigi yanıma geldi ve bir kolunu omzuma atarak, bir teknik direktör edasıyla, kulağıma, "Göster kendini şampiyon," diye fısıldadı.

Derin bir nefes alıp lafa girdim: "Santa Apolonia Kilisesi'nin saygıdeğer cemaati. Bugünkü birlikteliğimizde cömertliğinize, inancınıza ve sadakatinize ihtiyacımız var," dedim ama sesim saçı sakalı ağarmış bir politikacı gibi çıktı. Sesimi yumuşatmaya, coşkulu bir havayla konuşmaya, otuz iki dişimi de göstererek sırıtmaya çalıştım. "Bugün karşımızda paha biçilmez parçalar var, zira sadece takma dişleri zamana yenik düşenlere fayda sağlamakla kalmıyor, her biri aynı zamanda kendi içinde bir mesel barındırıyor, bütün olarak ele alındıklarındaysa kutsal yazıtların en önemli öğretilerinden birinin gerçek mealini bizlere hatırlatıyorlar: 'Göze göz, dişe diş.' Bu meşhur vecize genel kanının aksine bir intikam yemini değil de, objelerin ardında yatan inceliklerin kıymetini bilmek için yapılan bir çağrıdır, çünkü Tanrı dişlerin ayrıntılarında gizlidir." Alkışlamaları için sözlerime ara

verdim, gelgelelim yaşlı katılımcılar bana, özel okul öğrencilerine mahsus o kuşkucu edayla sessizce bakıyordu yalnızca.

Yine de konsantrasyonumu korumayı başardım ve kaldığım yerden devam ettim. "Bu dişlerin asıl sahiplerinin ortak noktası tarihe toplumun asalakları olarak geçmeleridir; işe yaramaz, tembel, har vurup harman savuran insanlardı bunlar. Hemen hepsi akıl hastalıklarından, megalomani, melankoli, erotomani ve akut egomaniden mustaripti. Bu alçakların hepsi de yazardı, gelgelelim her biri, aynı zamanda eşsiz ve derin ruhlara sahipti. Başka bir deyişle, filozof amcam Miguel Sánchez Foucault'nun farklı bir mevzuya istinaden dediği üzere, 'yaşamları kim bilir feleğin hangi sillesiyle sıra dışı manzumelere dönüşen müstesna kişiliklerdi.' Bu alçak insanların dişleri, mesleğimde dendiği üzere, 'metonomik yadigârlardır.' Öte yandan, doğru kullanıldıkları takdirde kimi objelerin insanlara bünyelerinde barındırdıkları güçleri aktarabileceğine inanmak için batıl inanç sahibi olmak gerekmez."

Abartmamak için kendimi bir parça dizginlemem gerekti, zira sırf abartmış olmak için de abartmamak lazım. Quintilianus'un dediği gibi: "Bir nebze ölçülü olmak gerekir, her mübalağa kendi içinde inanılmaz olsa da aşırıya kaçılmamalıdır, zira başka hiçbir durumda yazarların bu denli kolayca yapmacıklığa sürüklendiği görülmemiştir."

"Sizlere tüm bu dişler hakkında muazzam hikâyeler anlatacağım. Dişleri almanız, evinize götürmeniz, taktırmanız, kullanmanız veya yalnızca üzerlerine titremeniz için ısrar edeceğim. *Saecula saeculorum.* Yani ilelebet. Aksi takdirde -hafif tehditkâr bir tavır takınıp biraz abartılı bir üslup kullandım burada- şayet bu kutsal emanetler müzayede sonunda sahiplerini bulamazsa yurtdışına satılacak. Gelgelelim bu, ihtiyacımız olan son şey: Sa-

hip olduğumuz bir gram şeyi de yabancıların alması yani." Bu son argümanla, her ne kadar tam anlamıyla doğru olmasa da, nihayet ihtiyarlarımın Cardenist yüreklerine dokunmayı başardığımı fark ettim. Başka bir açıklama yapmadan arkamı döndüm, diş koleksiyonumun başına geçtim, ilk parçayı elime aldım ve elimdeki dişi Delfi Kâhini misali havaya kaldırıp yeniden vaiz kürsüsüne doğru ilerlerken sadece mesleğimin en iyi icracılarına nasip olan bir maharet ve çekim gücüyle şakımaya başladım.

1 NUMARALI PARÇANIN MÜBALAĞASI

İlk parça. Biraz kötü durumda ama ne denli eski olduğu hesaba katılınca genel durumunun iyi, hatta kusursuz olduğunu söyleyebilirim. Uçlarında ciddi şekilde görülen yassılaşmanın, gerçek sahibi Bay Platon'un durmaksızın yemek yemesinden ve konuşmasından kaynaklandığı düşünülmekte. Bay Platon 1,65 boyundaydı ve 85 kiloydu: Çok uzun boylu değildi belki ama güçlü, kuvvetli bir adamdı, kendisinde tam bir savaşçı tipi vardı. Sakalları açık kahve rengi, uzun, kabarıktı; saçları da sakallarıyla aynı renkte, aynı yapıdaydı. Dönemin modasına kulak asmayan bir adamdı: Togasını gevşek bırakır, kemer kullanmazdı. Sandalet de giymezdi. Bay Platon diş çıkarma sürecini âşık olmaya benzetmiş, "Bu evrede ruh coşkuya, huzursuzluğa kapılır ve kanatları daha yeni yeni oluşmaya başlarken ilk dişlerini çıkardığı süreçte dişetleri şişen bir çocukla kıyaslanabilir," demiştir. Çok güzel, değil mi ama?

Söylediklerimi sindirebilmeleri için bir anlığına konuşmaya ara verdim. Devasa ana kapıdan içeriye taze bir sabah esintisi süzülüyordu. Sanki gökten ulvi bir ışık düşüyor da mucizevi bir şekilde vaiz kürsüsünü aydınlatıyor gibi geldi bana. Bakışlarımı kaldırdım ve kilisenin ana nefinde yer alan balkonlardan birinde bana fener tutan rahip yardımcısı Monge'yi gördüm. Ulvi

mulvi değildi bu ışık, ama yine de bana ilham verdi. Derin bir nefes aldım: "Bayanlar baylar, ilk alçağımızın kavernöz dişi için ilk teklifi hanginiz vermek ister?"

Kilisenin arka taraflarından birisi çekine çekine elini kaldırdı: 1000 peso. Onu daha hevesli başka bir el takip etti: 1500. Ve bir başkası, ardından bir başkası ve bir başkası daha. Sonunda 5000 pesoya satıldı. Başlangıç için hiç de fena değildi doğrusu. Bol kıyafetler giyen, ufak tefek bir yaşlı kadın almıştı, şu melek yüzlü şeytanlardandı, belli. "Felsefeye meraklıyımdır da," dedi pis farfaracı, ne olacak. "Özellikle de Platon'u pek severim, Platon'un her şeyini severim diyebilirim. Platon'la alakalı her şeyi de öyle tabii." Sanıyorum koleksiyonumdaki en eski püskü parça bu yüzden böylesi pahalıya gitti. Boğazımı temizledim ve ikinci alçağımla devam ettim.

2 NUMARALI PARÇANIN MÜBALAĞASI

Bu azı dişinin, kökeni ta Kuzey Afrika'ya dayanan sahibi orta boylu, çöp gibi kolları, pürüzsüz bir teni olan bir adamdı. Adı Augustinus idi ve dişleri çürür dururdu. Vahim bir çürüğün yol açtığı şu derin boşluğu görüyor musunuz? Şayet bu delikten içeri girip onu sahibinin beyniyle birleştiren nöral devrelere doğru ilerleyebilseydik, gelmiş geçmiş en muazzam belleklerden biriyle karşılaşırdık. Bay Augustinus, belleğini, duyular aracılığıyla kavradığımız tüm izlenimlerin ve çeşitlemelerinin bir kopyasını içinde barındıran ve sonsuzluğa uzanan açık bir araziye benzetirdi. Kendi birikimleri de yer alıyordu orada ayrıca; soyut sayılar, ama doğru ama yanlış tüm çocukluk anıları mesela. Daha uzak noktalarında ise unutulduğu sanılan ama aslında unutulmamış olan her şey vardı. Bu en uzak bölmelerden birinde korkunç bir diş ağrısı çeken retorik öğrencisi bir genç, Augustinus'un ta kendisi çıkıyor karşımıza. Etrafında ailesi ve arkadaşları vardır, hepsi yakında öleceğini düşünür, zira öyle bir acı çeker ki ağzını açıp da derdinin ne olduğunu bile

söyleyemez onlara. An gelir, gücünü toplar ve balmumu bir levhaya, 'Dua edin de iyileşeyim,' yazar. Ailesi ve arkadaşları dua eder ve çocuk iyileşir. Bir mucize. Bunun üzerine hayatını birkaç yıl sonra yazmaya başladığı o meşhur *İtiraflar* aracılığıyla Tanrı'ya adamaya karar verir. İşte böyle sevgili katılımcılar, bu beyefendi *İtiraflar*'ı bu azı dişinin yol açtığı ağrı sebebiyle yazdı. Augustinus'un bu unutulmaz dişi için açılışı kim yapmak ister? Evet, kaç veriyorsunuz?

Birden çok talep vardı. İlk teklif sahibi 500 önerdi. İkincisi teklifi arttırmak yerine azaltmak istedi; merhametime sığınıyordu, birkaç yıl önce hafızasını kaybetmeye başlamış ve bu dişlere hakikaten herkesten fazla ihtiyacı varmış. Sıra arkadaşları bunun ona özel bir durum olmadığı iddiasıyla adamı çabucak susturup yerine oturttu. Sonunda Augustinus'un dişleri 3000 pesoya baykuş kılıklı bir kadına satıldı. Arkamdaki masadan üçüncü parçayı aldım ve vaiz kürsüsüne döndüm.

3 NUMARALI PARÇANIN MÜBALAĞASI

Üçüncü parçamız boylu poslu ve çehresinin güzelliği dillere destan bir adama aitti. Adamın adı Francesco Petracco'ydu ama kulağa daha muhterem geldiğinden olsa gerek, kendisini Petrarca olarak tanıtırdı. Şair ve şarkı yazarıydı. Diğerleri gibi o da hımbılın biriydi; kaypaktı, mıymıydı, fakat yetenekliydi de. Birkaç yıl önce, İtalyan hükümeti ölümünün 700. senesinin şerefine yüzünün birebir reprodüksiyonunu yaptırmak istediğinden bir grup bilim insanı mezarını açtı. Kafatası kemiklerini yeniden monte eden bilim insanları bu kemiklerin büyük olasılıkla bir kadına ait olduğundan şüphelendi. Bana kalırsa şüphelenmelerinin nedeni buldukları kafatasının çok küçük, Petrarca gibi haşmetli bir adam için fazlaca küçük olmasından kaynaklanıyordu. Kaburgasını ve bir azı dişini DNA testine yolladılar. Birkaç gün sonra grubun lideri Dr. Caramelli, test sonuçlarının şüphelerini doğrulamadığına, fakat güçlendirdiğine

dair resmi bir açıklama yaptı: Kafanın ve bedenin farklı kişilere ait olduğu aşikârdı, gelgelelim ikisinin de cinsiyetini belirleyememişlerdi. Kesin bir kanıya varılamadığından kafa "sahte" addedildi. Zavallı Petrarca. Hiçbir İtalyan politikacının aklına mezardaki cesedin başka birine, fakat kafanın Bay Petrarca'ya ait olabileceği gelmedi. Yıllar süren araştırmaların ardından bu köpek dişinin Petrarca'ya ait olduğuna dair en ufak bir şüphem yok benim. Dişler insanların tüm erdem ve kusurlarının yazılı olduğu tabula rasa'lardır. Bay Petrarca fevri, keskin zekâlı bir adamdı; her şey bir yana şehvete düşkündü; bir tavşandan bile daha azgındı kendisi. Şu ön dişin uzunluğuna bakın hele. Beyefendi dört dörtlük bir hovardaydı. Yıllarca meşhur Kont Hugues de Sade'ın alımlı ve saygılı eşi Laura de Noves'i taciz edip durdu. Kadıncağız ona yüz vermediğinden Petrarca, Santa Clara Kilisesi'ne devam eden dullara sataşmaya başladı. Alçaklığının ve dehasının eşi benzeri yoktu, dolayısıyla fiyatı yüksekten açmaktan başka bir çare göremiyorum: Kim 1500 peso verecek? Evet, kim verecek?

İncecik bir boynu olan ve dolgun suratı kumbarayı andıran, neredeyse büsbütün kel bir adam 1600 önerdi. Teklif yapmak üzere ağzını açtığında ağzında tek bir diş bile olmadığını gördüm. Başka kimse elini kaldırmadı. Petrarca'nın yedi senil dişi de böylece satılmış oldu. Koleksiyonumun yanında Kerberos misali dikilen Peder Luigi bana dördüncü parçayı uzattı. Kaşının birini kaldırdı ve devam etmemi belirtti.

4 NUMARALI PARÇANIN MÜBALAĞASI

Bu parça yıllarca seyyar koleksiyonların en çok rağbet görenlerinden biriydi. Sahibi, Bay Montaigne, küçük ve kalkık burunlu, domuz kıçına benzer bir alnı olan fıçı gibi bir adamdı. Bir cüce kadar kısa boylu bu alçak adamın megalomanisi adeta sınır tanımıyordu. Birçok kez, "Her konudan çok kendimi incelerim, benim metafiziğim de budur, fiziğim de," demiştir. Düşünebili-

yor musunuz? Ve bu adam 1,47 boyundaydı. Saçları seyrek, ince telliydi, gelgelelim gani gani sağlam fikri vardı. Bakışları melankolik, durgundu. Amma velakin gündelik işler konusundaki kabiliyetsizliği alay konusuna dönüşmüştü: El yazısı okunmazdı, doğru dürüst mektup bile katlayamazdı, at eyerlemeyi bilmezdi, kolunda bir şahin gezdirmekten yahut hayvancağızı uçurmaktan acizdi, köpeklere söz geçiremez, atlarla bile iletişim kurmayı beceremezdi. Hakikaten işe yaramazın tekiydi fakat turp gibiydi işte, sık nükseden bademcik iltihabı hariç ağız sağlığı da gayet yerindeydi. Balık da dahil olmak üzere eti neredeyse çiğ yerdi. Kavun hariç ağzına meyve ya da sebze sürmezdi. Belki de bu dişin bugün bile böylesi iyi durumda olmasının sebebi de budur. Üstelik hakikaten birinci sınıf yani: uzun, ince ve hafif sivri. Uzun ömürlü olmasının sırrı? Bay Montaigne'nin dediği gibi: "J'ay aprins dés l'enfance à les froter de ma serviette, et le matin, et à l'entrée et issue de la table." Yani, çocukluğundan itibaren her sabah, her akşam yemeğinden önce ve sonra dişlerini peçeteyle ovalarmış. Montaigne'nin bu pirüpak dişi için açılışı kim yapmak ister?

Müzayede katılımcıları bir coşku seline kapıldı. En sevdiğim parçayı 6000 pesoya sattım. Dişi, tipik bir Akdenizli'nin vücut yapısına ve kolay unutulacak bir simaya sahip yaşlı bir kadın aldı. Akdenizli kadınlar neden yaşlanınca tuzluk gibi oluyor, anlamıyorum.

Bu turun sonunda artık kendimi II. Ioannes Paulus gibi hissetmeye başlamıştım. Tıklım tıklım dolu bir stadyuma girip tek elimi havaya kaldırarak mahşeri kalabalığı selamladığımı hayal edebiliyordum. Eminim Mussolini, Madonna, Maradona, Sting, Bono ve hatta Leroy Van Dyke gıpta ederdi bana. Bu cesaretle hiç duraksamadan bir sonraki dişe geçtim.

5 NUMARALI PARÇANIN MÜBALAĞASI

Bay Rousseau'nun dişlerinden teki günümüze kaldı, fakat öyle sıradan bir diş değil bu. Bu sevimli alçağın kibar yüz hatları vardı, lakin daima tetikte olan baskın vicdanı en ufak bir mimiği bile dışa vurmasını engellerdi. Bakışları manalı, gözleri kıpır kıpırdı, gelgelelim buyurgan değildi kendisi. Yadsınamaz zekâsına rağmen sinir bozacak denli çocuksu bir espri anlayışına sahipti. Başta kendisi olmak üzere, insanoğlunun özünde iyi olduğuna canı gönülden inanırdı. Omuzları fazlaca dar olduğundan vatka takardı. Bu açığı ortasında hafif bir çukur olan, geniş, ardındaki dişleri tüm dünyadan gizleyen kare şeklindeki erkeksi çenesi kapatıyordu doğrusu: Dişleri öylesine çirkindi ki en yakınlarından bile gizlerdi onları. Kendisi de pekâlâ farkındaydı bu ucubeliğin. Plutarkhos'un eserlerini tutkuyla okurdu; erdemlerinin bir kısmını, ahlaksızlıklarının ise pek çoğunu bu eserlere borçluydu. Plutarkhos *Paralel Yaşamlar*'da sosyete orospusu Flora'nın sevgilisi Pompeyo'nun yanından her ayrılışında dudaklarında adamın diş izlerinin görüldüğünü anlatır. Bunu okuduktan sonra Bay Jean-Jacques sevgililerinden veda busesi yerine dudaklarını ısırmasını isteme alışkanlığı edindi. Fakat o bu ısırıklara karşılık vermiyordu, zira, kendi deyimiyle, dişleri "épouvantable"[3] idi. Abartmıyordu. Burada gördüğünüz diş öylesine korkunç ki heykeli yapılsa yeridir. Rousseau'nun bu tek ve tartarlı dişi için açılışı kim yapacak?

İnsanlar öyle olmak istemediklerinde bile korkunç ve aşağılık yaratıklar. Sanıyorum sırf bu pis dişi daha yakından inceleyebilmek için hiç olmadığı kadar yüksek tekliflerde bulundular. Hararetli bir turun ardından, tek bir dişi bile eksik olmayan, gelgelelim tek birini bile göstermeden gülümseyen yabancı aksanlı bir adama, 7,500 pesoya gitti sonunda.

3 (Fr.) Korkunç. (ç.n.)

6 NUMARALI PARÇANIN MÜBALAĞASI

Hiç böyle çıkık bir alt çene gördünüz mü? Bu biçimsiz köpek dişinin zavallı sahibi Bay Charles Lamb'in çenesi öylesi çıkıktı ki ağzını hep hafif aralık tutması gerekirdi, yazık. Aksi takdirde köpek dişi diline ve üstdudağına sürtünür, ağrılı yaralara sebep olurdu. Bay Lamb'in eserlerini -ki her biri birbirinden muazzam sayısız eser vermiştir kendisi- dişlerinin bu yamrı yumru haline bağlamak asla yersiz olmaz. Bir ilkokul çocuğu kadar kekemeydi, yazdıkları da aynı ölçüde tutuktu. Bir seferinde arkadaşı Wordsworth'e bir mektup yazıp, "Şu an dişimin sivri ucu, tacizkar bir edayla daha yarı yolda yakalayıverdiği dilime öyle bir batıyor ki, dilim kendi kendini sokan bir engerek yılanı misali kendini şişliyor resmen ve dişim dişetlerimi parçalıyor, deşip geçiyor hepsini adeta; dil ve diş, diş ve dil; ağzım bir cehennem azabıyla kavruluncaya değin didinip duruyorlar işte, faturası ise bana çıkıyor tabii," demişti. Lamb'in kekeme dili için 800 peso istiyorum! Yok mu arttıran? Yok mu?

Yoktu. Dişi kimse istemedi.

7 NUMARALI PARÇANIN MÜBALAĞASI

Karşımızda ipsiz sapsızların en önde gideni, Bay G.K. Chesterton'ın dişi duruyor. Bu beyefendi 1,80 boyunda ve 110 kilo ağırlığındaydı. Kendisi, ucuz şarapların yıllandırıldığı fıçılar kadar genişti. Ensesi bir testis misali sarkıktı, yanakları şişkin şişkindi, durmaksızın kaşlarını çatmaktan gözleri resmen içe gömülmüştü. Bol bol süt içerdi. Dişi belki içler acısı bir halde olabilir ama böylesi karizmatik bir diş de kolay kolay bulunmaz doğrusu: Ucunda bir boşluk var, rengi mora çalıyor ve ciddi bir çürüme görülüyor. Bu dişin böylesi hasar alma sebebinin Bay Chesterton'ın, kendi sözlerine dayanarak, misket çiğneme eğiliminden kaynaklandığı düşünülüyor. Ezberden ve İngilizce olarak aktaracağım sizlere: "We talk rightly of giving

stones for bread: but there are in the Geological Museum certain rich crimson marbles, certain split stones of blue and green, that make me wish my teeth were stronger."[4] Evet, açılışı kim yapacak?

Uzun bir sessizlik oldu. "Açılışı kim yapacak?" diye yineledim. Favori ipsiz sapsızımın dişi ancak 2,500 pesoya gitti.

8 NUMARALI PARÇANIN MÜBALAĞASI

Bazı dişler derin ıstıraplar çekmiştir. İşte Bayan Virginia Woolf'un bu dişi, onlardan biri. Woolf daha otuz yaşındayken psikyatrı, depresyonunun sebebinin diş köklerinin çevresindeki bakteri öbekleri olduğu yolunda bir teori ortaya attı. Çözümü -bu durumdan en çok etkilenen- üç tanesini çekmekte buldu. Faydası olmadı. Ağzında bir dolu takma diş olan Bayan Woolf intihar etti. Yakınları, onun yüzünde, hiç cenazesindeki kadar büyük bir gülümseme görmediklerini söyledi. Salonun ortasındaki aralık tabutun içinde cansız yatarken yüzünde tüm odayı aydınlatan bir gülümseme varmış dediklerine göre. Bu işkenceye maruz kalan diş için hanginiz 8000 peso verecek? Hanginiz?

Önce bir sessizlik oldu, ardından sert fakat insanda saygı uyandıran bir yüz ifadesi olan bir adam 8900 pesoya dişi aldı. Tam, "Sattım," dediğim ve tokmağımı vaiz kürsüsünün yamru yumru yüzeyine indirdiğim an cemaatten bir kuş ciyaklaması yükseldi.

"Sus artık, Jacinto," dedi birisi anında.

Gelgelelim ciyaklama kesilmedi. O an üçüncü sıradaki ufak tefek bir adamın bankın üzerine çıkmış olduğunu fark ettim. Şapkasını çıkarıp bana bakarken çok uzaklarda bir yerlerdeymiş

4 Ekmek karşılığında taş vermekten söz ederiz: Gelgelelim Jeoloji Müzesi'nde öylesi parlak kırmızı misketler, mavi, yeşil küçük taşlar var ki keşke dişlerim daha sağlam olsaydı dememe yol açıyor. (ç.n.)

gibi bir hali vardı; yavaşça ağzını açıp bir kez daha ciyakladı. Katılımcılardan belli belirsiz bir mırıltı yükseldi.

"Sus ve otur, Jacinto," dedi biri yeniden.

Onu başkaları takip etti. Fakat beyefendi emekli dostlarının kendisini susturma çabalarına aldırış etmedi ve ben, vaiz kürsüsünün bana verdiği yetkiyle, onu kendi haline bırakmalarını emrettim. Bu kez daha bir yüksek sesle ve özgüvenli bir şekilde ciyakladı. Mırıldanmalar kesildi. Derken, profesyonel bir dansçı zarafetiyle kollarını omuz hizasına kaldırıp bir yandan ciyaklarken bir yandan da, uçan bir kuş taklidi yaparak, kollarını hafif hafif sallamaya başladı. Sulugöz değilimdir ama resmen üzüntüden boğazım düğümlendi.

Uçan kuş taklidi yapan bu beyefendi bir süre sonra yerine oturdu ve şapkasını yeniden taktı. Kaldığım yerden devam etmekte çok zorlandım. Kilise sırasındaki yaşlı adamın imkânsız uçuşundan kaynaklanan o duraklama anında bir şey beni derinden etkilemişti.

9 NUMARALI PARÇANIN MÜBALAĞASI

> Sondan bir önceki parçamız, bayanlar baylar, gizemli bir melankoli havası saçıyor. Handiyse meleklere özgü bir aurası var. Şu alt kıvrımlara bir bakar mısınız: Göğe yükselen bir meleğin kanatlarını andırmıyor mu sizce de? Sahibi, Bay Jorge Francisco Isidoro Luis Borges orta boylu bir adamdı. Kısa ve ince bacakları narin fakat bir o kadar sağlam bir bedeni taşıyordu. Kafası küçük bir hindistancevizi kadardı, boynu ince, esnekti. Gün ışığının nüfuz edemediği, fakat tüm iyi ve güzel fikirlerin aydınlığına açık olan kör gözleri bir o yana bir bu yana bakıyordu. Karanlığın içinde sıfatları ararcasına, ağır ağır konuşurdu. Panteistti. Evet, kaç para veriyorsunuz?

Beni korkunç bir hayal kırıklığına uğratarak Borges'in melankolik dişi için vere vere 2500 peso verdiler.

10 NUMARALI PARÇANIN MÜBALAĞASI

Koleksiyonumuzun son parçası, bayanlar baylar, bir azı dişi. Sahibi dünyada hâlâ mitolojik bir hayvan kadar ilkel, ezeli bir hayalet kadar hafif halde dolanıp duruyor. Bu diş Bay Enrique Vila-Matas'a ait ve daha var olmadan önce, yazılmıştı.

Bunun üzerine cemaate adı geçen Bay Vila-Matas'ın bir seferinde, rüyasında, uyurken bir azı dişinin düştüğünü ve Raymond Roussel adındaki bir adamın odasına girip bir başçavuş misali bağıra çağıra onu uyandırarak beslenme alışkanlıklarıyla ilgili abartılı bir dizi tavsiye sıraladığını gördüğünü anlattım. Bu Bay Raymond Roussel rüyada odadan çıkmadan önce çarşafların üstündeki azı dişini almış ve ceketinin cebine atmış. Ertesi sabah Bay Vila-Matas dişlerini kontrol etme ihtiyacı duymuş. Hepsi yerli yerindeymiş. Bunun üzerine günün birinde bu rüyanın gerçeğe dönüşmemesi için onu kaleme almaya karar vermiş. Gelgelelim hikâyeyi tamamlayamamış.

Birkaç yıl sonra Sergio Pitol'la Veracruz'daki Potrero'da jumbo karides yerken Bay Vila-Matas arkadaşına bu diş mevzusundan bahsetmiş. Anlatacaklarının daha yarısına ha gelmiş ha gelmemiş ki bir azı dişi yerinden çıkıp tabağa, karideslerin arasına düşüvermiş. Mistisizme meraklı, bilge bir adam olan Sergio Pitol, Vila-Matas'tan azı dişini kendisine vermesini istemiş, zira köyde insanların dişlerini gömen ve sahiplerine ilelebet iyi şans getirecek bir beyaz büyü ayini yapan bir şaman tanıyormuş. Bay Vila-Matas, dişi, pek istemese de vermiş, çünkü arkadaşının sözünde duracağını biliyormuş.

"Tüm bunları biliyorum, bayanlar baylar," dedim bana hafif şüpheyle bakan cemaate "çünkü bu delidolu şaman benim amcam olur, adı Cadmo Sánchez'dir ve kendisi büyükbabaannem Telefasa Sánchez'in oğludur. Cadmo Amcam birkaç yıl önce öl-

düğünde oğlu, yani kuzenim, -adını anmaya değmeyecek bir salaktır kendisi- bana telefon edip babasının vasiyetinde bana birtakım şeyler bıraktığını, şayet mirasımla ilgileniyorsam tam o an kalkıp Potrero'ya gitmem gerektiğini söyledi. O gece otobüse atladım. Amcam Cadmo, tahmin edebileceğiniz üzere, bana, Potrero'nun dışındaki güzel bir mango ağacının altına gömdüğü bu diş koleksiyonunu bırakmıştı. Bir de, hükümetin birkaç aya kalmadan elektrik santrali yapmak üzere bu topraklara el koyacağını açıklayan bir not eklemişti. Bana, bugün açık arttırmaya sunduğumuz o kutsal dişleri gömdüğü yerden çıkarıp kendilerine yaraşır bir kader tayin etme sorumluluğunu devretti. İşte buradayız sevgili cemaat ve işte koleksiyonun son parçası da burada: Bay Vila-Matas'ın dişi. Açılışı kim yapacak?"

Doğrusunu isterseniz bu diş için kaç para verdiklerini hatırlamıyorum. O ana kadar başarıyla yürüttüğüm müzayedenin zehirli atmosferiyle adeta kendimden geçmiştim. Nasıl ki kimi insanlar kumar, kimileri uyuşturucu, kimileri seks, kimileriyse yalan bağımlısıysa ben de müzayede bağımlısıydım işte. Ne zaman müzayedede bir satış yapsam kendimi daha fazlasını satmak isterken buluyordum. Gençken müzayedelerden çıktığımda her şeyi satma arzusuyla yanıp tutuşurdum: sokakta gördüğüm arabaları, trafik ışıklarını, binaları, köpekleri, ağır aksak yürüyen yaşlıları, görüş alanıma giren her tür börtü böceği.

Cemaat de açık arttırmamın sersemletici havasıyla aynı benim gibi kendinden geçmişti. Daha fazlasını istiyorlardı. Gün gibi ortadaydı: Satın almaya devam etmek istiyorlardı. Ee ben de insanları memnun etmeyi severim tabii, sakın ola bunun uysallıktan yahut aşırı hürmetten kaynaklandığını sanmayın, sebebi düşünceli ve cana yakın biri olmamdır, hepsi bu. Elimde başka diş kalmadığından ancak kapıldığım hevese atfedilebilecek bir deha sergileyerek kendimi açık attırmaya sunmaya karar verdim.

"Ben Gustavo Sánchez Sánchez'im," dedim. "Emsalsiz Otoban'ım ben. Dişlerimim aynı zamanda. Gözünüze sarı ve hafif yıpranmış görünebilirler ama sizi temin ederim ki bu dişler bir zamanlar Marilyn Monroe'ya aitti, kendisini tanıtmama hacet yoktur herhalde. Mübalağaya ihtiyacı olduğunu düşünmüyorum. Dişleri istiyorsanız beni de beraberinizde götürmeniz gerek." Başka bir açıklama yapmadım. Daha fazla mübalağaya kalkışmadım.

"Açılışı kim yapacak?" diye sordum, kibar ve sakin bir ses tonuyla.

Devamında yaşananları şansıma mı yormalıyım, bilemiyorum. Ancak şu kadarını söyleyeyim: Becerikli bir adamım hakikaten. "Açılışı kim yapacak?" diye tekrarladım pervasız kalabalığa. Bir el kalktı. Tam da beklediğim şey oldu. Açılış meblağı olarak önerdiğim 100 peso karşılığında Siddhartha beni satın aldı.

瘋狂的人 誰是永遠反對，花崗岩塊，
完整和不變，過去他的牙齒咬緊，

[Her kim ki dişlerini geçmiş dediğimiz o sert ve değişmez
kaya parçasına geçirip durur, işte o delinin biridir.]

ÜÇÜNCÜ KİTAP

PARABOLİK

Bir şey her olanaklı dünyada aynı nesnenin adıysa, *katı belirleyici* deyin ona... Elbette o nesnenin her olanaklı dünyada var olması şartını da koymuyoruz aslında... Bir belirleyici belli bir nesneyi o nesne nerede bulunursa bulunsun belirliyorsa bu, katı bir belirlemedir.

—Saul Kripke

Amcam Marcelo Sánchez-Proust, bir zamanlar günlüğüne şu satırları yazmış:

> Uyuyan kişi, saatlerin akışından, yılların ve dünyaların sıralanmasından oluşan bir halkayla çevrelenmiştir. Uyanırken, içgüdüsel olarak bunlara başvurup yeryüzünün hangi noktasında olduğunu, uykuya daldığından beri ne kadar zaman geçmiş olduğunu bir çırpıda okuyuverir; ne var ki sıralamalarda karışıklıklar, kopukluklar olması mümkündür.[5]

Ben uyanırken ne bir karışıklık ne de bir kopukluk yaşıyorum. Tüm sıradan erkekler gibi kafası karışmayan ve bütünlüğünü kaybetmeyen biriyim işte ben de. Her gün mütevazı fakat semsert sabah ereksiyonlarımın yalın ve latif katiyetiyle uyanıyorum.

Müstesna olduğumu söyleyemem. Aksine. Yakın zamanda yapılan bilimsel araştırmalar erkeklerin büyük çoğunluğunun sabah uyandıklarında her şeyden önce cinsel organlarındaki şişkinliği ve sertliği fark ettiğini doğruluyor. Anlaşılmayacak bir şey değil bu. Gece boyunca vücut, penisin işlevini sağlıklı ve

5 Marcel Proust, *Kayıp Zamanın İzinde, Swann'ların Tarafı*, YKY Yayınları. (Çeviri: Roza Hakmen.)

normal bir şekilde yerine getirebileceği sıcaklığı sağlayabilmek için erkek cinsel organına kan pompalar. Bunun sonucunda da pek çok erkek kudretli ve görkemli bir ereksiyonla uyanır; ereksiyonun şiddeti aynı zamanda uykudan uyanıklığa geçiş esnasında dünyaya atılan bir çapa görevi görür. Kadınlar böylesi bir şey yaşamaz ve bu yüzden de uyandıklarında genellikle kafaları karışık olur. Onlara bir dünyadan öbürüne geçerken kılavuzluk edecek o heybetli ve sadık Kharoon'dan yoksundur onlar.

Erkeklere özgü olan ve konuşma dilinde "çadırı dikmek" diye bilinen bu durum psikolojik değil, tamamen biyolojik bir olaydır. Gelgelelim diğer pek çok biyolojik olgu gibi bu da hızla bir akıl ve ruh sağlığı meselesine dönüşebilir. Şayet sabah ereksiyonuyla ilgilenilmez ve -kahvenin ilk yudumlarını alırken yahut duş esnasında- kendi kendine geçmesi beklenirse, erkek, gün boyu kin ve öfke duymasına sebep olan habis bir ruh haline bürünebilir. Resmen basireti bağlanır, suskunlaşır, içten içe saldırganlaşır, hatta ailesi ve iş arkadaşları da dahil olmak üzere çevresindekilere karşı haince düşüncelere kapılabilir. Gelgelelim şayet yanında uyuyan kişi onunla empati kurar ve onu cinsel organı içinde biriken vücut sıvılarından arındırırsa erkek gün boyu ılımlı ve sakin olur, hatta yumuşak başlı ve yardımsever bir hale geldiği bile söylenebilir. Nokta. Bu kadar bilimsel açıklama yeter.

Pek çok konuda pek çok teorisi olan amcam Marcelo Sánchez-Proust, bir erkeğin, yaradılışındaki bu doğal koşul karşısında anlayışlı bir tutum sergileyen bir kadınla evlenmesi gerektiğini söyler, "zamanın esnekliğine duyarlı erkeklerin uykusuz geçen saatler boyunca biriken öfkesini dindirebilecek bir kadın" bulması gerektiğini dile getirirdi. Artık bu ne anlama geliyorsa işte. Nadia Yenge'yle tam da bu yüzden evlendiğini ve ölüm onları ayırıncaya kadar ona sadık kaldığını açıklardı (zavallı kadıncağız, tıpkı Benito Juárez gibi, göğüs anjininden öldü). Kim bilir,

Nadia Yenge karda yürüyüp izini belli etmeyen bir insandı belki de, zira kıyafetlerinin bir mürebbiyeden aşağı kalır yanı yoktu ama bu sabah münasebetlerinde belli ki tam bir uzmandı.

Buna karşılık ben bu konuda hiçbir zaman şanslı değildim; belki de benim gibilerin talihi, hayatlarımızın en mahrem, en izbe yerlerine ulaşamayacak bir doğrultuda pay edilmiştir, kim bilir. Çan eğrisi gibi. Sıska, beni bu anlamda hamile kalıncaya kadar tatmin etti: yaklaşık iki hafta. Sonrasında ise bir daha asla benzer bir şey yaşanmadı. Söz konusu başkalarının ihtiyaçları, hele de benimkiler olduğunda hakikaten pintinin biriydi. Fakat hayatımdaki diğer kadınlarla da sabah tesellisi bulabildiğimi söyleyemeyeceğim. Çirkinlikle uzaktan yakından alakası olmayan Vane'nin sabahları ağzı tavuk kokardı, dolayısıyla da bu kez ben fiziksel temastan kaçınırdım. Tuhaftır ama Vero'ysa uyurken eski devlet başkanı Felipe Calderón'u andırıyordu; sanıyorum sebebi, yüzünün, özellikle de ağzının, burnunun ve göz kapaklarının hafif şişmesiydi. Canım ne kadar sevişmek isterse istesin, onun ülkemizi karanlığa sürükleyen başkana tıpatıp benzer ve ağzı yüzü uykudan şişmiş halde yanımda yattığını görünce dehşete kapılır ve kendime en sertinden bir kahve yapmak üzere çıt çıkarmadan yataktan kalkıp parmak uçlarıma basarak odadan çıkardım. Ve son olarak Vania; Vania sabahları gerçekten de sol tarafından kalkardı. Öyle huysuz olurdu ki başucundaki komodinin çekmecesinde sakladığı zincirle bana girişeceğinden korktuğumdan yanına sokulmaya cesaret bile edemezdim. Her ihtimale karşılık ilk adımı hep ondan beklerdim ve bu genellikle, elinde zincirle, bana, "Otoban, kır şu dizlerini de beni yalamaya başla," yahut, "Otoban, beni tatmin et bakalım, haydi göreyim seni," gibisinden, ne idüğü belirsiz, tumturaklı bir emir vermesiyle sonuçlanırdı. Fakat ne olursa olsun -ve neyse ki- Vania hemen hiçbir zaman ilk adımı atmazdı; nihayetinde kaderime bo-

yun eğmeyi öğrenmiştim ben de. Bu konuda eşsiz bir kapasitem var doğrusu. Biz Katolik erkekleri böyleyizdir.

O sabah, kısa süreli esaretimin sabahında, ilk fark ettiğim ereksiyonum oldu; onu sadık bir şövalye misali kılıcını kuşanmış halde görmek beni kendime getirdi. İcabına bakmak istedim ama ellerimde derman kalmamıştı. Sanıyorum ki en karamsar amcamın, James Sánchez Joyce'un, "Tarih uyanmaya çalıştığım bir kâbustur," sözünü düşünürken uyuyakaldım. Aradan ne kadar zaman geçti bilmiyorum; belki saniyeler, belki de dakikalar. Bir kez daha kendime gelmeye çalışırken ilk fark ettiğim keskin bir koku oldu; yeni cilalanmış tahta kokusunu andırıyordu. Burun kemiğimde dayanılmaz bir sızı hissettim; koku burnumu, gözlerimi yakıyordu. Sert ve soğuk bir zeminde yatıyordum ama şakaklarımdan terler boşalıyordu. Başım zonkluyor, küçük bir kuşun kalbi gibi küt küt atıyordu sanki. Dilimde tuhaf bir şişkinlik, boğazımda kanın o metalik tadı vardı. Düzensiz kalp atışlarımı daha bir belirgin kılan sessizlikte bir kedi mırıltısı, neredeyse iniltiye benzer belli belirsiz bir horultu duydum. İçinde bulunduğum odada muhtemelen başkalarının da uyuduğuna kanaat getirdim. Gözlerimi açmamayı, bir kez daha uyumayı denemeyi yeğledim ama pek başarılı olamadım doğrusu.

Peder Luigi'nin kilisesindeki müzayededen sonrasına dair tek hatırladığım Buda'mın elini tutarak sokağa çıktığımdı. Son kez el ele tutuştuğumuzda eli hâlâ avucuma sığıyordu diye geçirmiştim o an içimden. Fakat hemen aklımdan çıkarıvermiştim bunu, yoksa kendimi tutamayacak ve gözyaşlarına boğulacaktım. Bizi sokağın köşesinde bekleyen arabaya doğru el ele yürümüştük; lay-lay-lay, lay-lay-lay diye şakıyordum ben o esnada, Siddhartha'ya Kırmızı Başlıklı Kız'ı tersten anlatmanın nasıl da işe yaradığını açıklamaya çalışıyordum ama Siddhartha tam karşıya bakıyor, beni, nasıl ki babalar çocuklarını birtakım an-

laşılmaz şeyler anlattıklarında duymazdan gelirse, aynen öyle ve tamamen duymazdan geliyordu.

Gözlerimi açmadan kestirmeye devam ederken dilimin ucunu hafifçe damağıma değdirdim. İşte o zaman dünya başıma yıkıldı. Dilimi üstat Bernini'nin eseri Aziz Petrus Meydanı'nın sütunları misali kutsal, zarif ve mukaddes dişlerimin üzerinde gezdirmek istediğimde devasa bir boşlukla karşılaşmıştım. Koskaca bir boşluktan başka hiçbir şey yoktu! Hiçbir şey! Tek bir diş bile! Ah, Marilyn! Bir elimi ağzıma götürüp aniden gözlerimi açtım. Dudaklarımı, dilimi, damağımı ve çıplak dişetlerimi hissedebiliyordum. Tek bir diş bile yoktu işte. Aziz Petrus'un büyük mimarı günün birinde Vatikan'a gitse ve avlunun etrafında yarım bir daire oluşturarak Katolik mezhebinin en görkemli anıtlarından birini müjdeleyip insanı huşu içinde bırakan Dor sütunlarının yerinde olmadığını görse ne yapardı acaba? Mücadeleci hayatımın simgesi dişlerim, müzayedelerimin incisi yoktu artık yerinde.

Etrafa baktım, uyuduğum odaya göz gezdirdim ve kendimi çok daha büyük bir cehennemin içinde buldum. Karşımdaki ekranda insanüstü boyutlara sahip bir palyaço vardı ve sakin sakin bana bakıyordu. İçimi büyük bir korku kapladı; yapılacak en mantıklı hareket yattığım yerden kalkıp küçük odanın aralık kapısından koşa koşa çıkmak olurdu elbette ama alçakgönüllüğüm beni olduğum yerde kalmaya zorladı. İnatçı ve -içinde bulunduğum koşullar göz önünde bulundurulunca- açıklanamaz ereksiyonum ayağa kalkmama engel oldu. Başımı kaldırıp etrafa bakındım. Odanın dört duvarına kurulmuş ekranlardan dört katatonik palyaço bana bakıyordu.

Cehenneme gönderildiğimden hiç şüphem yoktu. Belki de Santa Apolonia müzayedesindeki ihtiyatsızlığım doğrudan cehennemi boylamama sebep olmuştu. Diğer seçenek ise kaçırıl-

dığım ve işkenceye maruz kaldığımdı, ki bu çok daha kaygı vericiydi; insan hayatının Meksiko'dan Acapulco'ya giden Estrella de Oro otobüs biletinden bile daha ucuz olduğu bir ülkeydi burası ne de olsa.

Tam karşımda yüzü beyaza boyalı ve kapkara bir gülümsemesi olan kocaman bir palyaçonun büyütülmüş görüntüsü duruyordu. Kel kafasına Chaplin'inkine benzer ama küçücük bir melon şapka takmıştı. Başımı sağa çevirdim. Aynı abartılı oranlarda başka bir palyaço yer alıyordu ekranda, üzerinde janjanlı bir tulumla; neredeyse yüzünün tamamı kan kırmızısına boyalıydı, koca kafasının iki yanından sarı bukleler fışkırmıştı. Solumdaki palyaço beyaz bir tulum giyiyordu ve boynunu sarı, ördek tüyünden bir atkı süslüyordu; yüzü pembeye boyanmıştı ve kaşlarının üzerine, neredeyse tamamen kel olan başına yükselen basamaklar misali farklı farklı renklerde başka kaşlar çizilmişti. Söylemeye gerek yok ama üçü de o hepimizin bildiği, tüyler ürpertici, kırmızı palyaço burnundan takmıştı. Arkamdaki palyaçoya dikkatlice bakmak istemedim ama geniş tabanlı siyah ayakkabıları, kırmızı ve siyaha boyanmış yüzü ilişti yine de gözüme. Göz ucuyla, şöyle bir baktığımda sanki dördü arasında en fenaları o gibi geldi bana ve yüzümü yeniden karşımdakine -beyaz yüzlü, küçücük melon şapkalı olana- çevirdim. Derken karşımdaki palyaço, sinirlerimi tamamen altüst ederek bana göz kırptı. Hem de iki kez.

Bir kez daha göz kırpsın diye bekledim; hiç değilse halüsinasyon görüp görmediğimi anlayabilirdim böylece. Sadece yeniden göz kırpmakla kalmadı, bir de tepemde bir yerlerden gelen sesi yankılandı, üstelik ağzını bile açmamıştı! "Hemen her şey nasıl da güzel, değil mi ama, Fancioulle?" Bana hitap ettiğini düşünmediğimden cevap vermedim. Otoban, sen tam bir salaksın, diye geçirdim içimden. Sesim çok güçlü çıkmasa da yüksek sesle, "Salak," diye yineledim.

Kendi sesimi tanıyamadım. Dişlerimin o sert çerçevesi olmadan ağzımdan çıkan sözcükler canından bezmiş yaşlı bir adamın güçsüz mırıltılarından ibaretti. Derken tepelerden bir yerden yine o sakin ve ağır ses duyuldu; sanki omuzlarında doğa üstü bir yük taşıyormuş gibi konuşuyordu - ergenlere özgü bir haldir bu. Sözlerimi tekrarladı:

"Sa-lak."

"Kimsiniz?" diye sordum paniğe kapılıp.

"Hadi ama Fancioulle."

"Anlamadım?"

"Salak ayağına yatma, Fancioulle."

"Beni başkasıyla karıştırıyorsunuz. Ben Gustavo Sánchez Sánchez'im, namıdiğer Otoban, emrinize amadeyim."

"Hadi ama piç kurusu, makyaj temizleyicisini nereye sakladığını söyle artık."

"Neden bahsettiğiniz konusunda en ufak bir fikrim yok," diye yanıtladım.

Bunun üzerine sesin tavandaki bir hoparlörden geldiğini ve tavanın her köşesine yerleştirilmiş üç hoparlör daha olduğunu fark ettim.

"Makyaj temizleyicisi diyorum, seni sefil Fancioulle. Yüzüm çatlıyor ve makyajımı çıkarmak istiyorum."

"Makyaj temizleyicisi kullanmıyorum. Ne kadınım ne palyaço. Ayrıca makyaj da yapmıyorum."

"Demek palyaço değilsin ha? Seni sefil, yanlış anlaşılmış, namussuz Fancioulle seni."

"Adım Gustavo Sánchez Sánchez ama herkes, sırf beni sevdiğinden, bana Otoban der."

"Bırak artık."

"Ve ben dünyanın en iyi müzayedecisiyim."

"Demek öyle? Peki bizim için nasıl bir mezat düzenleyeceksin?"

Ne diyeceğimi bilemediğimden sessiz kaldım. Palyaço konuşmaya devam etti. Bana "İnci Meseli"ni bilip bilmediğimi sordu ve cevap vermemi bile beklemeden ayrıntılarıyla anlatmaya koyuldu. Kelimeleri ağır ağır, düzgünce telaffuz ederek küçük bir çocukla yahut bir turistle konuşur gibi konuşuyordu benimle:

> Göklerin Egemenliği, tarlada saklanmış bir hazineye benzer. Bunu bulan adam yine saklamış. Sevinç içinde gitmiş, varını yoğunu satıp tarlayı satın almış.

"Peki ya sen ne yapardın Fancioulle?"

"Ben mi? En iyisi hiçbir şey yapmamak olurdu."

"Salak."

"Ben mi? İyi de neden?"

"Hiçbir şey anladığın yok, Fancioulle."

Palyaço göz kırptı ve hiç utanmadan uzun uzun esnedi. Ardından bana, "Sen hayatımda tanıdığım en sıkıcı, en kalın kafalı adamsın, Fancioulle. Kendi yapmadığın şakalara gülmekten acizsin. Espri anlayışından yoksunsun. Bu da zekâ seviyeni ortaya koyuyor doğrusu," dedi. Hemen ardından gözlerini kapadı; nefes alıp verişine bakılırsa derin bir uykuya dalmıştı.

Çocukluğum boyunca katıldığım bitmek bilmeyen aile yemeklerinde, parmak arası beyaz terlikler giyen ve sarhoşken çekilmez biri olan kuzenim Juan Pablo Sánchez Sartre, tatlı servisi sularında, "Cehennem sizsiniz," derdi. Bize bağırır, küfreder, bazen eline ne geçirirse, masadaki yemek artıkları da -özellikle de pirinç köftesi- dahil olmak üzere üzerimize fırlatır ve sonra

kapıyı büyük bir gürültüyle çarparak çıkıp giderdi. Bir sonraki aile yemeğine kadar görüşmezdik ve o yemekte de, ince nüanslarla, yine aynı şeyler yaşanırdı. Bilmem kaç ayda bir yaşanan bu durum böylece devam etti, ta ki günün birinde, Juan Pablo güçlü bir amfetaminin etkisi altındayken katıldığı *spinning* dersinde intihar edene değin: Kalp krizi geçirmişti. Bu da böyle bir çocukluk anısı işte.

Ne var ki, zavallı Juan Pablo cehennem teorisinde bir parça haklı olabilirdi. O zamandan beri cehennemin günün birinde dönüşebileceğimiz korkunç insanlar olduğunu düşünmüşümdür. Hani şu insanın tüylerini ürperten tipler. Juan Pablo için bunlar en rezil akrabalarıydı; soysuz amcalar, buram buram krem kokan teyzeler, haddini bilmez kuzenler. Kimileri düşmanlarından, kimileriyse sokakta kendi kendilerine konuşan, teşhircilik yapan delilerden korkar; kimileri fakirleri, sakatları, serserileri görmeye tahammül edemez. Benim içinse, hep bir palyaçoya dönüşmekten korktuğumdan, dünyadaki en korkunç şey palyaçolardır. Ve işte burada, etrafım uyuklayan ya da belki de katatoniye varacak denli depresyonda olan devasa soytarılarla çevrilmişken dişsiz vaziyette yerde yatıyor, onlardan biri olmakla itham ediliyordum.

Oradan koşarak kaçıp gitme arzusu duydum, başta bana engel olan ereksiyonum da artık ayak bağı oluşturmuyordu, zira tamamen kaybolmuştu. Gelgelelim koşmak anlamsız geldi; nereye gidecektim ki? Hem ne faydası olacaktı? Yavaşça kalktım ve odada bir tur attım, aşağı yukarı yirmi metreye on beş metrelik dikdörtgen bir odaydı bu. Palyaçoları gösteren ekranlar dışında içinde pek de bir şey yoktu. Aralık kapının yanında küçücük harflerle "Ugo Rondinone. *Buradan Nereye Gidiyoruz?* Video enstalasyon, ses, mürekkep, tahta, neon ışığı" yazıyordu. Kapıdan başımı uzatıp bakınca daha geniş başka bir oda olduğunu gördüm. Oraya buraya serpiştirilmiş loş spot ışıkları birtakım

objeleri gözler önüne seriyordu: içi doldurulmuş bir köpek, bir çift peluş hayvan kostümü, üzerinde notalar olan bir nota sehpası, bir tür protez bacak.

Tavandan yine aynı ağır ses yankılandı fakat bu kez başka bir hoparlörden geliyordu.

"Gitmedin mi, Fancioulle?"

"Nereye gideceğim ki?"

"Annemin Volkswagen'inini otoparktan alacağını söylemiştin, ayak yapma şimdi bana. Otoparka da senin yüzünden çekildi zaten, Fancioulle."

"Hiçbir şey yapacağımı söylemedim. Kimsin sen, neredesin?"

"Burada, sağındayım."

Nihayet oyunun kurallarını anlamaya başlamıştım. Ses aynı olsa da şu anda benimle konuşan, üzerinde parlak renkli tulum olan palyaçoydu. İkinci palyaço beni bir Volkswagen'i engelli sürücüler için ayrılmış olan park yerine park etmekle, engellilere nezaketsizlik etmekle, onlara ve atalarına pasif-agresif şiddet uygulamakla suçluyordu. Düşüncesizliğin ve pasif-agresif saldırganlığın depresyonun tipik belirtilerinden olduğundan dem vurmaya başladı. Dolayısıyla da depresyonda olduğuma şüphe yoktu, affıma sığınarak bana bir psikologa ya da psikiyatra gitmemi salık veriyor -istersem kendi psikiyatrının telefon numarasını iletebilirmiş bana- ayrıca günde en az sekiz saat uyumamı, alkol kullanmamamı, muhakkak spor yapmamı tavsiye ediyordu; zira spor beyinciğe ve hipotalamusa yüksek dozda serotonin salgılanmasına neden oluyordu. Sözünü kestim:

"Neden gidip Volkswagen'i sen almıyorsun? Burada böyle yatarak ne yapıyorsun ki?"

"Ben mi? Burada durmuş fikir kuruyorum."

"Ne demek fikir kuruyorum? Fikir kurulmaz."

"Sen kurmuyor olabilirsin. Ama ben kuruyorum. Pek çok düşüncem, yığınla fikrim var benim."

"Öyle mi? Ne gibi mesela?"

"Mesela şu anda hipopotamların hakikaten değersiz, ayrıca tehlikeli hayvanlar olduğunu, bu yüzden köklerinin kazınması gerektiğini düşünüyorum."

"Çok derin bir düşünce gerçekten, bravo," dedim zoraki fakat iğneleyeci bir tonla. "Başka?"

"İtalyan siyasetinin çok gülünç bir şey olduğunu, sokak köpeklerinin hemen her zaman sevecen ve tamamen özgür canlılar olsalar da vahşileşebileceklerini, birbirine kötü davranan bir dolu çift bulunduğunu, insanları nazik kılanın korku olduğunu, ilkokul öğretmenlerinin pek çoğunun zalim olduğunu, *Küçük Prens*'in ancak ucuz edebiyat meraklısı kırklı yaşlarındaki insanlara hitap ettiğini, Miladi takvimde bu kadar çok aziz bulunmasının anlamsız olduğunu düşünüyorum."

"Ah," dedim ya da belki de demedim, bilemiyorum. Belki de sadece iç geçirdim. Ya da yalnızca derin bir nefes aldım.

"Ayrıca, mesela, arabayı çekmeyi unutmanın "Ağ Meseli" ile bir ilgisi olduğunu düşünüyorum."

"Yine mi mesel?"

"Kes sesini de dinle:

> Göklerin Egemenliği, denize atılan ve her çeşit balığı toplamış bir ağa benzer. Ağ dolunca onu kıyıya çekmişler. Yere oturup yararlı balıkları seçmiş ve kaplara koymuşlar, yararsız olanları atmışlar. Çağın sonunda da böyle olacak. Melekler gelip kötü kişileri doğruların arasından ayıracaklar ve onları kızgın fırına atacaklar. Orada ağlayış ve diş gıcırtısı olacaktır."

"Hiçbir şey anlamıyorum," dedim.

"Sana da bu işin içinde bir bit yeniği varmış gibi gelmiyor mu?"

"Ne anlamda?"

"Şu anlamda: Ağzında tek bir diş bile olmayan, eşyaları ve insanları unutan, bu dünyada olmayı hak etmeyen rezil adamın birisin."

"Belki de haklısın," dedim, içimdeki suçluluk duygusunun gitgide büyüdüğünü hissederek.

"Şimdi gidip arabamı getirecek misin, seni sefil, aşağılık, kürdan bacaklı, yalancı, vasat, unutkan Fanciolle?"

"Evet, sanırım."

Palyaço hiçbir şey söylemedi ve sohbetimizin sona erdiğini anlamamı sağlayacak kadar uzun bir süre boyunca da bir daha ağzını açmadı. Kısmen haklı olabilirdi; belki de birinci palyaçonun makyaj temizleyicisini bulmam ve ikincisinin annesinin arabasını gidip otoparktan almam gerekiyordu. Hem zaten başka bir işim de yoktu. Ama önce birine arabanın hangi otoparkta olduğunu ve diğerine makyaj temizleyicisini nerede bulabileceğimi sormalıydım. Sabırla sesin yeniden odayı doldurmasını bekledim.

Palyaçolardan korktuğumu ilk kez on beş ya da on altı yaşımda fark etmiştim. O zamanlarki tek arkadaşım Chema Novelo, namıdiğer "Kürdan" ile Balderas metro istasyonundaydım. Neredeyse gece yarısı olmuştu, Meksiko'da bir barda domino oynamış, eve dönüyorduk. İstasyonda bizden başka kimse yoktu; son treni bekliyorduk. Derken derin bir homurtu ve hemen ardından soluk soluğa kalmış birinin sesi duyuldu. Sonra bir kez daha; homurtu, soluk soluğa alınan bir nefes, homurtu. Etrafımıza baktık; kimsecikler yoktu, in cin top oynuyordu resmen. Bunun üzerine Kürdan gidip peronlardan yolcu salonuna açı-

lan merdivenlere baktı. Bir an için olduğu yerde durdu, donup kalmıştı adeta ve eliyle bana yaklaşmamı işaret etti, hemen ardından da parmağını dudağına götürerek sessiz olmamı belirtti. Dikkatlice yanına gittim. Merdivenin en üst basamağında pantolonunu yarıya kadar indirmiş bir palyaço çömelmiş, kaka yapıyordu. Aniden patlak veren bir reflü misali ciğerlerimden hızla yukarı çıkan kahkahayı engellemeye uğraştım ama nafile. Hapşırmaya benzer bir ses çıktı ağzımdan; irademin durdurmaya çalıştığı bastırılmış bir kahkaha. Palyaço başını kaldırıp bize baktı; yırtıcı bir hayvanla karşı karşıya kalmış savunmasız bir hayvan gibi göründü gözüme, gelgelelim av değil de avcı olduğunu hemen fark edivermişti işte. Pantolonunu çekti ve bize doğru hücum etti. Koştuk, deli gibi koştuk; hayatımızda hiç o kadar hızlı koşmamıştık.

Dehşete kapılmış ve tamamen yolumuzu kaybetmiş halde, uyuşturulmuş hamsterlar misali, açık bir çıkış arayışıyla Balderas'ın labirentvari koridorlarında ilerledik. Tam bir köşeyi dönecekken palyaço koluma yapıştı. Yere düştüm. Bir erkek kendisine direnen bir kadının üzerine nasıl atlarsa aynen öyle üzerime atladı. Galiba o esnada Kürdan altına işedi ama emin değilim. Bacaklarıma yapışan palyaço, başını öne eğip suratını karnıma gömdü, sünger burnu göbek deliğime gömüldü. Makyajlı suratını beyaz gömleğime yapıştırdı ve çok şaşırtıcı bir şey yaptı; üzüntüden mi yoksa utançtan mı bilmiyorum ama ağlamaya başladı.

Bir süre sonra soluğum düzelmişti artık, böylece dermansız bedeninin altından sıyrılabildim nihayet. Kürdan ve ben Balderas'ın boş koridorlarında, bu kez ağır adımlarla ve sessizce yürüdük ve sonunda açık bir çıkış bulduk.

Yıllarca o günle ilgili sayısız espri yaptık, tanıdıklarımıza hikâyeyi ballandıra ballandıra anlatıp durduk. Gelgelelim bu

konudan her bahsedişimizde hikâyemize eşlik eden kahkahalar ve maskaralıklar bir yana, kızgın bir külçe oturuyordu aslında mideme. Sanıyorum o palyaçonun gözlerinde gördüğüm aşağılanmanın korları içimde daimi olarak yer etmişti.

Birkaç saat sonra, bu kez başka bir hoparlörden, aynı genç, uyuşuk ve genizden gelen ses duyuldu.

"Büyük Fancioulle!" dedi acımasız bir alayla.

Bu defa konuşanın solumdaki, merdiven misali kaşları olan palyaço olduğunu varsaydım.

"Aklından ne geçtiğini biliyorum, büyük Fancioulle."

"Ne geçiyormuş?"

"Herkesten iyi olduğun."

"Hayır, bu doğru değil."

"Define Meseli'ni biliyor musun?"

"Hayır," dedim, "ama ben sana bir tane anlatayım. Filozof Daniil Kharms'ın Kızıl Saçlı Adam Meseli'ni biliyor musun?"

"Hayır."

"Öyleyse dinle. Daniil Kharms bir zamanlar şöyle demiş:

> Bir zamanlar gözleri ve kulakları olmayan kızıl kafalı bir adam varmış. Adamın hayatı boyunca hiç saçı olmamış, kızıl kafa da işin mecazi tarafı anlayacağınız.
>
> Bizim kızıl kafa konuşmaktan acizmiş çünkü hiç ağzı olmamış. Ve bir burnu da.
>
> Kolları ve bacakları da yokmuş. Bir karnı, sırtı, omurgası ve bahsedebileceği iç organları da. Hiçbir şeyi yokmuş! Bundandır ki şu an kiminle ilgili konuştuğumuz hakkında hiçbir fikrim yok.
>
> İyisi mi ben konuyu değiştireyim. [6]

Bu kadar."

"Bu kadar mı?"

"Bu kadar."

6 Daniil Kharms, *Mavi Defter*, Kült Neşriyat. (Çeviri: Halil Duranay.)

"Bu bir mesel değil."

"Hayır, mesel, meselin dik alası hem de."

"Tam bir palyaçosun Fancioulle. İnsanlara verebilecek hiçbir şeyin olmadığının farkında değil misin?"

"Ara ara farkına varıyorum aslında."

"Peki ya senin kendini algılama biçiminle başkalarının seni algılama biçimi arasında sonsuz ve bağdaşmaz bir uçurum olduğunun farkında mısın?"

"Galiba."

"Şayet acayipliğin sınırlarını aşarsan Fancioulle, öteki tarafta bulacağın tek şey maskaralıktır: Sen tam bir palyaçosun."

"Yeter artık, lütfen."

"Ben de aynısını diyorum ya işte Fancioulle, yeter artık. Peki benim için bir iyilik yapar mısın?"

"Neymiş?"

"Rus Devrimi'nin monografisi lazım bana. Kırtasiyeden alır mısın?"

"Elbette," dedim, bir uysallık bataklığına saplanmıştım adeta.

"Ayrıca 'Pamuk ve türevleri', 'Arktik ve Atlantik', 'Balina ve türevleri' ile 'Asya Bayrakları' adlı monografiler de lazım."

"Tabii, ben hepsini alırım."

"Teşekkürler," diye yanıtladı ses, hoşnutlukla.

"Baksana, Volkswagen'in modelini bilmiyorsundur herhalde, değil mi?" diye sordum, bana sessiz sessiz, ara ara gözlerini kırpıştırarak bakan kırmızı tulumlu palyaçoyu işaret ederek.

"70 model, beyaz bir Vosvos, eminim."

"Peki hangi otoparktadır dersin?"

"Sanıyorum Ferrocarril Caddesi'ndekinde. İyi de neden arabasının peşine düşüyorsun ki?"

"Çünkü benim yüzümden çektiler."

Palyaçonun cevabını bekledim. Uzun bir süre cevap gelmedi.

Vantrilok ses yeniden duyulduğunda bu kez benimle konuşanın dördüncü, kırmızı ve siyaha boyalı, kötücül suratlı palyaço olduğunu hemen anladım. Ses dördüncü hoparlörden geliyordu. Saldırıya, aşağılanmaya, bitmek bilmez bir çabayla beni yerden yere vurma hevesine kendimi hazırlamıştım. Gelgelelim o şişko domuzun oğlunun bilmediği bir şey vardı: Otoban'ın kafası karışmaz, Otoban bütünlüğünden ödün vermez. Duruma uygun bir yüz ifadesi takınıp ses tonumu ayarlayarak lafa girdim.

"Bendeniz Fancioulle, emrinize amadeyim. Size nasıl yardımcı olabilirim, Sayın Siddhartha?"

Uzun bir sessizlik oldu.

"Ne istiyorsun evlat?"

"Hiçbir şey," dedi, bir süre sonra.

"Gerçekten, sana ne getireyim?"

"Hiçbir şey, gerçekten."

"Hadi, söyle. Ne istiyorsan," diye direttim.

"Gerçekten bana bir şey getirmenizi istemiyorum."

"Bir bardak su bile mi?"

"Hayır."

"Bir bardak suyu reddedecek değilsin ya!"

"Peki, tamam. Bir bardak su olsun öyleyse."

"Şimdi getiriyorum," dedim, nihayet, kollarımı ve bacaklarımı uzatıp yerden kalkarak. Başta dengemi sağlamakta biraz güçlük çektim ama yere yeniden sağlam bastığımı fark ettiğim an odanın bir ucundan öbürüne adeta mutluluktan uçarak yürüdüm. Kendimi hafiflemiş hissediyordum; sanki omuzlarımdan bir yük kalkmıştı. Sanıyorum amcam Fredo Sánchez Dostoyevski, hakaretin bir arınma biçimi olduğunu söylerken haklıydı. Katatonik palyaçoları başımı saygıyla eğerek selamladım ve kapıdan çıktım, lay-lay-lay, lay-lay-lay!

對於從來沒有哲學家，可以耐心地忍受牙痛。

[Diş ağrısına sabırla göğüs gerebilen bir filozof asla var olmamıştır.]

DÖRDÜNCÜ KİTAP

ÇEMBERSEL

Tam anlamıyla katılık bütün dünyalarda (en azından o şeyin var olduğu bütün dünyalarda) aynı şeyin adı olmak demektir. Sayı adları vb. için gayet doğrudur bu, ama dünyalar çakışmıyorsa bir kişinin, bir şeyin, bir demiryolunun özel adının tam anlamıyla katı olmasını bekleyemeyiz. Ne var ki sıradan bir özel ad yarı-katı olabilir pekâlâ: Yani, burada neyin adıysa onun başka bir dünyadaki karşılığının adı olabilir.[7]

–David Lewis

7 Çeviri: Savaş Kılıç. (ç.n.)

Şunu belirtmeliyim ki, bir sabah, saatinden pek emin değilim, amcam Roberto Sánchez Walser'ın dediği gibi, ben de günümü ve gecemi "hayaller odasında" geçirdikten sonra sokağa çıktım. Dişlerimi kaybetmiş, buz gibi bir zeminde uyumuş, öz oğlumun beni aşağılayıp duygusal olarak işkence etmesine göz yummuştum, fakat sanıyorum ki sağlam bir karakterim olduğundan her şeye rağmen kendimi romantik bir maceraperest gibi hissediyordum ve acayip, egzotik bir kafadaydım.

Bulutlardan yansıyan metalik ışık gün doğumunu fark etmemi sağladı, üstüne bir de tanıdık bir yerde, neredeyse yirmi sene boyunca çalıştığım eski Ecatepec meyve suyu fabrikasının park yerlerinden birinde, Morelos Yolu'nun birkaç metre ötesinde olduğumu anladım ve rahat bir nefes aldım. Yağmur yağmıştı, havada romörk, tortilla ve yanık lastik kokusu vardı. Buraya aitim ben, diye geçirdim içimden ve aklıma Napoleón'un o mükemmel şarkısı geldi: "Sen olduğun için seviyorum seni / Ne olur hiç değişme/ Sana yalvarırım/ Sakın değişme..." Avaz avaza söylemek geldi içimden ve aynen öyle yaptım.

Bisiklet parkına varıncaya dek şafağın sırım gibi bulutlarının altında şarkı söyleye söyleye geçtim fabrikanın yanından. Fabrikaya gelen ve araçlarını park eden işçilerin arasında fabrikanın yanı sıra ailesinin kısmet kurabiyesi işini de yürüten eski

arkadaşım Tácito'yu gördüm. Üzerinde fildişi renginde bir toga vardı, saçlarını güzelce taramış, pos bıyık bırakmıştı; her zamanki gibi şık ve fiyakalıydı. Bisikletini metal borulardan birine kilitlemeye uğraşıyordu. Ölçülü bir samimiyetle selamladı beni ve selamına karşılık vermek üzere ağzımı açtığımda dişlerimin olmadığını fark etti. Şaşkınlığını gizleyemedi.

"Quid accidit, Otoban?"

"Gördüğün gibi Tácito," dedim, "canım dişlerimi kaybettim."

"E longinquo contemplari, si non nocet," dedi her zamanki sakinliğiyle.

"Sanıyorum oğlum çaldı," dedim. "Ama emin değilim. Dişlerimin peşine düşeceğim."

"Cum cœperint cum faciunt animos nostros facultas amittatur."

"Aynen öyle, sevgili dostum. Baksana, bana bisikletini ödünç verir misin? Dişlerimi aramaya gideceğim de."

Bisikletin kendisinin olmadığını, ama geri getireceğime söz verdiğim takdirde bir süre kullanabileceğimi söyledi. Tácito her zaman mantıklı ve cömert biri olmuştu zaten.

Gidonu bana uzatırken, "Et spes inanes, et velut somnia quaedam, vigilantium, sevgili Otoban," dedi.

Sonra çapraz taktığı deri omuz çantasından bir paket kısmet kurabiyesi çıkarıp son derece ciddi bir edayla bisikletin sepetine koydu:

"Antiquam sapientiam *kısmet kurabiyesi* vestram in comitetur vobiscum quaerere."

Tüm içtenliğimle teşekkür ettim ve bisiklete atladım. Morelos'u geçip doğuya doğru yönelerek Sonora'ya saptım; görevlerimi yerine getirmeye ve her şeyden öte dişlerimi bulmaya kararlıydım. Önümde masmavi, ışıl ışıl bir gök uzanıyordu ve

güneş, çatıların ıssız betonarme demirleri arasından kendisini göstermeye başlamıştı.

Günün o saatlerinde açık olan tek mekân, Bayan Tedi López'in, Sonora ile Las Torres'in köşesinde yer alan "Las Explicaciones" adındaki küçük lokantasıydı. Kahveyi bir ve bir somun ekmeği beş pesoya sattığından oldukça popüler bir yerdi burası, ayrıca çeşit çeşit gazete olurdu hep. Kahvaltı etmek üzere durdum. Gazete ve Tácito'nun hediye ettiği kısmet kurabiyelerini banmak için Nescafe istedim. Kurabiyeleri paketlerinden çıkarıyor, çıplak dişetlerime zarar vermeyecek bir kıvama gelinceye dek kahveye batırıp iyice ıslatıyordum. Paketleri ise daha sonrası için pantolonumun cebine tıkıveriyordum.

Benim dışımda içeride tek bir müşteri vardı: yüzünde tütün renginde çiller olan, dalgın, ufak tefek ve zayıf bir genç. Üzerinde kendisine fazla büyük gelen cart sarı bir ceket, yelek ve pantolon, başında ise hasır bir şapka vardı. Sabah ışığının süzülmeye başladığı cam kenarındaki masalardan birine oturmuş, kurşun kalemiyle sessizce defterine bir şeyler yazıyordu.

Oturduğum yerden bu denli hararetle ne yazdığını sordum. Gözlerini defterinden ayırmadan bir *relingo* gezisi planlıyor olduğunu söyledi.

"Bir ne gezisi?" diye homurdandım yeni dişsiz, yaşlı ahmak sesimle.

"Boşlukların etrafında bir gezi, efendim, boş arsaların, sahipsiz yahut belli bir amaca yönelik kullanılmayan, metruk mekânların çevresinde yapılacak bir gezi," diye açıkladı, aynen bu ifadelerle.

Yumurtadan yeni çıkmış bir civciv gibi ağzımı açtım ve dişsiz mağaramı göstererek, "Bunun gibi mi?" diye sordum.

Oğlan bakışlarını kaldırdı, nihayet ilgisini çekmeyi başarmıştım. Bu fırsatı kaçırmak istemedim ve, "Adın ne?" diye sordum.

"Jacobo de la Vorágine. Bana Vora derler."

"Peki ne iş yapıyorsun? Şarkı yazarı falan mısın? Ya da sanatçı?"

"Hayır," dedi dokunaklı bir edayla. "Yazar ve rehberim: Hayatımı turist rehberi olarak kazanıyor ve kazandığımı yazar olarak harcıyorum."

"Ya! O zaman bir kitap yazıp tüm dişlerini baştan yaptıran yazarı tanıyorsundur."

"Hayır, efendim. Kimmiş o?"

"Bir kitap yazdıktan sonra tüm dişlerini baştan yaptıran yazar işte."

"Süper, büyüleyici, harika," dedi tereddüt içinde, kullandığı sıfatlardan emin değildi.

"Bu arada," dedim, "ben Gustavo Sánchez Sánchez, namıdiğer Otoban, emrine amadeyim. Senin yanına, güneşe gelmemin bir mahsuru var mı? Dikkatini dağıtmak istemem de."

"Tabii, tabii, buyrun oturun, memnuniyetle. Zaten sabahtan beri tek bir fikir üretemedim."

İkisini kendime, birini oğlana olmak üzere üç Nescafe daha söyledim ve karşısına oturdum. Kemikli ellerini gergin insanlara özgü kıpkısa tırnakların süslediğini fark ettim.

"Demek mahallede yenisin?"

"Aynen öyle, efendim."

"Peki bölgeyi tanımıyorsan burada nasıl turist rehberliği yapmayı planlıyorsun?"

"Yok, öyle değil, buraya turist murist gelmiyor zaten. Burada yaşıyorum ama Meksiko'da, şehir merkezinde rehberlik yapıyorum ben."

"Yalnız mı yaşıyorsun?"

"Kitap endüstrisinden üç meslektaşımla birlikte yaşıyorum, adlarını bilmediğim üç arkadaş. Birbirlerine Canım, Kuzen ve Kompresyon diye hitap ediyorlar."

"Peki sence neden geldiğinden beri tek kelime yazamadın?"

"Bilmem. Sanıyorum konu dışına çıkma korkusundan."

"Konu dışına çıkmak mı?"

"Çok fazla şey var," dedi perişan bir sesle, "çok fazla kitap, çok fazla fikir var. Benim yapacağım herhangi bir şey herkesin ardında bıraktığı devasa çöplüğe bir yenisini eklemekten başka bir işe yaramayacak."

"Kesinlikle. Ben de tam da bu yüzden müzayedeci oldum ya zaten."

"Siz, siz sanat müzayedecisi misiniz?"

"Ne olursa."

"Bu size kitap yazmak yahut resim yapmak kadar banal gelmiyor mu yani?"

"Katiyen. Beni bir leşçil yahut çöpçü gibi düşünebilirsin. Ama tabii onların asil olanı. Arındırıyor, keşfediyorum. Aromalandırıyor, temizliyor, dezenfekte ediyorum. Bir nevi geri dönüşüm de diyebiliriz."

"Neyin geri dönüşümü mesela?"

"Ne istersen: araba, sanat eseri, kitap, hatta isim."

"İsim mi?"

"Evet, mesela kendi ismim."

"Bu çok saçma, öte yandan imkânsız da. Bir ismi açık arttırmaya sunamazsınız."

"Ya, öyle mi? Philadelphia Müzesi'ndeki isim müzayedesini duymadın mı?"

"Hayır."

"Daha çok araştırma yapmalısın öyleyse."

"Açıklar mısınız? Bir isim nasıl açık arttırmaya sunuluyor?"

"Çok basit. Ben, mesela, Gustavo'ları topluyor sonra açık arttırmaya sunuyorum. Bu diziye 'Dolaylama Gustavo'lar' adını verdim, çembersel yani, burada açık arttırma, tıpkı büyük Publius Papinius Statius'un eserlerinde olduğu gibi, birtakım dolaylı bilmeceler aracılığıyla düzenleniyor."

"Peki bu nasıl oluyor?"

"Çok basit:

Dolaylama No. 1

Balık, yükseleni Akrep. 12 Mart 1911'de San Andrés Chalchicamula'da doğdu. 1964-1970 yılları arasında Meksika'nın cumhurbaşkanı oldu, o süre zarfı boyunca öğrencileri öldürdü, Meksika Ulusal Özerk Üniversitesi'ni askeri darbeyle işgal etti, işçi ve emekçileri hapse attırdı; düşük maaşları prostesto eden öğretmenleri, doktorları ve demiryolu işçilerini işten çıkarttı. Kalın bağırsak kanserinden öldü.

Kimden bahsediyorum?"

"Hiçbir fikrim yok, Otoban."

"Gustavo Diáz Ordaz tabii ki evlat. Pekâlâ şimdi kolay bir tane geliyor:

Dolaylama No. 2

Yay, yazar, şişman, Fransız.

"Kim bu?"

"Yeterli bilgiye sahip değilim."

"Gustave Flaubert. Başka bilgiye gerek yok ki. Ama bir sonraki için var:

Dolaylama No. 3

1959, Cali doğumlu Kolombiyalı misyoner. Burcu Aslan, yükseleni Akrep'ti. Mezarını taçlandıran 5 Mayıs 2011 tarihli devasa mezartaşında öğrencileri onu "sağduyulu, güçlü, egemen, enerjik, büyüleyici, direngen, metanetli, cömert, sadık, sahiplenici, akıllı, kararlı, hırslı, içgüdülerine göre hareket eden, seksi, çekici, gururlu, istekli ve rekabetçi" biri olarak tanımlar. Gelgelelim aynı zamanda "agresif, yıkıcı, kıskanç, hesapçı, zayıf ve göze batmayan" biri olduğu da belirtilmiştir.

"Hangi Gustavo'dan bahsettiğimi bilmiyorsun herhalde."
"Hayır, bilmiyorum."
"Gustavo León. Pekâlâ, bir tane daha:

Dolaylama No. 4

Yengeç, yükseleni Kova, 7 Temmuz 1860'da doğdu ve 18 Mayıs 1991'de öldü. Bohemya doğumlu bir Yahudi. On Mahler Senfonisi besteledi ama ömrü yetmediğinden onuncuyu tamamlayamadı. Başkalarının yanı sıra Walter Gropius, Franz Werfel, Gustav Klimt, Max Burkhard, Alexander von Zemlinsky, Oskar Kokoshka ve Johannes Hollsteiner ile de ilişkisi olan Bayan Alma Mahler ile evliydi.

Bu kim?"
"Biliyorum! Gustav Mahler?"
"Fena değil, hiç fena değil, Vorágine."
"Haydi, son bir tane daha."
"Pekâlâ:

Dolaylama No. 5

Yengeç, yükseleni Yengeç. Tam bir astrolojik felaket. Gustav Mahler'in karısının sevgilisi ve olası kocasıydı. Daimi migren ağrıları çeken ve erotik ifadelere sahip insanları resmetmeye düşkün sembolist bir ressamdı.

Bu kim?"

"Bilmiyorum," dedi, hüsran içinde.

"Tabii ki Gustav Klimt."

"Peki ama isimleri nasıl açık arttırmaya sunuyorsunuz, hâlâ anlamış değilim."

"Bak genç," dedim, "nihayetinde insanın açık arttırmaya sunduğu tek şey isimdir. İsim değilse de hikâye."

Genç Jacobo de la Vorágine henüz elini bile sürmediği Nescafe fincanına bakakaldı. Şekerliği alıp dur durak bilmeden fincana şeker boşalttı ve plastik bir kaşıkla isteksizce karıştırdı.

"Yazdıklarını okusana," dedim sohbeti yeniden canlandırmaya çalışarak.

"Bir şey yazmadım ki, sadece bir köşeyi tarif ettim, o kadar."

Okumasını bekleyerek sustum. Oğlan bir an tereddüt ettikten sonra defterini açtı, boğazını temizledi ve okumaya başladı:

> Yeni odamın tam karşısında bir hırdavatçı var. Sakince sigara içebildiğim tek yer olan banyonun çatı penceresinden görebiliyorum orayı. Her akşam, çalışanlar dükkânı kapatmaya hazırlanırken dükkân sahibi yaşlı adam kaldırıma katlanabilir bir sandalye çıkarıyor ve sandalyenin ayağının dibine yerleştirdiği alet çantasındaki çivilerin ucunu bilemeye koyuluyor. Hepsini kaldırım kenarında, teker teker, özenle biliyor ve sonra sokağa fırlatıyor. Tüm bu işlem olsa olsa on dakika sürüyor. Sigaramı lavaboda söndürüyorum ve o, sandalyesini katlıyor.

"Burada kaldım," dedi. Bakışlarıyla adeta bana yakarıyor, onay almak istiyordu.

"İncelikli," dedim.

"Teşekkürler."

"Yazın küçükmüş."

"Teşekkürler."

"Gelgelelim yazdıkların bütünüyle yanlış."

"Neden efendim?"

"Bay Alfonso Reyes'in hırdavatçısından söz ediyorsun değil mi? La Higuera. Durango ile Morelos'un köşesinde, Washa-Washa Çamaşırhanesi'nin yanında?"

"Nereden bildiniz?"

"Ah ufaklık, onu da sonra anlatırım fakat asıl demek istediğim yazdıklarının doğru olmadığı, zira Bay Alfonso ne bunağın biri ne de çivilerini bileyliyor. Köreltiyor onları. Hafif yamulmuş olanları köreltiyor ve iyice köreldiklerinde de sokağa atıyor, böylece arabaları çizmelerini yahut lastikleri patlatmalarını engellemiş oluyor."

"Peki ama neden çöpe atmıyor çivileri?"

"Çünkü çöp torbalarına çakılıp kalıyorlar."

"Çakılıp kalıyorlar derken?"

"Deliyorlar işte, yırtıyorlar."

"Anladım."

"Bak Vora, Vorágine, genç Vora, Vorágine. Sanıyorum sen bana yardım edersen ben de sana yardım edebilirim. Bilirsin işte, bugün bana yarın sana."

"Size yardım edebileceğimden emin değilim efendim, beceriksizin biriyim ben, ama söyleyin tabii."

"İtibarımı, yani dişlerimi geri kazanmam lazım çünkü onlar olmadan hiçbir şeyin geri dönüşümünü sağlayamıyorum. Bunu bir kenara bırak, normal bir insan gibi yemek yiyemiyor, hatta konuşamıyorum bile. Sense paraya, zamana, özgürlüğe, huzura, iş deneyimine, kadınlara, her tür uyarıcıya, hatta eminim ki başyapıtlarını ortaya koymak için gereken her şeye sahipsin ve sokaklara hâkimsin."

"Aynen öyle, efendim."

"Ama yapamıyorsun. Bunların hiçbirinden faydalanamıyorsun çünkü canına okuyan bir orospu çocuğunun emrinde çalıştığından her gün o leş şehir merkezine gitmek üzere iki saat yol tepiyor ve sonra, bir bu kadar tuhaf giyinen senin gibi başka gençlerin yaşadığı dairene dönüp evin bir domuz ahırından farkı olmadığını görüyorsun, böylece mutfakta bulaşıkları yıkamaya girişiyorsun, yerdeki toz öbeklerini süpürüyorsun, tişörtleri katlıyorsun, teki olmayan çorapları asıyorsun, jambon küflendiğinden kendine peynirli sandviç yapıyorsun ve gün sonunda öylesine yoruluyor ve mutsuz hissediyorsun ki sevdiğin tek şeyi yapacak, yani oturup yazı yazacak halin kalmıyor."

"Ne diyeceğimi bilemiyorum Bay Otoban. Evin toz öbekleriyle dolu olduğunu nereden anladınız?"

Parmağımı köpek dişime götürmek istedim ama onun yerine yumuşak ve ılık diş etime değebildim yalnızca, dolayısıyla başparmağımı emmekte karar kıldım ve başımı iki yana salladım. Nihayetinde, "Ee, dünkü çocuk değilim ben de," dedim.

"Anlıyorum. Ama nereye varmak istediğinizi hâlâ çözmüş değilim efendim."

"Zincirlerini kırman, özgür olman gerektiğini anlatmaya çalışıyorum."

"Peki bunu nasıl yapmamı salık verirsiniz?" diye sordu neredeyse öfkeli bir ses tonuyla, şapkasını düzelterek.

"İşte burada ben devreye giriyorum. Sana bir dolu şey sunabilirim, bedava konaklama mesela. Disneylandia Caddesi'nde bir malikânem var, ayrıca hayatında görüp görebileceğin en harika koleksiyona sahibim. Michael Jackson gibi cinsi bozuk olduğumu falan da düşünme sakın, ha. Yalnızca yaşıtım kadınlar ilgimi çekiyor benim. Burada ciddi bir meseleden bahsediyorum. Ben bir profesyonelim."

"Bedava konaklama mı? Başka?"

"Sana sokakları verebilirim. Mahalleyi avucumun içi gibi biliyorum, seni gezdirebilirim. Her bir köşesinin hikâyesini anlatır, sana kendi izlenimlerimi aktarabilirim. Hani derler ya, seni kanatlarımın altına alırım. Çok geçmeden çevreyi öğrenmiş olursun ve kendi rehberlik şirketini açarsın. Böyle işte."

"Peki turistleri nereden bulacağım?"

"Kendileri gelecek. Önemli olan mahalleyi tanıtmak. Mahalleyle ilgili anlatabilecek bir şeylerin olduğu sürece mutlaka birileri dinlemeye gelecektir."

"Bundan o kadar da emin değilim."

"Senin işin hikâye anlatmak değil mi?"

"Öyle."

"E, biraz güven kendine, olmaz mı?"

"Haklı olduğunuzu varsayalım. Diyelim ki tüm tekliflerinizi kabul ettim. Karşılığında benden ne isteyeceksiniz?"

"Neredeyse hiçbir şey. Sadece benim için yazmanı istiyorum."

"Ne yazacağım peki?"

"Senden ne yazmanı istersem onu. Öncelikle benim hikâyemi, dişlerimin hikâyesini yazmanı istiyorum. Ben anlatacağım, sen yazacaksın, sonra da dünyanın benden haberdar olması için bunu bir kitaba dönüştüreceğiz. Hepsi bu."

"Hepsi bu mu?"

"Yani, sonra baktık iyi anlaşıyoruz, sana başka işler de teklif edebilirim."

"Ne gibi mesela?"

"Mesela koleksiyonumun kataloğunun hazırlanması gerekiyor. Çünkü ben aynı zamanda bir koleksiyonerim. Dünyanın en iyi koleksiyonuna sahibim. Ve artık bir ayağım çukurda olduğundan büyük bir müzayede düzenlemek istiyorum ve bunun için bir kataloğa ihtiyacım var. Ama aceleci davranmayalım.

Şimdilik sadece dişlerimin otobiyografisini yazacaksın. Uzun yahut komplike bir şey değil, merak etme, ben de *uyuz papağan*[8] değilim zaten."

Melankolik genç Vora nihayet gülümsedi ama tek kelime etmedi.

"Neye gülüyorsun?"

"Hiç. Yani bu otobiyografiniz değil de biyografiniz olacak, ona gülüyorum."

"Ha! İyi bir yazar olacağın belli."

"Neden?"

"Çünkü gülerken dişlerini göstermiyorsun. Gerçek yazarlar hiçbir zaman dişlerini göstermez. Şarlatanlarsa ağızlarının içindeki o uğursuz dördünü sergilemeye pek meraklıdır. Bir ara kontrol et. Sevip saydığın yazarların fotoğraflarına bak, dişlerinin gizemini sonsuza dek koruduklarını fark edeceksin. Sanıyorum tek istisna Arjantinli Jorge Francisco Isidoro Luis. Bu konuda monografiler olduğuna eminim."

"Borges mi?"

"Ta kendisi. Şu Arjantinli kör yazar. Ama o sayılmaz, zira adam kördü ve muhtemelen gülerken neye benzediğini bile bilmiyordu."

"Borges benim idolüm. Hiç okudunuz mu?" diye sordu genç Vora, çocuksu bir heyecanla.

"İleriki günlerde okuyacağım kadar çok değil," dedim.

"Bence sizinle iyi anlaşacağız, Bay Otoban."

Sabahın geri kalanını Nescafe ısmarlayarak, birbirimize bir şeyler anlatarak, anlaşmamıza son halini vererek geçirdik. Öğleye doğru yaz güneşi lokantanın beton zeminini ısıtmaya başlamıştı. Nescafe'ler yüzünden ham kokain bağımlıları gibi heye-

8 Meksikalı yazar José Joaquín Fernández de Lizardi'nin 1816 yılında yayınlanan eseri. Eserde Pedro Sarmiento'nun, namıdiğer *Uyuz Papağan*'ın hayatı anlatılır. Eser Latin Amerika'da yazılan ve yayınlanan ilk roman olarak kabul edilir. (ç.n.)

candan yerimizde duramaz olmuştuk, resmen şevke gelmiştik ve kısmet kurabiyelerinin hepsi bitmişti.

"Gidelim Vora," dedim masaya üzerinde Benito Juárez'in portresi olan bir banknot bırakarak. "Yeni bisikletim kapının önünde. Daha biraz önce hediye ettiler. Gidip birtakım işleri halletmem gerekiyor. Benimle gel, hem sana bir iki yer öğretirim. Sonra da eşyalarını alırız ve seni Disneylandia'ya götürürüm."

"Benim bisikletim de kapının önünde," dedi.

"Başka söze gerek yok. Gidelim mi?"

"Şimdi mi?"

"Tam şimdi."

Sohbetin sonu.

TÁCİTO'NUN KISMET KURABİYELERİ:

該名男子在山頂不降

Dağın zirvesindeki adam aşağıya düşmez.

长江后浪推前浪

Deniz kenarında duranın dalgası eksik olmaz.

龍仍然在深水變成獵物的螃蟹。

Sular yükselince balıklar karıncaları yer. Sular çekilince karıncalar balıkları yer.

福无重至,祸不单行

Fırsat verirsen herkes çalar.

當兩兄弟一起工作的山區轉向黃金。

İki kardeş el ele verdiğinde dağlar altına dönüşür.

不闻不若闻之，闻之不若见之，见之不若知之，
知之不若行之；学至于行之而止矣

Duyduğumu unuturum, gördüğümü hatırlarım, yaptığımı anlarım.

读万卷书不如行万里路

Diyar diyar gezmek bin kitap okumaktan yeğdir.

风向转变时,有人筑墙,有人造风车
Rüzgâr yön değiştirdiğinde kimisi duvar örer,
kimisi değirmen.

舌頭抗拒, 因為它是軟的, 牙齒產生, 因為他們是很難的。
Dil direnir, çünkü yumuşaktır; diş teslim olur,
çünkü serttir.

把話說到心窩裡
Kelimelerini mide süzgecinden geçir.

當牙齒被關閉時, 舌頭是在家裡。
Dişler kapandığında dil evine çekilir.

國家道德是它的牙齒一樣, 越腐爛, 他們愈痛觸摸它們。
Toplum ahlakı dişten farksızdır, ne kadar
çürükse toplum o kadar acı çeker.

BEŞİNCİ KİTAP

ALEGORİK

İsimler özel sözcüklerdir, her biri öylesine özeldir ki hiçbir dile ait olmadıklarını düşünenler vardır. Buna katılmıyorum ve isimlerin diğer kelimelere benzerliklerinin altını çizeceğim, gelgelelim isimlerin pek çok açıdan özel olduklarını da yadsıyamam.

– David Kaplan

"Bunun hikâyenin içinde yer alması gerekip gerekmediğinden emin değilim, sen ne diyorsun Vorágine?"

"Siz konuşmaya devam edin, Otoban, kayıt cihazını açtım."

Yani, şimdi anlatacaklarımın hikâyede yer alması gerekip gerekmediğinden emin değilim çünkü sanıyorum tam da bu noktada kendi kuyruğunu ısıran bir yılana dönüşmeye başlıyor, dolayısıyla da telaşlanıyor ve paniğe kapılıyorum. Vorágine ve ben Disneylandia'ya döndüğümüzde karşımızda talan edilmiş bir ev bulduk. Eve hırsız girmişti. Ardiyeye gittik. Koleksiyonumun tamamı gitmişti. Her parçası. Önce bir çeşit rahatlama, bir tür hafifleme hissettim, ardından hüzün geldi. Sonrasındaysa inkâr ve öfke. Ardından yine hüzün geldi ama bu kez daha derindi, beraberinde ise daha farklı bir hafifleme duyumsadım. Hayaletler böyle hissediyor olmalı, diye geçirdim içimden.

Sonraki günler tam bir kafa karışıklığı içinde ve oldukça zor geçti, neredeyse hatırlamak bile istemiyorum. Grup terapilerine katıldım, televizyonda Formula 1 izleyerek saatler geçirdim. Katolikliğe kafa yordum biraz. Ecatepec Adsız Nevrotikler grubuna yazıldım. Akşamları şişe şişe viski içerken bir amcamın, Pepe López Sánchez'in sonunda manikürü de pedikürü de bıraktığını söylediğini anımsadım ve şayet tımarhaneye düşmediysem bu anı sayesindedir. Gelgelelim her koşulda mahvolmuş, yolumu

kaybetmiştim. Napoleón'un dediği gibi, kendimi Antarktika'da kaybolmuş bir kırlangıç gibi hissediyordum.

Bir sabah mutfakta kahve içerken Vorágine beni geçici de olsa diş taktırmak üzere dişçiye gitmeye ikna etmeye çalıştı. Böylece hiç değilse normal yemek yemeğe başlayabileceğimi, sesimin düzeleceğini ve kendimi bir nebze daha iyi hissedebileceğimi söylüyordu. Önce biraz direndim ama inatçı olmakla beraber makul bir adamımdır. Nihayetinde haklıydın Vorágine.

Yeni dişlerimi yapıp da ağzıma yerleştirdiklerinde -biraz dandik ve fazla sıkı olsalar da- her şey yavaş yavaş düzelmeye başladı. Hiç değilse Vorágine'ye dişlerimin otobiyografisini dikte etmeye başladım. Uygun biçimi bulmak, neleri anlatacağıma, neleri anlatmayacağıma karar vermek biraz zaman aldı. Fakat bir gün Vorágine bana sadece girişi, gelişmeyi ve sonucu düşünmemin yeterli olduğunu, gerisinin bir müzayededen farkı olmadığını söyledi ve bu da işe koyulmamı kolaylaştırdı.

Bir ay sonra, söz verdiğim gibi, Sanatçı Vorágine'nin Eğitim Seansları'na başladık. İlk dersimiz oğlumun meyve suyu fabrikasının bitişiğindeki galeride benim için bıraktığı birtakım objeleri alıp geri dönüşümlerini sağlamaktı. Bunun için, bir pazar günü saat sabahın birinde hâlâ fabrikada şoförlük yapan arkadaşım Perro havalı kamyonetiyle bizi almaya geldi. Hep beraber yola koyulduk, fabrikanın otoparkının hemen bitişiğindeki galerinin otoparkına park ettik ve içeriye -Perro'da anahtar vardı- deponun arka kapısından girdik; Perro bizi dışarıda bekledi. Deponun altını üstünü getirdik getirmesine ama pek de başarılı olduğumuzu söyleyemeyeceğim, gerçi Vorágine sıradaki serginin kataloğunu aldı, bense Vorágine için kalem topladım; önümüzdeki günlerde fazlasıyla ihtiyacı olacaktı ne de olsa.

Sonra galeriye girdik ve saygılı davranıp sessizce içeride dolandık. Kamera olma ihtimaline karşılık operasyonu ana şalteri kaldırmadan gerçekleştirmeye karar vermiştik; sergilenen eser-

leri aydınlatan küçük spot lambalardan başka tek bir ışık bile yanmıyordu. Işık böyle üzerlerine vururken, o kısa esaretimin sabahında, endişeden iki büklüm yanlarından geçerken göründüklerinden çok daha güzel göründüklerini söylemeden edemeyeceğim. Kamyonete kolayca yükleyebileceğimiz objeleri seçmeye koyulduk: içi doldurulmuş bir köpek, bir pencereyi yansıtan bir difüzör, üzerinde notalar olan bir nota sehpası, otel odasındaki bir atın resmedildiği orta boy bir ilan panosu.

Sulugöz değilimdir; film izlerken bile ağlamam ben. Dişlerimin bir sanat eseri olarak sergilendiğini görünce de ağlamadım. Kişnedim; sanıyorum gözümden yaşlar boşalmasının sebebi buydu ama mutluluk gözyaşlarıydı bunlar. Bir, bilemedin bir buçuk metre yükseliğindeki dikey bir sütuna, cam bir kutu içinde yerleştirilmişlerdi ve ışık doğrudan üzerlerine düşüyordu. Eksikliklerini hissetmekte haklıydım doğrusu: Gerçekten çok güzellerdi. Vorágine cam kutuyu kaldırmama yardım etti ve dişleri alıp özenle ceketimin cebine koydum.

Operasyonun kalanı hızlı ve pürüzsüz geçti. Götürmek üzere seçtiğimiz parçaları kamyonete taşıdık; Perro bizi dışarıda bekliyordu. Yalnızca at panosu bizi biraz uğraştırdı ama onu da Perro'nun yardımıyla, esere ciddi bir hasar vermeden, diğerlerinin üzerine koyabildik nihayet. Birkaç saat sonra üçümüz de Disneylandia'ya dönmüş, Acapulco sandalyelerime oturmuş, Perro'nun getirdiği Aguardiente şişesini elden ele geçirerek içki içiyorduk.

Ertesi sabah Vorágine'yi erkenden uyandırdım. Perro çoktan gitmişti; kimseye rahatsızlık vermek istemeyen, ne zaman gitmesi gerektiğini gayet iyi bilen insanlardandı işte. Mutfağa geçip hafif akşamdan kalma olan yardımcıma sert bir kahve hazırladım ve önüne kendisine aldığım Scribe defterlerden birini koydum. Aklıma bir müzayede fikri gelmişti. Serinin adı "Ecatepec Alegorisi" olacaktı ve mahalleden insanların hikâyelerini

anlatarak, topladığımız eşyaları yeniden kullanıma sokacaktık. Sanatçılara haklarını teslim edecektik elbette. Ahlaksız insanlar değiliz neticede.

"Ama gerçek isimlerini kullanırsak yakalanırız," dedi Vorágine.

"İyi akıl ettin genç adam. Çeşitli değişiklikler yapmamız gerekecek."

"Öte yandan," dedi Vorágine, "sanatçıların adını bütünüyle değiştirirsek eserleri değerini yitirecek."

"Hayır. Evet. Vorágine, kafamı karıştırıyorsun. Sus lütfen, al şu kalemi ve yazmaya başla:

Alegori No. 1: At Panosu.
Sanatçı: Doug Sánchez Aitken.
Açılış fiyatı: 1M.

"Atların merhametsiz hayvanlar olduğunu herkes bilir," dedim Alan Pauls'a. İstersen geç karşısına ağla, at ağzındaki samanı çiğnemeye devam eder ve en fazla göz kırpar, o kadar. Diyelim hüngür hüngür ağlıyorsun, gözyaşların artık sel olmuş akıyor, ama at, kuyruğunu kaldırır ve uzun uzun, sessiz sessiz osurur. Atların yüreğine dokunamazsınız. (Bir seferinde rüyamda bir atın bir yandan benden özür dilerken öte yandan da ısrarla yüzümü yaladığını görmüştüm. Ama bu sayılmaz çünkü sadece bir rüyaydı.)

Ben ona bu teorimi açıkladıktan sonra, "Manhattan adasındaki Central Park'ta çalışan atların depresyondan mustarip olduğuna seni temin edebilirim," dedi Alan Pauls. Rubén Darío Jr. gazete bayinin önünde karşılaşmıştık, ikimiz de Paseo de los Laureles otobüsünü bekliyorduk. Alan Pauls'un karşımızdaki, sokağın karşı tarafındaki ilana kederle baktığını fark ettim. İlanda bir at, hani neredeyse hüzünlü diyebileceğimiz bir at fotoğrafı vardı; New York'taki bir otel odasında, yatağın yanında duruyordu.

"Manhattan'daki atlar müşfik," dedi başını iki yana sallayıp kaşlarını hafif yukarı kaldırarak.

"Depresyona girmek bir şefkat göstergesi sayılır mı, emin değilim," dedim.

"Elbette sayılır," dedi. "Kendine acıma kesinlikle bir şefkat şeklidir."

"Peki parktaki atların depresyonda olduğunu nereden biliyorsun?"

Bana New Yorklu atların psikolojisiyle ilgili daha yeni bir makale okuduğunu söyledi - ne tesadüf ama!

"Hangi gazetede?" diye sordum.

Rubén Darío Jr.'ın standından aldığı gazetede okumuş. Makaleyi okumak istersem gazete çantasındaymış, bana verebilirmiş - "Ucuz ama güvenilir gazetelerden," diye de belirtti üstüne. "Bedava ama güvenilir gazetenin muhabiri New York Central Park'taki atların depresyona girdiğini söylüyor," dedi Alan Pauls.

"Peki bunu nereden biliyorlarmış?" diye sordum.

"Gözlemlere dayalı ve bilimsel kanıtlar var," dedi, sanıyorum yavaş yavaş sabrı tükeniyordu. Sonra çantasından gazeteyi çıkardı. Ardından makaleyi bulup yüksek sesle okumaya başladı; uygun gördüğü yerlerde duruyor, dinleyip dinlemediğimi anlamak üzere ara ara bakışlarını kaldırıp bana bakıyordu.

O şehrin atlarının şunları yaptığı görülmüş:

1) Son sürat koşarak burunlarını ve kafalarını binaların duvarlarına çarptıkları,

2) Yelelerinin avuç avuç döküldüğü,

3) Toynaklarını ısıra ısıra söktükleri,

4) *Normal* atların aksine kakalarını yürürken değil yatarak yaptıkları,

5) Bazılarının, sonunda, intihar ettikleri.

Makaleyi okuduktan sonra gazeteyi katlayıp kolunun altına sıkıştırdı. Belli belirsiz gülümsedi. Sokağın karşısındaki ilana sessiz sedasız bakarak otobüs beklemeye devam ettik.

Alegori No. 2: Difüzör.
Sanatçı: Olafur Sánchez Eliasson.
Açılış fiyatı: 5M.

Emekli terzi Margo Glantz oğlunu ancak akşam yemeğinden sonra uyandırdı. İnsomniyadan mustarip Margo Glantz son bir haftadır narkolepsiden mustarip oğlu Primo Levi'nin varlığından rahatsız oluyordu. Primo Levi en olmadık zamanlarda uyuyakaldığından eczanedeki kasiyerlik işinden kovulmuştu. Son bir haftadır da evin hangi köşesinde olursa olsun aniden uykuya dalıveriyor, tüm günü uykuda geçiriyordu. Margo Glantz oğlunun tembelin, serserinin, uykucunun teki olduğunu düşünüyordu, zira probleminden bihaberdi. Belki de içten içe onun günün herhangi bir saatinde uyuyabilmesini kıskanıyordu.

Bir pazartesi akşamı Primo Levi yine koltukta uygunsuz bir vaziyette kestirirken Margo Glantz her birini teker teker yaladığı pulları oğlunun alnına yapıştırdı ve Levi'yi kolundan tutup postaneye götürdü. Oğlunu nazikçe tezgâha oturtup görevli kızdan onu Surinam'a göndermesini istedi. Kız, Margo Glantz'a küçümser bir edayla baktı ve bu talebini gerçekleştiremeyeceğini, dört pulun eksik olduğunu söyledi. Afrika için dokuz pul gerekiyordu ve pakette sadece beş pul vardı.

"İyi de Surinam Güney Amerika'da, sersem," diye cevabı yapıştırıverdi Margo Glantz.

"O halde on iki pul gerekiyor," dedi kız. "Ayrıca," diye ekledi, "şu anda kapatmak üzereyiz, dolayısıyla yarın gelmeniz gerek."

Margo Glantz ertesi ve ondan sonraki gün postaneye kucağında huzur içinde uyuyan Primo Levi ile yeniden gitti. Fakat her seferinde bir eksiği vardı - pul, normal ebatları aşan gönderiler için noter tasdikli belge, para, resmi kimlik, Paramaribo'daki adresin posta kodu... Hep aynı kıza denk gelmese de sanki muhatap olduğu kişi her seferinde ona küçümser bir edayla yaklaşıyor ve daima ertesi gün gelmesini istiyordu.

Yedinci günün sabahı, yani pazar günü, Margo Glantz Primo Levi'ye dokunmamaya karar verdi. Bırakayım da uyusun,

diye geçirdi içinden. Erken uyandı, ılık bir duş aldı ve evcil hayvan dükkânına gitti. Satılık köpek olmadığından ikinci el bir tavşanla yetinmek durumunda kaldı. Tavşana Cockerspaniel adını taktı. Tavşan çok yaşlıydı, dolayısıyla da Margo Glantz dükkândan çıkarmak için bir tasma takmak istediğinde direndi. Tavşanı eve kucağında götürdü ve salona, Primo Levi'nin uyuduğu koltuğun dibine bıraktı.

Margo Glantz yavaş yavaş ve elinden geldiğince gürültü yaparak mutfaktan salona bir sandalye çekti. Bir Taylor Mac plağı koydu, sandalyeye kuruldu, bacak bacak üstüne attı ve bir yandan bağıra çağıra şarkı söylerken bir yandan da gözlerini Cockerspaniel'e dikti; tavşan olabilecek en ters bakışlarla karşılık verdi ve nihayetinde gözlerini kapayıp derin bir uykuya daldı.

Margo Glantz tavşanın uyumak için kendine güneşli bir alan seçtiğini fark etti ve hayvanı fena halde kıskandı. Onu kaptığı gibi postaneye götürmeyi ve Surinam'a ya da artık neresi olursa oraya göndermeyi düşündü. Fakat hemen ardından o rezil, gülünç, beş para etmez postanenin pazar günleri kapalı olduğunu hatırlayınca bundan vazgeçti. Tavşanı uyandırmaya çalıştı, gelgelelim hayvan bir gözünü hafif araladıktan sonra yeniden uyudu.

Margo Glantz akşamı uyuyan oğlunu ve uyuyan Cockerspaniel'i izleyerek geçirdi; güneş battıkça ve pencereden içeri süzülen ışık, akıp giden saatlere delalet ederek duvara doğru kaydıkça tavşanın küçük, tüylü bedeni de belli belirsiz kayıyordu.

Güneş nihayet battığında ve salona yansıyan ışık huzmesi tamamen ortadan kaybolduğunda Cockerspaniel gözlerini açtı. Margo Glantz elinde sapından tuttuğu bir tavayla hayvanın yanı başında, ayakta bekliyordu. Tavayı tam beş kez tavşanın kafasına indirdi. Tavşan öldükten sonra özenle derisini yüzdü ve biberiye, defne yaprağı ve beyaz şarapla pişirdi. Akşam yemeğinden sonra Primo Levi'yi nazikçe uyandırdı ve serin, nemli gece rüzgârının içeri dolması için salonun camını ardına kadar açtı.

Alegori No. 3: Fare ve Sıçan Kostümleri.
Sanatçı: Fischli Sánchez Weiss.
Açılış fiyatı: 3M.

Lise öğrencisi olan genç bayan Valeria Luiselli kekeliyordu ve hemen her kelimenin sonuna, yerli yersiz, "-lu, -lü, -lı, -li" yapım eklerini ekliyordu. On beşinci doğum günü partisinde ailesi, bir konuşma yapmasını istediğinden onu şan, diksiyon ve güzel konuşma kurslarına yolladı. Juan Gaitán ve Maria Inés "La Bibi" Gaitán'ın dans salonunda zarif bir kutlama yapılacaktı, kızın hazırlanması gerekiyordu.

Diksiyon ve güzel konuşma dersleri için meşhur öğretmen Guillermo Sheridan ile anlaşıldı. Öğretmenin Valeria Luiselli'ye öğrettiği ilk cümle, "Titus Livius huysuzdu, Octavio Paz domuzun tekiydi" oldu. Çok kısa ve basit olmasına rağmen kızcağız bu cümleyi bir türlü düzgün telaffuz edemedi. Her yanlışında öğretmen Guillermo Sheridan kızın avucuna sopayla vurdu. Öğretmeni nihayetinde ilk derslerinin sona erdiğini duyuruncaya dek kızcağız bu cümleyi tam 112 kez tekrarlamak zorunda kaldı.

O gece Galiçya usulü pirinçli ahtapot yerlerken Valeria Luiselli'nin ailesi kızlarına ilk diksiyon dersinin nasıl geçtiğini, kendileriyle paylaşmak istediği faydalı bir şey öğrenip öğrenmediğini sordu.

"Titus Livius deyyustu."

"Ne dedin kızım?" diye sordu babası.

"Titus Livius deyyustu," diye tekrarladı genç kız.

Valeria Luiselli'nin annesiyle babası birbirlerine bakıp sessizce ahtapotlarını yedi.

Genç kızın annesiyle babası o gece peluş kostümlerini giydi ve her gece yaptıkları gibi bir şeyler okumak yahut televizyon izlemek yerine kokain çekip acayip, gürültülü ve kesintisiz bir seks partisi düzenledi. Sonrasında yarı çıplak halde sessizce tavanı seyretti ikisi de.

Alegori No. 4: Bok Dağı.
Sanatçı: Damían Sánchez Ortega.
Açılış fiyatı: 3M.

Hepiniz Alfa grubu komiseri Yuri Herrera'yı hatırlarsınız; o meşum 2011 senesinin en iyi trafik polisi seçilmişti bu kadın. Bir pazar akşamı bir türlü uyku tutmayınca Komiser Herrera, *Macbeth*'in, "Yarın, yarın, ardından yarın, ardından yine yarın," diye başlayan o meşhur monologunun tamamını ezberledi. Son kez saat tam 5:25'te, ayna karşısında, saçını bir yığın tokayla topuz yaparken, ezberden okudu onu. Sonra, gözlerini aynadan ayırmadan düdüğünü dişlerinin arasına yerleştirip çaldı.

Dışarı çıktığında muhteşem görünüyor, adeta ışıldıyordu. Amapola ile Amapolas'ın köşesini döndüğünde meslektaşıyla, Omega grubundan intihal uzmanı Vivian Abenshushan'la karşılaştı.

"Durum nedir Abenshushan?" diye sordu.

"Avenida Morelos'ta X9, Parque del Amor yakınlarında K5, ortak. Kusursuz zamanlama."

Komiser Abenshushan, Komiser Herrera'dan daha uzun boylu ve daha güçlüydü ama ikisi de aynı derecede cesurdu.

Tam o sırada yanlarından birbirinin bire bir aynısı olan bisikletleriyle Azucena Caddesi'ndeki "Çubuklu Kuskus" umumi saunalarının sahipleri Terencio Gower ve Rubén Gallo geçti. İki polis memuresine bisikletlerinden el salladılar. Polis memureleri bu selama kamburlarını düzeltip gülümseyerek ve düdük çalarak karşılık verdi. Tam o esnada kahverengi Tsuru'sunun camı açık halde yanlarından X9 geçti ve kadınlara boş bir plastik şişe fırlattı. Şişe Komiser Abenshushan'ın kolundan sekip ayağına düştü ve kadın, anlaşılır bir öfkeyle, var gücüyle şişeyi tekmeledi. O nazik bisikletçiler yüzünden her sabah kendilerine boş bir Coca-Cola şişesi fırlatan X9'u yine kaçırmışlardı işte.

"Bok gibi bir hayatım var," dedi Komiser Abenshushan hafif dramatik bir ses tonuyla. Yaşça daha büyük olduğundan birbirlerinin aynısı günlerin ve ardından gelecek diğerlerinin

getireceklerine daha hazırlıklı olan Komiser Yuri Herrera genç meslektaşına, sadece Polis Akademisi'nde öğrenilebilecek bir coşku ve adanmışlıkla bir gece önce ezberlediği Shakespeare monologunu okudu.

Komiser Abenshushan, ortağının kafayı yediği ihtimalini de aklından çıkarmadan dikkatle dinledi. Gelgelelim hemen ardından böyle düşündüğüne pişman oldu ve Komiser Herrera'nın bu duygudaşlığı karşısında ne kadar minnettar olduğunu göstermek üzere düdüğünü iki kere çaldı. Durup soluklanmayı hak ettiklerine kanaat getiren Komiser Herrera ve Komiser Abenshushan, sabahın bir an önce geçip gitmesi beklentisiyle, Toño Ortuño'nun Isabel la Católica ile Guillermo Prieto'nun köşesinde yer alan "Las gordas de Pancho Villa" adlı mekânına gidip kahvaltı etmeye karar verdi.

Alegori No. 5: Protez Bacak. Sanatçı: Abraham Cruzvillegas Sánchez. Açılış fiyatı: 6M.

Bir gün Unamuno tavuk yumurtası almak üzere bakkala gitti. Unamuno yumurta yemiyordu ama tahta bir bacağı olan karısı, Verónica Gerber omlet yapmak istiyordu. Kadın Unamuno'dan Daniel Saldaña París'in dükkânına gidip yumurta almasını rica etti. Kahverengi değil beyaz yumurta istediğini de özellikle belirtti.

Unamuno eve bir kese kâğıdı dolusu kahverengi yumurtayla döndü. Kese kâğıdına bakıp da yumurtaların istediği renkte olmadığını gören Verónica Gerber, Unamuno'ya, "Salak!" diye bağırdı ve onu yeniden dükkâna, beyaz yumurta almaya yolladı.

Unamuno bu defa Bay Julio Trujillo'nun dükkânına gitti ve beyaz yumurta aldı. Eve döndüğünde karısını yatakta uyurken buldu. Kadın, kuşluk vaktinde kestirmek için yatağa uzanırken her gün yaptığı gibi tahta bacağını çıkarıp çalışma masasına dayamıştı.

Bunun üzerine Unamuno yumurta poşetini halının üzerine koydu ve tahta bacağı, nihayet kadını uyandırmayı başarıncaya kadar tam altı kez karısına savurdu.

Alegori No. 6: Yarasa.
Sanatçı: Miguel Calder.
Açılış fiyatı: 6M.

"Şangay Yıldızı" adlı lokantaya bir cüce girip de bir sandalye çekerek Guillermo Fadanelli'nin tam karşısına oturduğunda, adam, dörtte bir adaşı Jorge Guillermo Federico Hegel'in yazdığı *Tinin Görüngübilimi* adlı kitabı okuyordu. Cüce kendini Puşkin olarak tanıttı. Garsondan bira istediler ve cüce birden ağlamaya başladı. Guillermo Fadanelli'ye anlattığına göre, ağlamasının sebebi babasının zamparanın teki olmasıydı. Kullandığı kelime донжуан idi. "Zampara" sözcüğünün doğru bir çeviri olup olmadığı bilinmiyor.

Yarım saat sonra Puşkin, Guillermo Fadanelli'yle vedalaştı. Hemen ardından bara başka bir cüce geldi ve masaya kuruldu. Guillermo Fadanelli ona bir içki ısmarladı. Cebinden bir mendil çıkarıp gürültülü bir şekilde burnunu sildikten sonra cüce, adının Gogol olduğunu söyledi ve mutsuzluğunun babasının soysuzun teki olduğunu öğrenmesinden kaynaklandığını belirtti. Kullandığı kelime вырождаться idi. Her şey "soysuz" sözcüğünün doğru bir çeviri olduğuna delalet ediyor.

Cüce Gogol gittikten sonra bara üçüncü bir cüce geldi. Tahmin edileceği gibi kendisinden önceki iki cücenin yaptığının aynısını yaparak Fadanelli'nin tam karşısına oturdu. Cüce burnunu çekerken onu seyreden Guillermo Fadanelli, "Dur tahmin edeyim, adın Dostoyevski, mutsuzsun çünkü karın трутень," dedi. Üçüncü cüce ona şaşkın şaşkın baktı. Birasından büyük bir yudum aldıktan sonra, "Neden öyle diyorsun?" diye sordu. Guillermo Fadanelli, "догадался по горячности своего голоса," yanıtını verdi ve hafif alaycı bir edayla gülümsedi. "Yanılıyorsun Bay Guillermo. Adım Pablo Duarte ve burnumun akmasının sebebi polen alerjisi."

O sırada garson masaya bir sepet kısmet kurabiyesiyle geldi. Guillermo Fadanelli bir kurabiye alıp kurabiyeyi yumurta kırar gibi ortadan ikiye ayırdı. İçindeki kâğıt masaya düştü. Sonra, kâğıdı yavaşça açtı ve yazılanları yüksek sesle okudu:

 Tarih Meleği insanın gözünde şu şekilde canlanır: Yüzü geçmişe dönüktür. Bizim olaylar dizisi olarak algıladığımız şeyi o, yıkıntı üzerine yıkıntı ekleyen tek bir felaket olarak görür ve ayağının altına alır. Dursun isterdi, ölüleri uyandırmak ve lime lime olan her şeyi birleştirmek isterdi elbette ama Cennet'ten kopan kasırga kanatlarını sarıp sarmalıyor; öylesine güçlü bir kasırga ki bu, melek bir türlü kanatlarını kapatamıyor. Bu kasırga onu sırtının dönük olduğu geleceğe savuruyor, ayağının altındaki molozlarsa gözlerinin önünde gökyüzüne savruluyor. Bu fırtına bizim "ilerleme" dediğimiz şeydir işte. (Walter Benjamin, ufak değişikliklerle.)

"Kâğıtta tüm bunlar yazıyor mu?" diye sordu Duarte.

"Evet," diye yanıtladı Guillermo Fadanelli.

"Sana inanmıyorum," dedi ve onu alnının ortasından vurdu.

Sonra cüce Duarte garsonun hâlâ elinde tuttuğu sepetten bir kısmet kurabiyesi aldı. Ölü arkadaşının hareketlerini taklit ederek kurabiyeyi yumurta kırar gibi ikiye ayırdı, içindeki kâğıdın masanın üstüne düşmesine izin verdi ve bir kurşun daha sıkmadan hemen önce orada yazanı okudu:

 Hayat yüzüne gülecek.

Alegori No. 7: Baobab Bonzai Ağacı. Sanatçı: Sam Sánchez Durant. Açılış fiyatı: 3M.

Mario Levrero berbat bir ay geçirmişti. Eylül bitmek üzereydi ve tek bir hayat sigortası bile satabilmiş değildi; görünüşe bakılırsa artık kimse ölümden korkmuyordu. Cuma günü "Her Daim Güven" adlı küçük sigorta şirketinden çıktığında Bay Alejandro Zambra Infantas'ın fidanlığına yürüdü ve bir bonzai aldı. Öylesi çaresiz hissediyordu ki kendini o küçücük ağacın dalına asarak intihar etmeye çalıştı. Kıl payı kurtuldu.

Alegori No. 8: Doldurulmuş Köpek.
Sanatçı: Maurizio Sánchez Cattelan.
Açılış fiyatı: 4M.

Pek çoğunuz eski R-100 şoförü Álvaro Enrigue Soler'in adını duymuştur herhalde; birkaç yıl önce Avenida Revolución'da yaşlı ve felçli bir kadını haince ezmeye kalkan adam hani.

Hapisten çıktığında Bayan Paula Abramo'nun işlettiği "Hágase la Lux" adlı küçük lokantada kendisiyle karşılaştım ve bana o uğursuz günde otobüsüne, tam da Loma Bonita ile Avenida Interior'un köşesinde noter Juan José Arreola'nın bindiğini söyledi. Enrigue onu gördüğü an başına kötü bir şey geleceğini anlamış.

Ve bir sonraki durakta üzerlerinde tişört olan çift yumurta ikizleri, Oscar de Pablo ve Pablo de Pablo, kucağında uyuyan bir köpek taşıyan tekerlekli sandalyedeki yaşlı bir kadını otobüse bindirmiş. İkizler sandalyeyi kucakladıkları gibi otobüse çıkarmış ve tekerlekli sandalyedeki kadıncağızı noterin yanına yerleştirip otobüsten sessizce inmiş. Köpek yaşlı kadının güçsüz ve sarkık kollarında bir bebek gibi uyumaya devam ediyormuş.

İki blok sonra yaşlı kadın otobüsün durmasını istemiş ve bu arzusunu İngilizce olarak dile getirmiş: "Stop." Durakta onu yine o ikizler bekliyormuş ve her biri sandalyenin bir ucundan tutuyormuş. Otobüse binmişler, yaşlı kadını kaldırmışlar ve aşağı indirdikten sonra yeniden tekerlekli sandalyeye yerleştirmişler; köpek hâlâ kadının kucağında tatlı tatlı uyuyormuş. Birkaç blok sonra iki genç ve tekerlekli sandalyedeki kadın otobüsü bekliyormuş. Yine aynı şeyler yaşanmış ve iki sokak sonra kadın yine, "Stop," diye bağırarak otobüsten inmek istemiş.

Tüm bu süre zarfında Noter Juan José Arreola çok yorgun ayağına yatmış; gerek sürücü gerekse kimi yolcular için tahammül edilmez bir hal alan bu saçma durum karşısında ne tek kelime edebilmiş ne de herhangi bir şey yapabilmiş.

Barranca Caddesi'nde otobüse Bay Paco Goldman Molina ve Bayan Guadalupe Nettel binmiş. Gitarlarını çıkarıp La

guanábana'yı çalmaya başlamışlar hemen. Álvaro Enrigue'nin yüzüne belli belirsiz bir gülümseme yerleşmiş, Revolución'da sağa dönmüş ve Paco ile Guadalupe'den La iguana adlı şarkıyı çalmalarını istemiş. Paco iguananın başına gelen talihsizlikleri bir bir şakır ve Guadalupe neşeyle gitarını tıngırdatırken felçli yaşlı kadın ve uyuyan köpeği, talihsiz ikizlerin refakatinde bir kez daha otobüsten indirilip otobüse bindirilmiş.

Álvaro Enrigue daha fazla dayanamamış. O dillere destan Spartalı sabrının yarı dolu bardağını taşıran son damla olmuş bu. Tişörtlü ikizler, Revolución ve Periodismo'nun köşesinde, tekerlekli sandalyedeki kadının ve iğrenç vaziyette uyuyan köpeğinin başında kötücül sfenksler misali dikilmiş beklerken Enrigue otobüsü dördünün üzerine sürüvermiş. İkizler de, aslında felçli melçli olmayan yaşlı kadın da, kenara çekilip kendilerini kurtarmayı başarmış. Gelgelelim köpek olay yerinde can vermiş.

Alegori No. 9: Nota Sehpası.
Sanatçı: Fernando Sánchez Ortega.
Açılış fiyatı: 3M.

"Akordiyon denmez, akordeon denir," dedi Mario Bellatin, Franz Kafka'ya ve deri kamçısını bir kez daha adamın sırtına indirdi. Franz Kafka takım elbisesini ve güneş gözlüğünü düzelttikten sonra nota sehpasına dikkatle baktı. Ardından bir kez daha dilini dişlerinin arasına yerleştirdi, dudaklarını hiç istifini bozmadan gülümsercesine gerdi ve tekrar sivrisinek vızıltısını taklit etmeye başladı: Vızzz, zzzz, vızzz, vızzz, zzz. Birkaç dakikanın ardından bitap düşen Franz Kafka bir mola daha vererek Mario Bellatin'e, "Bunu akordiyonla daha iyi çalabilirim Bay Mario, neden beni vızıldamaya zorluyorsunuz ki?" dedi.

"Kes sesini de çalış," dedi Mario Bellatin.

Alegorilerin sonu. Hepsini dikte ettikten sonra kendime ve Vorágine'ye yiyecek bir şeyler hazırladım; domates doğradım,

bir iki dilim ekmek çıkardım. Acapulco sandalyeleri verandaya taşıdık ve fabrikanın galerisine düzenlediğimiz operasyonla ilgili bir haber olup olmadığını öğrenmek üzere radyoyu açtık. Doğrusu kimse başka bir şeyden bahsetmiyordu. Galeriye devasa bir soygun düzenlendiği, birkaç saate kalmadan bir zanlının tutuklandığı ve bu şahsın, görünüşe bakılırsa, fabrikayla bir bağlantısı olduğu söyleniyordu. Aklımdan en kötü senaryoyu geçirerek Perro'ya telefon ettim. Telefonu eşi açtı ve Perro'nun, sabaha kadar dışarıda eğlence peşinden koştuğundan ve sabah da çok erken kalkmak zorunda kaldığından şimdi uyuyor olduğunu söyledi. Bunun üzerine demek ki Siddhartha'yı tutukladılar, diye geçirdim içimden.

"Haklıydım, değil mi Vorágine?"

"Aynen öyle, sevgili Otoban, haklıydınız."

"O halde 'Sonsuza dek mutlu yaşadılar' diyeceğimiz an geldi, öyle değil mi?"

"Sanıyorum öyle, Otoban."

"Öyleyse o son cümleyi yaz da gidip hatun kaldıralım."

會偷蛋，就會偷牛

[Yumurtayı çalan öküzü de çalar.]

ALTINCI KİTAP

ELİPTİK

Şayet "*Waverley*'in yazarı" Scott'tan başka bir şeye tekabül ediyorsa, "Scott *Waverley*'in yazarıdır" cümlesi yanlış olacaktır, ki değildir. Şayet "*Waverley*'in yazarı" Scott'a tekabül ediyorsa, "Scott, *Waverley*'in yazarıdır" cümlesi totoloji olacaktır, ki değildir. Dolayısıyla da "*Waverley*'in yazarı" cümlesi ne Scott'a ne de başka bir şeye karşılık gelir; diğer bir deyişle "*Waverley*'in yazarı" cümlesi hiçbir anlam ifade etmez.

–Bertrand Russell

Otoban'la tanıştığımda hasta ve güçsüzdü. Aynaya baktığında karatavuğa benzediğini söylüyor ve gıdaklamaya başlıyordu. Doğrusu, kafasındaki bir tutam saçı da göğe bakıyor ve bir türlü yatmak bilmiyordu. Bacakları damarlı ve incecikti; kocaman, yusyuvarlak bir göbeği vardı. Pek kıymetli takma dişlerini kaybetmişti, dolayısıyla da konuşmak kadar sıradan bir eylem bile, imkânsız bir uğraş değilse de daimi bir mücadeleye dönüşmüştü. Bana hayat hikâyesini aktarmaya başladığında -bir yandan yazıyor, bir yandan da teybe kaydediyordum- onun kompülsif bir yalancı olduğunu düşündüm. Fakat zamanla, hele de kayıtları dinledikten sonra, hikâyelerinin yalan olmadığını, sadece gerçeği gölgede bıraktığını fark ettim. Otoban kocaman, ebedi bir ruha sahipti. Varlığı ara ara tehditkâr olabiliyordu; bunun sebebi birine karşı gerçek bir tehdit oluşturması falan değildi, sınır tanımaz özgürlüğüyle kıyaslandığında dünyayı ölçmek üzere kullandığımız tüm parametreler kırılgan, fani ve önemsiz kalıyordu yalnızca. Hayat dolu bir adamdı, neşesini herkese bulaştırırdı. Kim bilir kaç defa kendisine yeni bir hayat kurması gerekmiş, nihayetinde de hayatından, sanki dünyaya tekrar tekrar gelmiş ve sayısız kere yaşamış gibi bahseder olmuştu. Bugün bile hayatta olduğunu, meyve suyu fabrikasının otoparkından çaldığı bisikletle [resim 1], herhangi bir yöne doğru, jet hızıyla yanların-

dan geçerken hayel meyal onu gördüğünü söyleyenler var. Perro da kimi sabahlar, şafak vaktinde, bu boş arazinin oyuk havzasını çevreleyen tepelerden birinde ara ara onu gördüğünü söylüyor.

Otoban'la mahallenin en iyi lokantası olan Las Explicaciones'te tanıştım. Bahsini ettiği bir arkadaşının, Bay Lichi'nin tabiriyle ilk görüşte arkadaşlıktı bizimki. Sonraki birkaç ay Otoban'la yaşadım ve ölünceye dek de yakınlarında oldum. Birlikte yaşadığımız ayları beraber yürüyüşe çıkmadan yahut mahallede bisikletle bir tur atmadan önce sabahları bana anlattığı diş otobiyografisini yazarak ve kaydederek geçirdim.

Otoban'la tanıştığım gün sahip olduğum birkaç parça eşyayı toplayıp Otoban'ın evinin ve koleksiyonunu sakladığı ardiyenin bulunduğu Disneylandia Caddesi'ne gittik. [resim 2]

Doğrusu ardiyeye vardığımızda büyük bir şaşkınlık yaşadım: İçerisi bomboştu. Başta anlamadım. Otoban ardiyeyi yüzünde belli belirsiz bir gülümsemeyle, yavaş yavaş ve sessizce dolaştı. Onu birkaç adım geriden takip ediyordum. Sonra, ilkin şaibeli ve ikircikli bir edayla ardındansa her seferinde daha da bir coşkuyla, boş köşeleri göstererek bana bir dizi objeyi -belki de objelerin hayaletlerini demeliyim- tarif etmeye başladı: diş koleksiyonu, eski haritalar, araba parçaları, matruşkalar, akla hayale gelebilecek her dilde gazete, eski paralar, tırnaklar, bisikletler, ziller, kapılar, kemerler, süveterler, taşlar, dikiş makineleri. Heyecan içinde, bana o heybetli ve eski koleksiyonunu gösteriyordu (tabii bunu sonradan anlamıştım). Bunlar hüzünlü mü yoksa parıltılı anlar mıydı, söylemesi güç.

Otoban günün birinde son bir büyük müzayedeye sunacağı, akla hayale sığmayacak zenginlikte ve çeşitte objeye sahipti. Objeleri seven bir adamdı. Onlara olan sevgisi maddi değerlerinin çok ötesindeydi; sahip oldukları değer sessizce muhafaza ettikleri içeriklerinde yatıyordu. Yolda bulduğu bozuk paralardan

tutun da okul arkadaşlarının kopan düğmelerine, babasının tırnaklarına ve annesinin uzun, siyah saçlarına kadar, toplanabileceğini düşündüğü her şeyi özenle biriktirmeye çok küçük yaşta başlamıştı.

Gerçek mesleğinin müzayedecilik olduğunu çok geç olmamakla beraber yine de geç yaşta, kırk iki yaşında keşfetti. Birkaç yıldır kötü mizaçlı bir kadın olan Sıska ve o zaman henüz bir bebek olan oğlu Siddhartha ile yaşıyordu. Önünde koca bir hayat vardı. Gelgelelim Otoban müzayedecilikte uzmanlık kazanmak üzere bir bursla Amerika'ya gittiğinde Sıska onu terk etti. Hanımefendi Otoban'ın yokluğunda Yucatánlı koyu Katolik ve güvenilir bir adamla tanışmış, Siddhartha'yı da alarak onun yanına taşınmıştı. Birkaç yıl sonrasında öldü ama vasiyetinde Siddhartha'nın üvey babası tarafından yetiştirilmesini istediğini belirtti. Bana kalırsa Otoban Sıska'nın bu arzusunun hiçbir yasal hükmü olmadığını bilecek donanıma sahip değildi. Otoban'ın bu olayı hiçbir zaman aşamadığını düşünüyorum, gelgelelim bu durumun ona verdiği acıya katlanabilecek metanete de sahipti.

Amerika'da aldığı eğitime rağmen Meksika'ya döndüğünde mesleki açıdan şansı pek de yaver gitmedi. Çocukluğunu geçirdiği mahallede, Disneylandia Caddesi'nde bir arazi almak için bankadan kredi çekti ve neredeyse yaşamaya elverişsiz olduğu söylenebilecek bir ev inşa etti. Otoban yaklaşık otuz sene boyunca bu evde oturdu ve bu evin yanına, günümüzde varlığını korumayan, başka bir ev daha inşa etti ve tepesine özel olarak yaptırdığı, üzerinde "Oklahoma-Van Dyke Müzayede Evi" yazan bir tabela yerleştirdi. [resim 3].

Otoban sonraki yirmi senesini evinde, neredeyse gönüllü bir sürgün hayatı sürdürerek geçirdi. Dışarıya yalnızca köşedeki dükkândan konserve yiyecek almak ve mahallenin hurdalığından [resim 4] türlü türlü eşya toplamak üzere çıkıyordu. Her haf-

ta muhakkak ilgisini çeken bir şey satın alıyor, takas ediyor veya topluyordu. Kimi pazar günleri evinde eksiltili müzayedeler düzenliyordu. Bu pazar oturumlarına çoğunlukla serseriler, ayyaşlar ve bekâr komşular katılıyordu. Kendi aralarında parçaların nereden geldiklerine dair envai çeşit hikâye uyduruyor, her birine bu hikâyenin başarısıyla doğru orantılı bir fiyat biçiyorlardı. Böyle böyle akşamı ediyorlardı, gelgelelim kimse bir şey almıyor ve Otoban gerek maddi, gerekse manevi anlamda tükeniyordu.

Zaman böylece geçip gitti ve bir gün eski arkadaşı Perro, mahallenin rahibiyle, Santa Apolonia Şapeli'nden Peder Luigi Amara'yla irtibata geçerek ona Otoban'ın "motorunun yandığını" söyledi. Bir ayağı çukurdaydı. Görünüşe bakılırsa artık ne yiyecek almak ne de hurdalığa gitmek için dışarı çıkıyordu. Ara ara kapının önüne bir sandalye çekip güneşleniyordu, o kadar. Saatlerce kımıltısız vaziyette uzaklara bakıyor, nadiren de olsa koleksiyonundaki bir objenin tozunu alıyordu. Perro'ya kalırsa Otoban'ın can çekişiyor gibi bir hali vardı, neredeyse cesede dönmüştü. "Gözleri iki çıplak ampule benziyordu; şu beyaz, floresan ışığı verenlere," dedi bana daha sonra, bir sohbet sırasında. Günleri sayılıydı artık.

Fakat Peder hiçbir şey yapmadı. Çaresizliğe kapılan Perro, tüm iyi niyetiyle çözümü Siddhartha ile konuşmakta buldu; Peder kimse için bir şey yapmadığından, kim bilir, o, babası için bir şeyler yapabilirdi belki. Siddhartha gençken babasının çalıştığı Ecatepec meyve suyu fabrikasının yanındaki sanat galerisinde küratör olarak çalışıyordu. Bunun üzerine, hem de en kötüsünden tam bir hırs küpü olan Siddhartha büyük bir fırsat yakaladığını fark etti. Babasının muazzam bir koleksiyoner olduğunu biliyordu; bunu babasının koleksiyonunu ele geçirebileceği bir fırsat olarak gördü. Pek çok küratör gibi Siddhartha da kendi işini kurmak istiyordu ve babasının koleksiyonu bunun için biçilmiş kaftandı doğrusu. Planını Santa Apolonia Şapeli'nin pederi olan

Peder Luigi Amara'ya anlattı ve Peder, bu sayede bir taşla iki kuş vurabileceğini düşündü: Bağış toplayacak ve bağış toplayacaktı. Bir sabah Otoban'ı ziyarete gitti ve ona "müşterek mezat" teklifinde bulundu. Anlaştılar. O akşam Peder Luigi Siddhartha'yı arayıp planlarının tıkır tıkır işlediğini söyledi. Otoban direnç göstermemiş, teklifi hemen kabul etmişti.

Müzayededen birkaç gün önce Siddhartha, Peder Luigi'ye Otoban'ın imzalaması gereken bir belge verdi; bu belgeye göre kahramanımız tüm koleksiyonunu oğluna bırakıyordu. Otoban belgeyi müzayedenin gerçekleşeceği pazar günü, kilisenin kutsal eşya odasında kendisine başlaması için haber verilmesini beklerken imzaladı. Bu imzayla tüm hayatını Siddhartha'ya teslim ettiğini biliyor muydu, emin değilim. Bunca zamandır kafa yoruyorum bu olaya; bana kalırsa bir şekilde biliyordu. Bu, tüm parçaları müzayede ile satışa sunduktan sonra Otoban'ın doğrudan Siddhartha'nın gözlerine bakıp da hafif alaycı bir tavırla son parça olarak kendisini sunmasını ve, "Dişlerim için açılışı kim yapmak ister?" diye sormasını da açıklar.

Sonrasında yaşananlara dair farklı farklı yorumlar mevcut. Birine göre, genç Siddhartha babasını müzayedeyle satın aldıktan sonra narkozla bayılttı ve zavallı Otoban derin ve süresiz bir uykuya daldıktan sonra onu bir dişçiye götürüp kıymetli dişlerini çektirdi. Başka birine göre müzayedenin ardından baba oğul hesaplaşmak üzere bir bara gitti, kör kütük sarhoş oldu ve Siddhartha babasını arabaya götürmeye çalışırken Otoban o kadar çok düştü ve ağzını burnunu asfalta öyle çok çarptı ki dişlerini kaybetti. Her ne kadar Otoban bana hiçbir zaman o gün gerçekte neler olduğunu anlatmak istemediyse de (kim bilir, belki de tam hatırlamıyordu bile), ben birinci versiyonun doğru olduğunu, yani o gaddar dişçilerin kendilerinden de gaddar olan Siddhartha'nın emriyle Otoban'ın dişlerini çektiğini düşünüyorum.

Kesin olan bir şey varsa o da müzayede akşamında Siddhartha'nın, babasını küratör olarak çalıştığı galerinin sergi salonlarından birine götürdüğüdür; zira kayıtlı görüntüleri mevcut. Daha doğrusu şöyle anlatayım: Siddhartha Otoban'ı dört duvarında video enstalasyonu olan ve videoların her birinde seyirciyi, ara ara göz kırpmak yahut iç geçirmek dışında mutlak bir kayıtsızlık ve isteksizlikle izleyen birer palyaço bulunan bir odaya bir patates çuvalı misali fırlatıp attı; meşhur sanatçı Ugo (-h'siz) Rondinone'ye ait, bir parça korkutucu fakat oldukça etkileyici bir çalışmaydı bu aslında. [resim 5].

Babasını Rondinone'nin katatonik palyaço enstalasyonuyla baş başa bıraktıktan sonra Siddhartha, galerinin görsel-işitsel güvenlik cihazlarının bulunduğu odalardan birine girdi ve hoparlör sistemlerinden birini kullanarak babasıyla uzaktan iletişim kurdu. Lafın gelişi iletişim diyorum, yoksa Siddhartha'nın yaptığı, babasına elinden gelen en iyi şekilde eziyet etmekten başka bir şey değildi.

Gelgelelim kahramanımız sağlam adamdı. Eğilip bükülmez Otoban nihayet, bu olayı anlatırken tanımladığı üzere, "hayaller odasından" çıkacak gücü topladığında bir bisiklete atladı ve sabahın ilk ışıkları altında o efsanevi Sonora Oriente Sokağı'na doğru pedal çevirdi.

Yollarımız orada kesişti işte. Meksiko yollarına düşmeden önce, mahalleye taşındığımdan beri her sabah yaptığım üzere, Las Explicaciones'te kahvaltı ediyordum. Otoban yanıma gelip benimle pek de anlam veremediğim ama büyüleyici bir sohbete girişti ve nihayetinde de kalacak yer karşılığında beni bu diş otobiyografisini yazmaya ikna etti.

Otoban kararlı, fakat her şeyden öte şanslı bir adamdı. Altı hafta boyunca bütün mahalleyi bisikletle dolaştıktan, ister yakından ister uzaktan, tanıdığı herkesle konuşup bir zamanlar *El*

Economista'da astroloji yazıları yazan mistik ve bilge münzevi Julián Herbert'i sorguladıktan sonra nihayet aradığı cevabı az çok buldu. Herbert ona, tarif ettiği dişleri Morelos Yolu'ndaki fabrikanın yanında bir sanat galerisinde gördüğünü söylemişti. Otoban öfkeden deliye döndü ve birkaç gün sonrasında, kendi hür iradesiyle Pensadores Mexicanos Caddesi'ndeki "Armería El Búho" adlı silah tamirhanesinin [resim 6] yanında bulunan Adsız Nevrotikler grubuna katıldı. Otoban'ın burada geçirdiği sayılı günler ilkin olumsuz, ardından olumlu sonuç verdi. Orada emektar bir sendika lideriyle tanıştı; Elvis, üçüncü toplantılarında, Otoban'ın hikâyesini dinledikten sonra, Otoban'ı kesinlikle nevrotik falan değil, bilakis dürüst, akıl ve ruh sağlığı gayet yerinde bir adam olduğuna ve orospu çocuğu, şımarık oğlunun malını mülkünü elinden aldığına ikna etti. Otoban hakkının korunduğunu hissetti. Elvis onu harekete geçmeye teşvik etti. Sonrasında da zaten Otoban bana gelip dişlerini almaya gideceğimizi söyledi - galerinin ortasında bir sanat eseri misali sergilenen dişlerden söz ediyorum. Otoban'ın dişlerini yeniden gördüğünde mutluluktan nasıl da kişnediğini anlatsam mı, bilemiyorum. Ve hemen ardından ettiği dans -yumruk yaptığı ellerini göğsünde birleştirmişti, kalçasını bir sağa bir sola kıvırıyordu- bir ölüyü bile gülümsetirdi.

Otoban dişlerini yeniden taktırmamaya karar verdi ama eski bir arkadaşı olan dişçi Luis Felipe Fabre'den kendisine bu dişlerden bir takma diş yapmasını istedi. O günden sonra da o dişleri yarı taktı. Yani bir taktı, bir çıkardı. Fakat Otoban, dişleriyle yaşama sevincini ve kendine olan saygısını geri kazandı.

Aradan aylar geçtikçe, son derece becerikli ve yaratıcı bir adam olan Otoban dişleri ne zaman hafif yerinden oynasa bunu fırsat bilip onları tamamen çıkarır oldu. Flamenko yaparken kastanyet çalan Sevillalılar misali dişlerini eline alıp tıngırdatmaya başlıyor, bazense dişleri konuşturuyor, onlara şarkı söyle-

tiyor yahut bir zamanlar koleksiyonunu oluşturan objelere dair büyüleyici hikâyeler anlattırıyordu. Her seferinde daha da çok insan geliyordu onu izlemeye. Hepsi de mekândan Otoban'ın takma diş gösterisiyle ve anlattığı muazzam hikâyelerle büyülenmiş halde çıkıyordu. İşte bu gösterilerden birinde, "Jefe de Jefes" adlı barda [resim 7] şarkıcı Juan Cirerol'la tanıştı. Otoban genç Cirerol'un kendisine Meksiko'da, Zona Rosa'daki bir Kore lokantasında, büyük depremden hemen sonra dinlediği bir şarkıcıyı anımsattığını düşündü. Cirerol'un gösterisi bittikten sonra Otoban yanına gidip kendisini 1985 dolaylarında, Zona Rosa'da dinlediğini söyledi. Gururu okşanan genç Cirerol o sene doğduğunu, dolayısıyla da Otoban'ın kendisini izlemesinin mümkün olamayacağını söyledi. "Ee, tamam işte," dedi Otoban o yürek ısıtan gülümsemesiyle.

Hemen arkadaş oldular. Cirerol'un menajerinin deyimiyle şarkıcı ve Otoban, "Platon'un kanatlı at cennetindeki ikiz ruhlar" misali bulmuştu birbirini. Bir süre, meşhur *The Highwaymen*'den esinlenerek, *Yeni Highwaymen* olarak birlikte sahne aldılar ve Cirerol'un iki idolünün, Willie Nelson'la Johnny Cash'in şarkılarını çaldılar. Onları önce o klasik *Highwayman*'i, ardından da -şimdilerin popüler şarkısı- *Biliyorsun metamfetamin seviyorum*'u söyledikleri gece dinledim; muhteşem bir düetti doğrusu.

Juanito Cirerol'un desteğiyle Otoban usta bir şovmene dönüştü. Çok kısa bir sürede işleri, bu gece eğlencelerinden birinde, genç bir girişimci olan Lic. Javier Rivero ile tanışıp Morelos üzerinde kendisine bir mekân alabilmesini sağlayacak kadar iyi gitti. Birlikte bir iş kurarak "The Secret of Night" adlı bir yer açtılar. [resim 8]. Otoban henüz daha müzayede sanatını öğrenirken geliştirdiği alegorik yöntemini işte bu "The Secret of Night" adlı mekânda pratiğe dökme şansı yakaladı. Otoban'a olan saygımdan meslek sırlarını ifşa etmem mümkün değil ama alego-

rik müzayededede objelerden çok onlara anlam ve değer katan hikâyelerin satıldığını söyleyebilirim. Objeler de değerlendiriliyor elbette ama sadece şöyle bir lafı ediliyor, müzayedenin odak noktası değiller, öyle diyeyim. Otoban'a göre alegorik müzayedeler, "dünyayı şu anki halinden, yani tarihin çöplüğü olmaktan kurtaracak post-kapitalist, radikal geri dönüşüm müzayedeleri" idi.

Hayatının son haftalarında Otoban takma dişlerini kullanarak takipçilerine unutulmayacak anlar yaşattı, muazzam gösterilere imza attı. Lafa hep aynı şekilde giriyordu: Adım Otoban, dünyanın en iyi müzayedecisiyim. İki kadeh rom içtikten sonra Janis Joplin taklidi yapabilirim. Tıpkı Kristof Kolomb gibi bir yumurtayı masanın üstünde dikine durdurabilirim. Kısmet kurabiyesi yorumlayabilirim. Japonca sekize kadar sayabilirim: ichi, ni, san, shi, go, roku, shichi, hachi. Sırtüstü yüzebilirim.

Otoban'ın son aylarda düzenlediği tüm müzayedeler arasında en güzeli, dişlerini geri aldığımız gece satışa sunulacak objeleri bizzat kayda geçirdiğim "Ecatepec Alegorileri" serisiydi. Satışa sunulan tüm objeler ve tüm hikâyeler satıldı. Bu, aynı zamanda Otoban'ın son müzayedesiydi.

Daha çok Otoban olarak tanınan Gustavo Sánchez Sánchez işlettiği mekânın yanındaki Motel Morelos'ta [resim 9] kalp krizinden öldü; yanından üç güzel kadın vardı ve hemen öncesinde, seyircinin isteği üzerine sahneye yeniden çağrıldığında şarkıcı Janis Joplin'in *Oh Lord, Won't You Buy Me a Mercedes Benz*'ini muazzam bir şekilde yorumladığı, şahane bir alegorik müzayede düzenlemişti. Öldüğü yatağın başucundaki komodinde oğluna yazdığı bir not bulundu:

> Başına dert açtıysam
> Ve hapse düşmene sebep olduysam affet beni.
> Galeriden alınan eşyalardan dolayı seni suçlayacaklarını bilmiyordum.

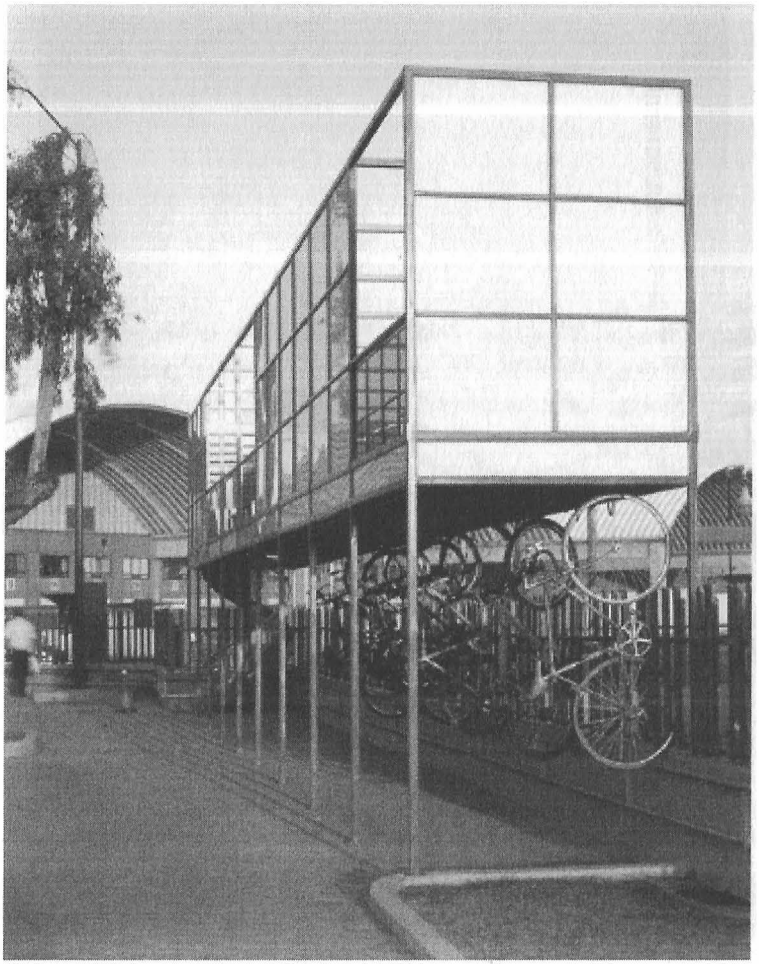
Kötü bir baba olduysam da affet.

Sorumluluklarımı yerine getiremedim ama koleksiyonum sende kalabilir, kim bilir nereye koydun...

Sana bir de dişlerimi, Marilyn'in dişlerini bırakıyorum.

Zaten gerçek değiller.

Otoban'ın vasiyeti üzerine Perro, yatağın başucundaki komodinde, içinde takma dişlerin olduğu bir bardak suyun altına bırakılmış mektubu oğlana ulaştırdı. Perro'yla beraber Otoban'ın küllerini Rüzgârlı Güzel Pachuca kasabasındaki bir refüjde bulunan fiberglas dinozorların [resim 10] ayaklarına serpiştirdik.

Gower Bisiklet Parkı © Francisco Kochen

Resim 1:
"Ne zaman bisiklete binen bir yetişkin görsem
insanlığa dair umudum artıyor."

– H.G. Wells

Disneylandia © Guía Roji

Resim 2:
"Kendi başına nahoş ya da vasat objelerin taklitleri çoğu zaman hoşnutluk uyandırır."

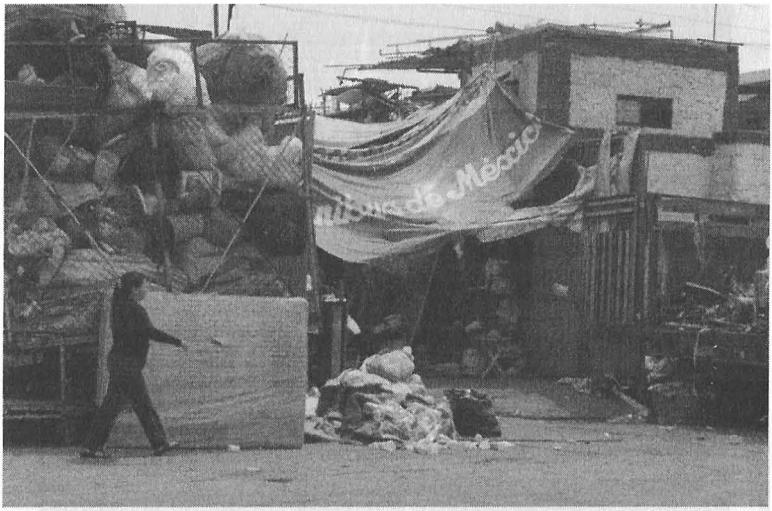
– William Hazzlitt

Otoban'ın Evi © Valeria Luiselli

Resim 3:
"Disneyland, diğer her şeyin gerçek olduğuna inanalım diye hayal ürünü olarak sunulur bize."

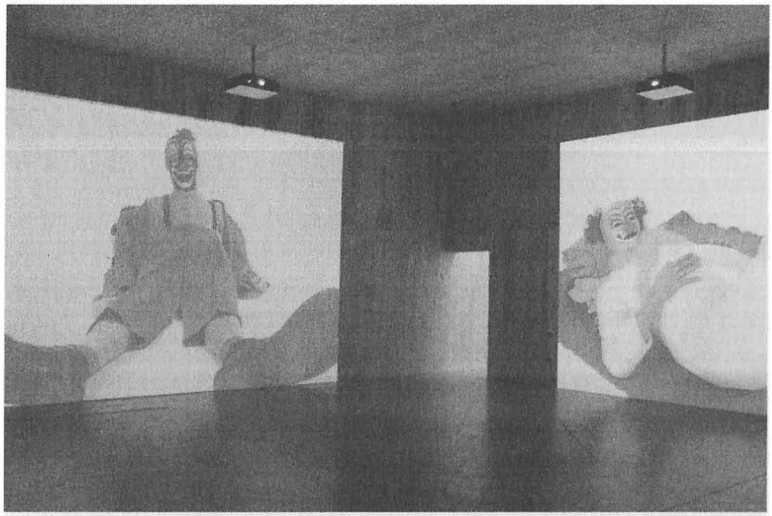
– Jean Baudrillard

Ecatepec Hurdalığı © Javier Rivero ve El Perro

Resim 4:
"İspanyolca bize atalarımızın bıraktığı, en ufak bir şekilde zarar görmesine izin vermeden sahip çıkmamız gereken eski bir gelinliktir, gelgelelim eski gelinlikler bizi birer iskelet gibi göstermekten başka işe yaramaz. Kesip de yerine gömlek dikmek, onları naftalinler arasında saklamaktan çok daha iyidir."

– Jorge Ibargüengoitia

Ugo Rondinone, Buradan Nereye Gidiyoruz © Jumex Koleksiyonu

Resim 5:

"Fancioulle, Sanat'ın baş döndürücü gücünün uçurumun dehşetine perde çekmede diğer her şeyden daha kuvvetli olduğunu görmemi sağladı; dehanın bir mezarın kıyısında dururken dahi komedi oynayabileceğini, üstelik öyle bir coşkuyla yapar ki bunu, mezarı görmez hale gelir, bir Cennet'tedir adeta ve orada herhangi bir ölüm yahut yıkım fikrine yer yoktur."

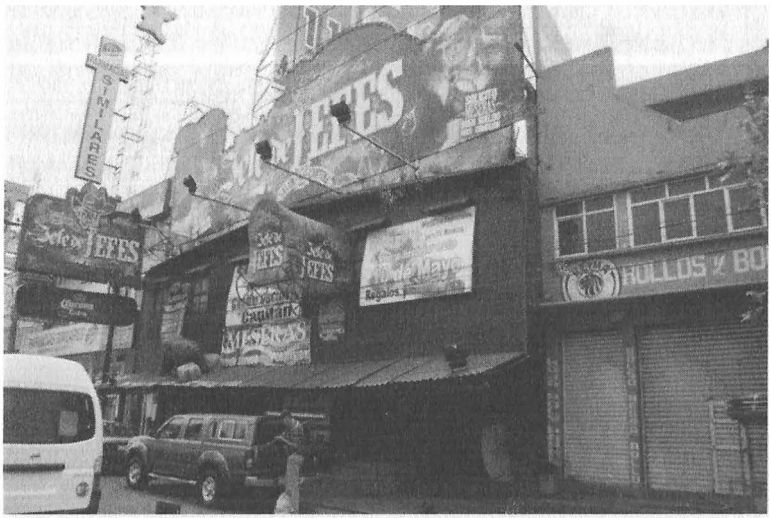
– Charles Baudelaire

Adsız Nevrotikler ve Silah Tamirhanesi © Javier Rivero ve El Perro

Resim 6:
"Sinir zafiyeti / ilk eserlerimle kazandığım bir yetenektir bu."

– Rubén Darío

Jefe de Jefe © Javier Rivero ve El Perro

Resim 7:
"Yumurtadan yeni çıkan pek çok tavuk
şimdiden kafa tutuyor horoza."

– Los Tigres del Norte.

The Secret of Night © Javier Rivero ve El Perro

Resim 8:
"Orijinallik makul bir taklitten başka bir şey değildir;
en orijinal yazarlar hep birbirlerini taklit etmiştir."

– Voltaire

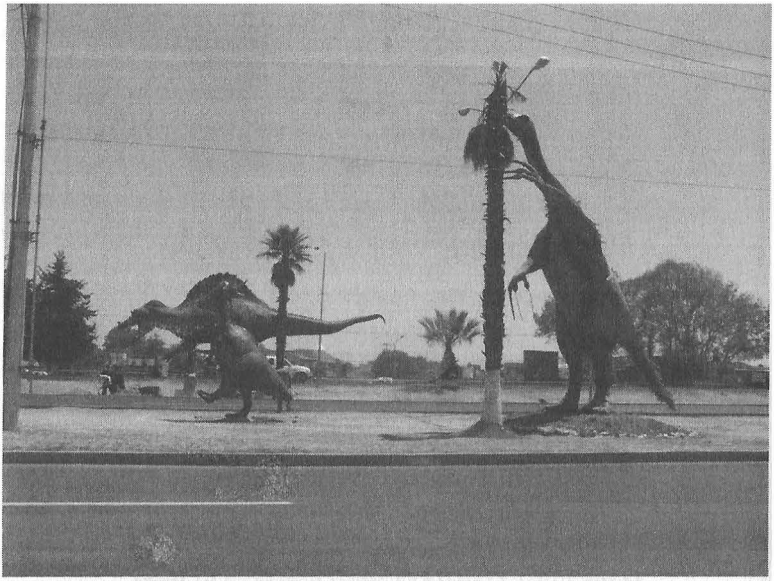

Motel Villas Morelos © Javier Rivero ve El Perro

Resim 9:
"Gerçekten de insanın bir erkeğe olan muhabbeti büyük ölçüde ayrılışındaki zarafete bağlıdır."[9]

– Sei Şonagon

9 Sei Şonagon, *Yastıkname*, Metis Yayınları. (Çeviri: Kitap Çeirmenleri Girişimi.)

Pachuca Refüjü, Fiberglas Dinozorlar © Javier Rivero ve El Perro

Resim 10:
"Giderken hiçbir şey götürmeyeceksin ki yanında."

– José María Napoleón

SONSÖZ

Bu kitap bir işbirliğinin ürünüdür. 2013'ün Ocak ayında, Meksiko'nun dışında yer alan metruk Ecatepec'teki Galería Jumex'ten *El cazador y la fábrica* sergisinin küratörleri Magali Arriola ve Juan Gaitán benden sergi kataloğu için bir metin kaleme almamı istedi. Serginin amacı ve benim sergiye müdahil olma nedenim galeri ve, daha geniş bağlamda, galerinin bir parçasını oluşturduğu Ecatepec arasındaki bağlantıya -yahut bağlantı noksanlığına- dikkat çekmekti.

Dünyadaki en önemli ve en büyük çağdaş sanat koleksiyonlarından biri olan Jumex Koleksiyonu yine Ecatepec'te bulunan Jumex Meyve Suyu Fabrikası tarafından maddi olarak desteklenmekte. Doğal olarak bu iki dünya arasında büyük bir uçurum var: Galeri ve fabrika; sanatçılar ve işçiler; sanat eserleri ve meyve suları. Bunlar arasında nasıl bir köprü kurabilirdim acaba? Edebi bir metin, arabulucu rolü üstlenebilir miydi? Sanat dünyasına şöyle bir değinen, en temelde fabrika hayatına odaklanan alegorik bir metin yazmaya karar verdim. Gelgelelim fabrika ve işçiler hakkında yazmaktan çok onlar *için* yazacaktım. Böylece, işçilerin okuyabilmesi için, her hafta kitabın bir bölümünü teslim etmeyi önerdim.

19. yüzyılın ortalarında, Küba'da, "tütün fabrikası okutmanlığı" gibi tuhaf bir meslek baş göstermişti. Bu fikir, Küba'daki sigara ve puro fabrikalarında başka şeylerin yanı sıra kitap okuma uygulaması gazeteci Nicolás Azcárate'ye mal edildi. Kölelik karşıtı olan Azcárate, biteviye biçimde aynı hareketleri ve aynı işi yapmanın sıkıcılığını azaltmak için bir okur-işçinin, mesai sırasında diğer işçilere yüksek sesle kitap okumasını öneriyordu. Başta en sevdikleri yazarlar Emile Zola ve Victor Hugo'ydu, gelgelelim, ara ara İspanya tarihi üzerine kalın mı kalın kitaplara da katlanmaları gerekiyordu. Tütün fabrikası okutmanlığı çok başarılı oldu, hatta bu pratik bir süreliğine diğer Latin Amerika ülkelerinde bile uygulandı. Aşağı yukarı bu uygulamanın başladığı zamanlarda, modern tefrika romanı ortaya çıktı. 1836'da Fransa'da Balzac'ın *Evde Kalmış Kız*'ı, İngiltere'de Dickens'in *Bay Pikvik'in Maceraları* yayınlandı. Ucuz fasiküller halinde basılan bu tefrika romanları edebiyat eserlerinin normalde ulaştığından çok daha büyük kitlelere ulaştı. Ben de, *Dişlerimin Hikâyesi*'nin yazımında tütün fabrikasındaki uygulamayla fasiküller halinde yayımlanan -ucuz ve erişilebilir- tefrika romanı formatını birleştirmeye karar verdim. Diğer bir deyişle, meyve suyu fabrikası işçilerinin yüksek sesle okuyabilecekleri, her hafta bir bölümü yayınlanan süreli bir roman yazacaktım.

Jumex Koleksiyonu ekibi en başından itibaren oldukça hevesli ve destekleyici bir tavır sergiledi; fasiküllerin basılması, fabrikaya dağıtımı ve işçilere yüksek sesle okunması hep onlar sayesinde gerçekleşti. Ben ilk partiyi teslim ettikten sonra her hafta yazdıklarımı okumak ve tartışmak üzere toplanan küçük bir okuma grubu oluştu. Ayrıca yüksek sesle yapılan bu okuma seansları kaydedilip her hafta bana gönderiliyordu; böylece yazdığım metinleri işçilerin ağzından dinlemekle kalmıyor, yaptıkları yorumları, getirdikleri eleştirileri de duyma şansı elde

ediyordum. Yapılan yorumlar doğrultusunda bir sonraki hafta teslim edeceğim metni kaleme aldım. Birkaç ay böyle geçti.

Tüm bu süreç boyunca ne işçiler beni gördü ne de ben onları. Onlar benim yazdıklarımı okuyor, bense onların söylediklerini dinliyordum. Koleksiyonun iki üyesi, genç küratör ve şoför Perro, fabrikanın çevresini ve galeride sergilenen birkaç eserin fotoğrafını çekmeme yardımcı oldu. Şayet bir formül verebilecek olsaydım, şöyle bir şey olurdu herhalde: Dickens + MP3 + Balzac + JPEG.

Bu kitapta anlatılan pek çok hikâye işçilerin benim haftalık metinlerim üzerine yaptıkları gayrıresmi sohbetler sırasında birbirlerine anlattıkları anekdotlara dayanıyor; fakat isimleri ve mekânları değiştirdim. İşçilerin yazdıklarım üzerine yürüttüğü tartışmalar yazım sürecinde belirleyici bir rol oynadı. Akıllarındaki temel soru sanat eserlerinin nasıl değer kazandığıydı, kitabın temel meselesi de bu zaten. Tabii burada mevzubahis, galeride sergilenen eserler ve bir şekilde satın alınan kendi emekleri. Gelgelelim ben bu soruyu, çok daha genel bir anlamda ele alıyorum: Bir söylem, belli bir obje üzerinde ne gibi bir rol oynar ve yaratıcısının omuzlarına nasıl bir yük bindirir? Bu kitabın asıl amacı, objeleri onlara değer ve itibar sağlayan bağlamdan uzaklaştırmak ve bunun anlam ve anlamlandırma bakımından onları nasıl etkilediğini görmektir. (Tersine işleyen bir tür Duchamp prosedürü.)

Gösterdikleri tüm fedakârlıklardan ve tüm yardımlarından dolayı Jumex fabrikası çalışanlarından Evelyn Ángeles Quintana'ya, Abril Velázquez Romero'ya, Tania García Montalva'ya, Marco Antonio Bello'ya, Eduardo González'e, Ernestina Martínez'e, Patricia Méndez Cortés'e, Julio Cesar Velarde Mejía'ya ve David León Alcalá'ya teşekkür ederim.

YEDİNCİ KİTAP

DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Yayınevinde stajyerlik yaptığım sırada hayranı olduğum Valeria Luiselli'nin yeni kitabındaki bilgilerin doğruluğunu irdeleme ve araştırma fikri beni çok heyecanlandırdı. Çok geçmeden, *Dişlerimin Hikâyesi*'nin doğruluğu kanıtlanacak bir ifadeler toplamından ziyade yeni bir çerçeveye oturtulmuş bir anlatı derlemesi olduğunu fark ettim; bir adamın dişlerinin hikâyesini anlatmak üzere bir araya toplanmış blog yazıları, Latince ve Rusça alıntılar, bilmeceler, hazırcevap sohbetler, şarkı sözleri, fotoğraflar ve hikâyelerle dolu muazzam bir palimpsest. Yayınevinde öğrendiklerim bir yana, Pachuca'nın rüzgârlı bir belde olduğu ve papağanların gerçekten kahır çekebildiği gibi bilgileri hiç unutmayacağım.

– Aoife Roberts, Doğrucubaşı

HİKÂYE
(GİRİŞ, GELİŞME, SONUÇ)

Gottlob Frege'nin adının yazımı doğru mudur? Alıntı doğru mudur ve doğru aktarılmış mıdır?

Evet. Evet. Evet.

Kaynak: Gottlob Frege'nin Felsefi Metinlerinden Çeviriler; editörler: Peter Geach ve Max Black, Basil Blackwell Oxford 1960.

Solón Sánchez Fuentes gerçek bir kişi midir? Adının yazımı doğru mudur?

Evet. Evet.

Kaynak: http://www.clubcultura.com/clubliteratura/clubescritores/carlosfuentes/index.htm

Kristof Kolomb'un bir yumurtayı masanın üstünde dikine durdurduğuna dair meşhur bir anekdot var mıdır?

Evet.

Kaynak: Girolamo Benzoni (1565), Historia del Mondo Nuovo; Venedik.

Kolomb'un Amerika'nın önünde sonunda keşfedileceğine, bu işin zor olmadığına dair aldığı bir eleştiriye yanıt olarak kendisini eleştirenlerden yumurtayı masada dik olarak durdurmalarını istediğine dair meşhur bir anekdot var. Hiçbiri başaramaz bunu, böylece Kolomb yumurtayı alır, ucunu masaya hafifçe vurarak yassılaştırır ve kırık kısmı masaya yerleştirerek yumurtanın dikine durmasını sağlar.

Japonca'da birden sekize kadar rakamlar *ichi, ni, san, shi, go, roku, shichi, hachi* diye mi gider?

Evet.

Kaynak: Japonca Ders Kitabı yahut sözlük.
ichi, ni, san, shi, go, roku, shichi...

Pachuca gerçek bir yer midir? Yazımı doğru mudur? *Rüzgârlı Güzel Kasaba* olarak mı bilinir?

Evet.

Kaynak: Meksika Turizm Bakanlığı resmi internet sitesi: http://www.visitmexico.com/en/hidalgo_city (10/22/14 tarihinde ziyaret edildi)
"La Bella Airosa"

Natal Diş tıbbi bir olgu mudur? Kafkas ırklarında "çok da sıra dışı olmadığı" doğru mudur?

Emin değilim: Kitabın hangi zamanda geçtiğine bağlı, gelgelelim eser belli bir zamanda geçmiyor.

Kaynak: Natal Teeth: Review of the Literature and Report of an Unusual Case, Dr. Esther Goldenberg Birman, Faculdade de Odontologia, Universidade de São Paulo, sp, Brasil.

Massler ve Savara'nın 1950 yılında getirdikleri öneriye dek bu dişler için kongenital, fötal, hatta prematüre diş terimleri kullanılırdı. Şimdiyse yaygın olarak natal, şayet doğumu izleyen sürede görülüyorsa neonatal olarak tanımlanıyor ve dudak-damak yarığıyla ilişkilendiriliyor. Bakınız: Natal and Neonatal teeth, Jessie Bodenhoff and Robert J. Gorlin, pediatrics Vol. 32 No. 6 December 1, 1963. pp. 1087 -1093.

Ecatepec'in yazımı doğru mudur?

Evet.

Bay Cortázar gerçek bir kişi midir? Tetanostan mı ölmüştür?

Evet. Hayır.

Kaynak: Paris Review dergisi, N o.83, Jason Weiss söyleşisi

Julio Cortázar Arjantinli bir roman yazarıydı. 1984 yılında Paris'te lösemiden öldü, gerçi kimi kaynaklar, bir kan nakli sırasında kaptığı virüs yüzünden AIDS'den öldüğünü iddia eder.

Papağanlarda depresyona rastlanır mı?

Evet.

Kaynak: http://www.aquaticcommunity.com/macaws/

Kuşlarda ve papağanlarda tüy dökülmesi, iştah kaybı yahut güçten düşme gibi fiziksel depresyon belirtileri görülür. Papağanlar zeki, meraklı ve sosyal hayvanlardır.

İnsan, üst ve alt dişleriyle tırnağının ucunu ayırabilir mi?

Evet.

Acapulco Körfezi Pachuca'dan arabayla gidilecek mesafede midir?

Evet.

Kaynak: Arabayla beş buçuk saat uzaklıkta, dolayısıyla olay örgüsüne oturuyor. (Acapulco Körfezi Pachuca'nın 469 km güneyinde yer alır.)

Pachuca hep yağmurlu mudur?

Evet.

Morelos üzerinde bir meyve suyu fabrikası var mıdır?

Evet.

Kaynak: Jumex'in genel merkezi Ecatepec'tedir! Ayrıca fabrikanın içinde seçkin bir sanat galerisi yer alır.
https://www.fundacionjumex.org/es/fundacion/coleccion

José María Napoleón diye bir şarkıcı var mıdır?

Evet.

Kaynak: https://itunes.apple.com/us/artist/jose-maria-napoleon/id6593323

José María Napoleón: Meksikalı şarkıcı ve bestekâr.

Pastörize Operatörlüğü diye bir meslek var mıdır?

Evet.

Kaynak: http://foodscience.psu.edu/workshops/pasteurizer-operators-workshop

İş ilanlarına bakılırsa pek çok şirket pastörize operatörü arıyor. Ayrıca Penn State Üniversitesi'nde bu dalda çalışmak isteyenlere bir eğitim de verilmekte.

Panik atak soluğun tamamen kesilmesine yol açabilir mi? Panik atan geçiren biri "mosmor" kesilebilir mi?

Hayır.

Kaynak: Boğazınızda hafif bir düğümlenme hissetseniz de panik atak sırasında boğazın büsbütün tıkanması söz konusu değildir. Bu tıkanma hissi psikolojik bir semptom olabildiği gibi tüketilen besinlere bağlı olarak ani asit salgılanması sonucunda yemek borusunda oluşan rahatsızlıktan da kaynaklanabilir.

Ulusal Üniversite diye bir üniversite var mıdır? Bu üniversitede Felsefe ve Edebiyat Bölümü var mıdır?

Evet.

Kaynak: http://www.filos.unam.mx/

Tongolele gerçekten yaşamış biri midir? Altmışlı yıllardan bir şarkıcı mıdır? Kendine has bir dansı var mıdır?

Evet. Evet. Evet.

Kaynak: 'The 1940s: A Golden Age of Cinema?' *The Cambridge History of Latin America*, Cilt 10, editör, Leslie Bethell, sayfa 475.

Yolanda Tongolele Montes.

Dans grupları isimlerini gerçek gruplardan mı almıştır? Düşen İkarus, Alternatif Boyut, Kozmik Irk, Açık Alan.

Hayır.

Kaynak: José Vasconcelos, *La Raza Cósmica* (Mexico D.F., Espasa Calpe, S.A., 1948), 47-51.

Kozmik Irk, 1929 yılında başkanlık seçimlerinde aday olmuş Meksikalı filozof José Vasconcelos tarafından kaleme alınmış tartışmalı makalenin başlığıdır.

Listede adı geçen tüm yazarlar deneme yazarı yahut şair midir? İsimleri doğru yazılmış mıdır? Bay Michel de Montaigne, Bay Rousseau, Bay Chesterton, Bayan Woolf...

Evet.

Gaius Suetonius Tranquillus *On İki Caesar'ın Yaşamı* adlı bir eser yazmış mıdır?

Evet.

Kaynak: http://www.gutenberg.org/files/6400/6400-h/6400-h.htm

19 Eylül 1985'te Meksiko şehrinde deprem olmuş mudur?

Evet.

Kaynak: Amerika Ticaret Bakanlığı, Ulusal Okyanus ve Atmosfer İdaresi veritabanı

19 Eylül 1985'te Meksiko'nun Pasifik kıyısında 8.1 şiddetinde bir deprem oldu. Hasarın en yoğun olduğu bölge merkez üssünün 350

kilometre uzağındaki 25 kilometrekarelik alandı. Merkez üssünün bu kadar uzağında böylesi büyük bir hasar görülmesinin nedenlerinden biri de Meksiko'nun jeolojik yapısı ve tarihçesidir. 18 milyonluk nüfustan yaklaşık 10 bin kişi ölmüş, 50 bin kişi yaralanmıştır.

Julian Herbert bu depremi öngörmüş müdür? Herbert'in *El Economista* gazetesine yazan bir astrolog olduğu doğru mudur?

Hayır.

Kaynak: Julian Herbert ne herhangi bir Ecatepec gazetesinde yazar ne de bir astrologdur; çağdaş bir şair ve yazardır kendisi.

Meksiko'da Kore Mahallesi var mıdır? Varsa Zona Rosa'da mı yer alır?

Evet. Evet.

Kaynak: http://www.themijachronicles.com/2009/08/exploring-mexico-citys-korean-markets/

Kore Mahallesi'ne metroyla ulaşmak mümkün müdür?

Evet.

Kaynak: Metro haritasına göre Insurgentes ve Sevilla durakları Zona Rosa'da yer alıyor. http://mexicometro.org/

Meksiko'da Balderas adında bir metro durağı var mıdır?

Evet.

Kaynak: http://mexicometro.org/

Londres Caddesi'nde Hair Charisma adında bir berber salonu var mıdır?

Evet.

Kaynak: http://www.timeoutmexico.mx/df/compras-estilo/hair-charisma

Birbirinden farklı müzayede yöntemleri var mıdır? Yushimoto Yöntemi onlardan biri midir? Başka bir deyişle kitapta bahsi geçen yöntemler gerçeklere mi dayanmaktadır?

Hayır.

Kaynak: Kurmaca!

Missouri Mezat Okulu diye bir yer var mıdır?

Evet.

Kaynak: http://www.auctionschool.com/

Evet, burası 1905 yılında kurulmuş ama eğitim bursu verilmiyor ve ortalama bir kurs aşağı yukarı on gün sürüyor.

Leroy Van Dyke adında bir country şarkısı var mıdır?

Evet.

Kaynak: http://www.leroyvandyke.com/

Evet! Kendisi hem bir country şarkıcısı hem de müzayedeci.

Van Dyke'ın şarkı sözleri kurmaca mıdır? *What Am I Bid* diye bir film var mıdır?

Evet.

Kaynak: http://www.leroyvandyke.com/

Portales adlı muhitin yazımı doğru mudur?

Evet.

Little Havana Miami'de midir? Orada bir karaoke bara gitmiş olabilirler mi?

Evet.

Kaynak: Little Havana aynı zamanda Latin Mahallesi olarak da bilinir ve gece kulüpleriyle nam salmıştır.

Marilyn Monroe sigara içiyor muydu? (Takma dişleri sarartacak kadar?)

Evet.

Kaynak: *Boksörün Aşkı*'nda (1950) ve *Niagara*'nın (1953) açılış sahnesinde sigara içer.

Miami Sun gerçek bir gazete midir?

Hayır.

Kaynak: Güney Florida'da en çok okunan gazete *The Sun Sentinal*'dır, ardından *The Miami Herald*'ve *The Miami Sun Post*gelir. *Miami Sun* diye bir gazete yoktur.

İKİNCİ KİTAP

HİPERBOLİK

Kitap isimleri (bölüm başlıkları) 23 numaralı sayfada yer alan müzayede çeşitleriyle örtüşüyor mu?

Evet.

Campeche diye bir şehir var mı? "Campeche, Paris'i havada karada ezer geçer."

Evet.

Kaynak: http://whc.unesco.org/en/list/895

Santa Apolonia Kilisesi nerededir? Ecatepec'te mi? Peder Luigi Amara adında bir rahip orada görev yapmış mıdır?

Hayır. Hayır.

Kaynak: http://www.thecatholicdirectory.com adresine bakılırsa Ecatepec'de Santa Apolonia Kilisesi yok. Santa Apolonia dişçilerin koruyucu azizidir.

John Lennon'un Dot Jarlett adında bir kâhyası olmuş mudur?

Evet.

Omega Müzayede Evi diye bir yer var mıdır, varsa John Lennon'un dişleri orada mı satılmıştır?

Evet.

Kaynak: http://www.rollingstone.com/music/news/john-lennons-tooth-sells-for-more-than-31-000-at-auction-20111106

Evet! Böyle bir yer gerçekten de var! Diş 2011 yılında 31,200 dolara satılmıştır.

İmparator Pertinax gerçekte yaşayış bir kişi midir ve 193 senesindeki ölümünün ardından muhafız kıtası Roma İmparatorluğu'nu satmış mıdır?

Evet. Evet.

Kaynak: Historia Augusta, Pertinax'ın Yaşamı.

Atole diye bir içecek var mıdır? Magalita'nın tezgâhı gerçekten var mıdır? Peki atole insanın sakalını pembeye boyayabilir mi?

Evet. Evet. Evet.

"Göze göz, dişe diş" alıntısına ve kutsal kitapta hangi bölümde yer aldığına bak.

Evet.

Kaynak: Mısırdan Çıkış 21:24.

2 Numaralı Parçanın Mübalağası: Augustinus. Bunun gerçek bir kişiye dayanma ihtimali var mı? "Retorik öğrencisi bir gence?"

Evet. Evet.

Kaynak: Evet, böyle bir aziz var!

İtiraflar adında meşhur bir kitap yazmış mıdır?

Evet.

Kaynak: http://www.gutenberg.org/files/3296/3296-h/3296-h.htm

Diş ağrısı çekiyor muydu?

Emin değilim.

3 Numaralı Parçanın Mübalağası: Petrarca'nın asıl adı Francesco Petracco mudur?

Evet.

İtalyan hükümetinin ölümünün 700. yılında Petrarca'nın mezarını açtığı doğru mudur? Kemiklerin bir kadına ait olduğu düşüncesi infial yaratmış mıdır?

Evet.

Kaynak: http://www.theguardian.com/world/2004/apr/06/research.italy

Petrarca "fevri, keskin zekâlı ve şehvet düşkünü" bir adam mıydı?

Emin değilim.

Kaynak: Bu konuda kesin bir bilgiye ulaşmak güç.

Ön diş uzunluğuyla libido arasında bir bağ var mıdır?

Emin değilim.

Kaynak: Bu konuda bulabildiğim kaynaklar pek de güvenilir olmayan tuhaf internet siteleri.

Petrarca, Laura de Noves'i taciz etti mi? Laura de Noves meşhur Kont Hugues de Sade'ın eşi miydi? "Alımlı ve saygılı" mıydı?

Evet.

Kaynak: Kont Hugues de Sade'la evliydi ve Petrarca'nın *Canzoniere* adlı yapıtında bahsi geçen Laura olması muhtemel : http://petrarch.petersadlon.com/letters.html

4 Numaralı Parçanın Mübalağası: Montaigne çiğ beslenmeyi mi tercih ederdi? Sevdiği tek şey kavun muydu?

Evet.

Kaynak: De L'Experience'da, "*Je ne suis excessivement desireux ny de salades, ny de fruits, sauf des melons*" (Kavun dışında salataya ya da meyveye düşkün değilimdir) diye yazıyor.

"Her konudan çok kendimi incelerim, benim metafiziğim de budur, fiziğim de," cümlesi gerçekten Montaigne'e mi aittir?

Evet.

Kaynak: http://www.commentarymagazine.com/article/reading-montaigne/

Montaigne akut bademcik iltihabından mustarip miydi?

Evet.

Kaynak: http://www.theguardian.com/books/2010/jan/24/how-to-live-montaigne-bakewell

Montaigne'in bademcik iltihaplanması olan anjinden dolayı öldüğü söylenir.

5 Numaralı Parçanın Mübalağası: Rousseau. Vatka takar mıydı? Çocuksu bir espri anlayışı mı vardı?

Emin değilim.

Kaynak: Bu tanımı yahut vatka takıp takmadığını doğrulayacak güvenilir bir kaynak bulamadım.

Paralel Yaşamlar'ı Plutarkhos mu yazmıştır?

Evet.

Kaynak: 1517'de yayınlanmıştır.

Rousseau hayatının büyük bölümünü yürüyerek mi geçirmiştir?

Evet.

Kaynak: "Yalnız Gezenin Düşleri."

Evet! Yürümeyi severmiş, dişleriyle ilgili bir bilgiye ulaşamadım. Rousseau'nun Sultan adında gönülden bağlı olduğu bir köpeği varmış.

6 Numaralı Parçanın Mübalağası: Charles Lamb. Lamb'in çenesi fazlaca çıkık olduğundan ağrılı yaralara mı sebep oluyordu?

Evet.

Kaynak: 'Correspondence with the Wordsworths.' *The Life, Letters, and Writings of Charles Lamb,* Cilt 2, Charles Lamb, sayfa 114.

Charles Lamb, Wordsworth'le arkadaş mıydı? Kendisi kekeme miydi? Wordsworth'e "Şu an dişimin sivri ucu, tacizkar bir edayla, daha yarı yolda yakalayıverdiği dilime öyle bir batıyor ki, dilim kendi kendini sokan bir engerek yılanı misali kendini şişliyor resmen ve dişim tüm dişetlerimi parçalıyor, deşip geçiyor hepsini adeta; dil ve diş, diş ve dil; ağzım bir cehennem azabıyla kavruluncaya değin didinip duruyorlar

işte, faturası ise bana çıkıyor tabii," cümlelerini içeren bir mektup yazdı mı?

Evet. Evet. Evet.

Kaynak: 'Correspondence with the Wordsworths.' *The Life, Letters, and Writings of Charles Lamb*, Cilt 2, Charles Lamb, sayfa 114.

7 Numaralı Parçanın Mübalağası: G. K. Chesterton. Chesterton bol bol süt içer miydi?

Evet.

Kaynak: "Peynir" adlı makalesinde sütten uzun uzadıya bahsediyor.

Misket çiğneme eğilimine dair herhangi bir itirafta bulunmuş mudur? "Ekmek karşılığında taş vermekten söz ederiz: Gelgelelim Jeoloji Müzesi'nde öylesi parlak kırmızı misketler, mavi, yeşil küçük taşlar var ki keşke dişlerim daha sağlam olsaydı dememe yol açıyor," demiş midir gerçekten?

Evet.

Kaynak: The Appetite of Earth.

8 Numaralı Parçanın Mübalağası: Bayan Virginia Woolf. Woolf otuz yaşındayken bir psikiyatr, depresyonunun sebebinin diş köklerinin çevresindeki bakteri öbekleri olduğu gibi bir teori ortaya attı mı gerçekten?

Evet.

Kaynak: http://virginiawoolfblog.com/virginia-woolf-hadteeth-pulled-to-cure-her-mental-illness/

Evet! Psikiyatrı, George Savage, o dönem oldukça yaygın olan *fokal enfeksiyon teorisi*ne istinaden, Woolf'un akli dengesizliğinin diş köklerindeki bakterinden kaynaklandığı düşüncesiyle 1922 yılının Haziran ayında üç dişini çekmiştir.

9 Numaralı Parçanın Mübalağası: Jorge Francisco Isidoro Luis Borges. Tam adı bu mudur?

Evet.

Kaynak: Jorge Luis Borges.

Borges'in panteist olduğu doğru mudur? Gözleri bir o yana bir bu yana bakar mıydı?

Evet. Evet.

Kaynak: Panteist düşünce ilgisini çekiyordu.

The Quest for God in the Work of Borges, Annette U. Flynn, Continuum Literary Studies, Continuum International Publishing Group, 2009.

10 Numaralı Parçanın Mübalağası: Enrique Vila-Matas. Potrero, Veracruz'da mıdır?

Evet.

Vila-Matas, Sergio Pitol'la arkadaş mıdır?

Emin değilim.

Kaynak: İkisi de çağdaş yazarlar, dolayısıyla arkadaş olmaları muhtemel desem?

Aslen Japonca olan "Her kim ki dişlerini geçmiş dediğimiz o sert ve değişmez kaya parçasına geçirip durur, o delinin biridir," cümlesi, doğru bir çeviri mi?

Emin değilim.

PARABOLİK

Proust alıntısı doğru mudur?

> "Uyuyan kişi, saatlerin akışından, yılların ve dünyaların sıralanmasından oluşan bir halkayla çevrelenmiştir. Uyanırken, içgüdüsel olarak bunlara başvurup yeryüzünün hangi noktasında olduğunu, uykuya daldığından beri ne kadar zaman geçmiş olduğunu bir çırpıda okuyuverir; ne var ki sıralamalarda karışıklıklar, kopukluklar olması mümkündür."

Evet.

Kaynak: Marcel Proust, *Kayıp Zamanın İzinde, Swann'ların Tarafı.*

Bilimsel araştırmalar erkeklerin büyük çoğunluğunun sabah uyandıklarında her şeyden önce cinsel organlarındaki şişkinliği ve sertliği fark ettiğini doğrular mı? Peki sabah ereksiyonunun sebebi gece boyunca vücudun, penisin işlevini sağlıklı ve normal bir şekilde yerine getirebileceği sıcaklığı sağlayabilmek için erkek cinsel organına kan pompalaması mıdır?

Evet.

Kaynak: Testosterone and Sleep-Related Erections: An Overview, Francesco Montorsi md & Michael Oettel md, *The Journal of Sexual Medicine*, Vol. 2, Issue 6, ss. 771-784, November 2005.

Şayet sabah ereksiyonuyla ilgilenilmezse, erkek, "habis bir ruh haline" bürünür mü?

Hayır.

Kaynak: Doğru değil.

Proust Nadia adlı bir kadınla mı evliydi?

Hayır.

Kaynak: Proust gizli eşcinseldi.
http://www.nytimes.com/books/first/w/white-proust.html

Benito Juárez göğüs anjininden dolayı mı ölmüştür?

Evet.

Kaynak: http://latinodr.org/842/benito-juarez-life-death/

Felipe Calderón Meksika'nın eski devlet başkanı mıdır?

Evet.

Kaynak: http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1006413/Felipe-Calderon

Vatikan'daki Aziz Petrus sütunları Dor sütunları mıdır?

Evet.

Kaynak: Bernini'nin tasarladığı Aziz Petrus Meydanı bağlamında evet, öyledir.

Tod A. Marder, "Piazza San Pietro and the Rome of Alexander VII," *Bernini and the Art of Architecture.* Aziz Petrus Bazilikası'nda yer alan ve Maderno tarafından tasarlanmış dış dehlizde İyon ve Korint sütunları görülür! Dor değil mi? Sütun stilleriyle ilgili farklı farklı cevaplar var, Dor için kaynak: http://www.hellotravel.com/vatican-city/st-peters-square

Estrella de Oro, Meksiko'dan Acapulco'ya giden bir otobüs şirketinin adı mıdır? Bu hat ile seyahat ucuz ve içler acısı mıdır?

Evet. Evet.

Kaynak: http://www.estrelladeoro.com.mx/Oro-Destino-Tarifas.html

Sartre intihar mı etmiştir?

Hayır.

Kaynak: http://www.nytimes.com/learning/general/onthisday/bday/0621.html

Ugo Rondinone adında bir sanatçı var mıdır gerçekte? Eserlerinde karışık teknik mi kullanır? *Buradan Nereye Gidiyoruz* kendisine ait bir eser midir?

Evet. Evet. Evet.

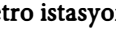
Spor, beyincik ve hipotalamusta yüksek dozda serotonin salgılanmasına mı neden olur?

Emin değilim.

Kaynak: Serotonin merkezi sinir sistemi aracılığıyla yayılır, spor yapmak ruh halini iyileştirmeye yardımcı olsa da bu konuda yapılmış kesin bir araştırma yoktur.

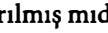
Küçük Prens kitabının adı doğru yazılmış mıdır?

Evet.

Balderas Meksiko'daki bir metro istasyonunun adı mıdır? Bu istasyon 23:00'dan sonra da açık mıdır? Şehir merkezine yakın mıdır?

Evet. Evet. Evet.

Daniil Kharms adlı büyük bir yazar ve filozof var mıdır? Adının yazımı doğru mudur? Kızıl Saçlı Adam Meseli'ni o mu yazmıştır? *Kızıl Saçlı Adam* metne doğru aktarılmış mıdır?

Evet. Evet. Evet. Evet.

Kaynak: Mavi Defter'in absürdist Rus yazarı.

VW70 bir araba modeli midir? Renk seçenekleri arasında beyaz var mıdır?

Evet. Evet.

Kaynak: http://xalapaenriquez.olx.com.mx/excelente-vwmodelo-70-iid-452002111

Fredo Sánchez Dostoyevski Amca: Dostoyevski gerçekten de "hakaretin bir arınma olduğunu" söylemiş midir?

Evet.

Kaynak: Fyodor Dostoyevski, *Yeraltından Notlar*, Onuncu Bölüm.

"Diş ağrısına sabırla göğüs gerebilen bir filozof asla var olmamıştır," şeklindeki çeviri doğru mudur?

Emin değilim.

Kaynak: Shakespeare'in *Kuru Gürültü*'sündeki Leonata karakterinden alıntı: 5. Perde, Birinci Sahne.

DÖRDÜNCÜ KİTAP

ÇEMBERSEL

Roberto Sánchez Walser'ın günümü ve gecemi "hayaller odasında" geçiriyorum alıntısı doğru mudur?

Evet.

Kaynak: Robert Walser, *Gezinti*, Can Yayınları.

Ecatepec'te, Morelos Yolu yakınlarındaki bir meyve suyu fabrikasının yakınlarında otopark var mıdır?

Evet.

Kaynak: Jumex'in genel merkezi Ecatepec'te!

Napoleón'un şarkı sözleri doğru mudur?

Emin değilim.

Tacito'nun kullandığı Latince cümleler "Quid accidit?" ve "E longinquo contemplari, si non nocet" doğru mudur?

Doğrulayamadım.

Sonraki sayfalarda yine Latince cümleler var. Onlar doğru mudur?

Doğrulayamadım.

Gustave Flaubert Yay burcu muydu?

Evet.

Kaynak: Yay burcu: 22 Kasım-21 Aralık
Flaubert 12 Aralık 1821'de doğmuştur.

Gustav Mahler'in adı böyle mi yazılır?

Evet.

Kaynak: http://www.gustav-mahler.org/english/

Gustav Mahler 7 Temmuz 1860 yılında mı doğmuştur? Bu, onun Yengeç burcu olduğu anlamına mı gelir?

Evet. Evet.

Kaynak: http://www.gustav-mahler.org/english/

Gustav Mahler Yahudi midir?

Evet.

Kaynak: http://www.gustav-mahler.org/english/

Gustav Mahler 10. Senfoni'sini tamamlayamadan mı ölmüştür?

Evet.

Gustav Mahler Alma Mahler'le mi evlidir? Alma Mahler, başkalarının yanı sıra Walter Gropius, Franz Werfel, Gustav Klimt, Max Burckhard, Alexander von Zemlinsky, Oskar Kokoshka ve Johannes Hollnsteiner'la da ilişki yaşamış mıdır?

Evet. Evet.

Kaynak: http://www.theguardian.com/music/2010/dec/02/alma-schindler-problem-gustav-mahler

Gustav Klimt'in adının yazımı doğru mudur?

Evet.

Durango ile Morelos'un köşesinde, Washa-Washa Çamaşırhanesi'nin yanında "La Higuera" adında bir hırdavatçı var mıdır? Sahibinin adı Bay Alfonso Reyes midir?

Evet. Evet.

Kaynak: http://www.yelp.com/biz/ferreter%C3%ADa-la-higuera-morelos

Ecatepec'ten Meksiko'ya gitmek için "iki saat yol tepmek" ifadesi gerçekle bağdaşıyor mu?

Evet.

Kaynak: Google Haritalar'a göre sadece gidiş arabayla 41 dakika sürüyor.

Disneylandia Caddesi'nde malikâneler var mıdır?

Emin değilim.

Kaynak: "Malikâne" oldukça öznel bir ifade; kimileri için malikâne sayılmıyorlardır belki.

Borges Arjantinli midir? Jorge Francisco Isidoro Luis olarak mı tanınır? Kör müdür?

Evet. Evet. Evet.

Kaynak: Adı bu, gelgelelim 55 yaşında kör olmuştur.
http://www.nytimes.com/books/97/08/31/reviews/borges-insight.html

Yirmi pesoluk banknotun üzerinde Benito Juárez'in resmi var mıdır?

Evet.

Kaynak: http://www.banxico.org.mx/billetes-y-monedas/informacion-general/billetes-y-monedas-de-fabricacion-actual/billete-de-20-pesos/20-peso-currently-manufacture.html

Kısmet kurabiyelerinde yazanlar doğru çevrilmiş midir?

Emin değilim.

BEŞİNCİ KİTAP

ALEGORİK

"Antarktika'da kaybolmuş bir kırlangıç gibi" ibaresi Napoleón'a ait bir şarkı sözü müdür?

Emin değilim.

Aguardiente diye bir içki var mıdır?

Evet.

Kaynak: http://thelatinkitchen.com/article/first-sip-aguardiente-colombia

Doug Aitken'in ismi doğru yazılmış mıdır? At panosu adlı bir işi var mıdır? New York'taki bir otel odasında, yatağın yanında duran bir at ile hani?

Evet. Evet. Evet.

Kaynak: Jumex Koleksiyonu'nda bir eseri, ayrıca New York'taki bir motel odasındaki at görüntüsünün yer aldığı "Göç" isimli bir eseri yer alıyor.
http://www.dougaitkenworkshop.com/work/migration/

Alan Pauls gerçek bir kişi midir?

Evet.

Kaynak: Arjantinli yazar, edebiyat eleştirmeni, senarist.

Rubén Darío Jr. adının yazımı doğru mudur?

Evet.

Kaynak: http://www.scholastic.com/teachers/contributor/ruben-dario

Olafur Eliasson'un adının yazımı doğru mudur? Pencere ve ışık kullandığı bir eseri var mıdır?

Evet. Evet.

Kaynak: Işığı kullandığı pek çok eseri vardır; bunlardan biri de Ecatepec'deki Jumex Koleksiyonu'nda bulunan "The Cave Series: Looking In" (1998) adlı eserdir.

Meksiko'dan Afrika'ya bir şey göndermek için dokuz pul mu gerekir? Meksiko'dan Surinam'a on iki pulla bir şey göndermek mümkün müdür?

Emin değilim.

Kaynak: Bu konuda güvenilir bir kaynak bulamadım! Meksika posta servisinin internet sitesinden net bir bilgiye ulaşamadım, Meksika'da yaşayan birine sordum ama o da bilmiyordu.
http://www.sepomex.gob.mx/Paginas/Home.aspx

Paramaribo Surinam'da mıdır?

Evet.

Kaynak: http://whc.unesco.org/en/list/940

Taylor Mac diye bir şarkıcı var mıdır?

Evet.

Kaynak: http://americansongbook.org/events/taylor-mac

Fischli Weiss adlı bir sanatçı var mıdır? Sıçan ve fare kostümlerinden oluşan bir eseri var mıdır?

Evet. Evet.

Kaynak: http://www.fischli-weiss.com/
İsim doğru.

Guillermo Sheridan meşhur bir diksiyon hocası mıdır?

Hayır.

Kaynak: Guillermo Humberto Sheridan Prieto Meksikalı edebiyat eleştirmeni ve akademisyen.

"Galiçya usulü ahtapot" pirinçle mi pişirilir?

Evet.

Kaynak: http://www.spanish-food.org/seafood-pulpo-a-la-gallega.html
Galiçya usulü ahtapot yemeğinde ahtapot kırmızı biberle pişirilir.

Damían Ortega adında bir sanatçı var mıdır? Adı bu şekilde mi yazılır? "Bok Dağı" adlı bir eseri var mıdır?

Evet. Evet. Hayır.

Kaynak: http://www.nytimes.com/2009/10/30/arts/design/30ortega.html?_r=0
Kil Dağı var, "Bok Dağı" değil.

Yuri Herrera'nın adının yazımı doğru mudur?

Evet.

Kaynak: http://wordswithoutborders.org/contributor/yuri-herrera

Macbeth'te, "Yarın, yarın, ardından yarın, ardından yine yarın," diye başlayan meşhur bir monolog var mıdır?

Evet.

Kaynak: Macbeth, Perde 5, Sahne 5.

Nissan'ın Tsuru adında bir modeli var mıdır? Renk seçenekleri arasında kahverengi var mı?

Evet. Evet.

Kaynak: http://www.nissan-global.com/EN/NISSAN/TSURU/

Isabel la Catolica adında bir sokak var mıdır gerçekte?

Evet.

Alegori No. 9: Nota Sehpası. Bunun Fernando Ortega ile bir ilgisi var mıdır? Adı bu şekilde mi yazılır?

Evet. Evet.

Kaynak: http://www.fernandoortega.com/

Mario Bellatin kimdir?

Kaynak: Meksikalı romancı.

"Akordiyon" değil de "akordeon" dendiği doğru mudur?

Evet.

Alegori No. 8: Doldurulmuş Köpek. Maurizio Cattelan adlı bir kişi var mıdır? Adı bu şekilde mi yazılır? Doldurulmuş köpekle bir alakası var mıdır?

Evet. Evet. Evet.

Kaynak: http://mauriziocattelan.altervista.org/galleria.html

Ecatepec'te toplu taşıma hizmeti var mıdır? M100 diye bir otobüs var mıdır?

Evet. Evet.

Kaynak: http://www.lonelyplanet.com/mexico/mexico-city/transport/getting-there-around

Guadalupe Nettel'in adı böyle mi yazılır?

Evet.

Kaynak: http://wordswithoutborders.org/contributor/guadalupe-nettel/

La Guanábana adında bir şarkı var mıdır?

Evet.

Tinin Görüngübilimi bu şekilde mi yazılıyor? Yazarı Hegel midir?

Evet. Evet.

Kaynak: Tinin Görüngübilimi.

Puşkin'in adının yazımı doğru mudur? Babası zampara mıydı?

Evet. Evet.

Kaynak: Soylu, zengin bir adamdı, dolayısıyla da zampara olabilir pekâlâ.

Rusça çeviriler doğru mudur?

Emin değilim.

Rusça cümleler doğru mudur?

Emin değilim.

Pablo Duarte'nin polene alerjisi var mıydı?

Emin değilim.

Walter Benjamin'in "ilerleme" hakkındaki alıntısı doğru mudur?

Galiba.

Kısmet kurabiyesinde yazanlar doğru çevrilmiş midir?

Emin değilim.

ALTINCI KİTAP

ELİPTİK

Meyve fabrikasının önünde bisiklet parkı var mıdır?

Emin değilim.

H.G. Wells alıntısı doğru mudur? Yazarın isminin yazımı doğru mudur?

Evet.

Kaynak: "Ne zaman bisiklete binen bir yetişkin görsem insanlığa dair umudum artıyor."

Resim 2 Disneylandia Caddesi'nin haritası mıdır?

Evet.

Kaynak: Bu Disneylandia Caddesi'nin haritası ama...

Jean Baudrillard alıntısı doğru mudur?

Galiba.

Kaynak: Baudrillard, *Simülakrlar ve Simülasyon.*

Jorge Ibargüengoitia alıntısı, "İspanyolca bize atalarımızın bıraktığı, en ufak bir şekilde zarar görmesine izin vermeden sahip çıkmamız gereken eski bir gelinliktir..." doğru mudur?

Emin değilim.

Ugo Rondinone'un "palyaço" çalışmaları var mıdır?

Evet.

Kaynak: https://www.artsy.net/article/phillips-ugo-rondinone-letting-sleeping-clowns-lie

Resim 5: Kaynak doğru mudur? Fotoğraf Ugo Rondinone'a mı aittir, eserin adı "Buradan Nereye Gidiyoruz" mudur?

Emin değilim. Emin değilim. Emin değilim.

Baudelaire alıntısı doğru mudur?

Evet.

Kaynak: Charles Baudelaire, *Paris Sıkıntısı.*

Pensadores Mexicanos Caddesi'nde Adsız Nevrotikler grubu var mıdır?

Evet.

Kaynak: Meksiko'da, hükümet tarafından desteklenen acil yardım hatlarının yanı sıra pek çok yardım grubu olduğundan oldukça muhtemel. Web sitesi bunu doğruluyor: (http://mirehabilitacion.mx/mexico/grupo-serenidad-ecatepec/) Oster, Patrick (Mart 2002). The Mexicans: A Personal Portrait of a People. Rayo. p. 317. isbn 0-06-001130-0.

Rubén Darío alıntısı, "Sinir zafiyeti / ilk eserlerimle kazandığım bir yetenektir bu," doğru mudur?

Emin değilim.

Juan Cirerol diye bir şarkıcı gerçekten var mıdır?

Evet.

Kaynak: https://www.youtube.com/watch?v=rG5zEu2RioM

Juan Cirerol'un *Biliyorsun metamfetamin seviyorum* adında meşhur bir şarkısı var mıdır?

Hayır.

Kaynak: Şarkının adı "Metanfeta" http://www.mtviggy.com/lists/vl13/

Johnny Cash'in "Highwayman" şarkısının adı doğru yazılmış mıdır?

Evet.

Resim 8: Voltaire alıntısı doğru mudur?

Evet.

Flamenko dansında kastanyet mi kullanılır?

Evet.

Kaynak: http://www.flamencoexport.com/flamenco-best-sellers/castanets.html

"Oh Lord, won't you buy me a Mercedes Benz?" Bunlar Janis Joplin'e ait şarkı sözleri midir?

Evet.

Kaynak: Pearl albümünde yer alan Mercedes Benz şarkısını Michael McClure ve Bob Neuwirth yazmıştır.

Rüzgârlı Güzel Pachuca kasabasının refüjünde fiberglas dinozorlar mı bulunur?

Emin değilim.

José María Napoleón alıntısı doğru mudur?

Emin değilim.

SONSÖZ

Sergi adı *El cazador y la fábrica (Avcı ve fabrika)* doğru mudur?

Evet.

Kaynak: http://www.studiointernational.com/index.php/thehunter-and-the-factory

Küratörleri Magali Arriola ve Juan Gaitán mıdır?

Evet.

Kaynak: http://www.artcatalyse.net/the-hunter-and-the-factory-fondation-jumex-ecatepec-mexique.html

Ecatepec Meksiko'nun dışında yer alan metruk bir mahal midir?

Evet.

Kaynak: http://www.ecatepec.gob.mx/

Jumex Koleksiyonu Grupo Jumex tarafından mı kurulmuştur? Bir meyve suyu fabrikası tarafından?

Evet. Evet.

Kaynak: http://fundacionjumex.org/fomento/ http://fundacionjumex.org/

Nicolás Azcárate gazeteci miydi? Köleliğe karşı mıydı?

Evet.

Kaynak: Willis Fletcher Johnson, The History of Cuba (Complete), Library of Alexandria, (Google e-kitapları arasında da mevcut.)

Tütün fabrikası okutmanlığını o mu başlatmıştır?

Evet.

Emile Zola ve Victor Hugo, bu uygulamada en sevilen yazarlar arasında mıydı?

Evet.

Kaynak: http://www.npr.org/programs/lnfsound/stories/990514.stories.html

Bu uygulama diğer Latin Amerika ülkelerine sıçrayıp yirminci yüzyılda tarihe mi gömüldü?

Evet.

Kaynak: http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/8406641.stm

Küba'da tütün fabrikası okutmanlığı uygulaması devam ediyor mu?

Evet.

Kaynak: http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/8406641.stm

Evde Kalmış Kız Balzac'ın bir romanı mıdır? Adı doğru yazılmış mıdır?

Evet. Evet.

Kaynak: Honore de Balzac, *Evde Kalmış Kız.*

Bu eser 1836 yılında mı yayınlanmıştır?

Emin değilim.

Kaynak: 1836 yılında yazılmıştır ve La Presse gazetesinde tefrika halinde yayınlanmıştır; roman olaraksa Fransa'da, 1837 yılında, Edmond Werdet tarafından yayınlandı.
1837 baskısının PDF'ini şu adreste bulmak mümkün: https://archive.org/details/lavieillefille00balzgoog

Charles Dickens'ın *Bay Pikvik'in Maceraları* adlı eseri 1836 yılında mı yayınlandı? Eserin başlığı doğru mudur?

Evet. Evet.

Kaynak: https://tr.wikipedia.org/wiki/Charles_Dickens

Bunlar ucuz fasiküller halinde basılan tefrika romanları mıydı?

Evet.

Kaynak: http://www.charlesdickensinfo.com/novels/pickwick-papers/

Çağdaş edebiyatın en yaratıcı, en ayrıksı ve özgün seslerinden biri olan Valeria Luiselli'den karnaval ayarında muazzam bir roman: *Dişlerimin Hikâyesi*. Alçaklığın gizli tarihinden ağız boşluğuna uzanan, sanattan sepete türlü yaşamsal mevzuya dokunan bir baba-oğul öyküsü ve dahası, daha fazlası... Luiselli, edebiyatın olanaklarını kutsadığı ve hikâyecilik sanatını müthiş bir maharetle masaya yatırdığı bu romanıyla okuruna hodri meydan diyerek kurmacayla dansa kalkıyor: Ama ne dans! Virginia Woolf'un depresyonundan Marcel Proust'un öğütlerine varana değin hayatta önem arz eden her şeyden ve herkesten bir parça barındıran *Dişlerimin Hikâyesi*, yazarı kestirilebilir sınırlar içinde kalem oynatırken görmek isteyenlere inat kelimenin tam manasıyla bir cümbüş koparıyor ve okurunu bu şenlikli oyuna davet ediyor.

Dişlerimin Hikâyesi, anlatmak için yaşayanların ve anlatıdan beslenerek yaşama tutunanların kitabı. Gerisi mi? Gerisi safi edebiyat.

SİREN YAYINLARI | ZAMANIN RUHU

ISBN: 978-605-5903-66-4

9 786055 903664